

KAPSUKAS

mažasis vadovas

Knygos gražinimo terminų LAPELIS

Knygą prašome gražinti nurodytu laiku

Anksčiau ši knyga išduota _____ kartų

--	--

„Piko valanda“, Marijampolė

KAPSUKAS
mažasis vadovas

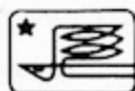
„Sūduvos viešbutis

ALGIMANTAS STANAITIS
KĘSTUTIS SUBAČIUS

KAPSUKAS

mažasis
vadovas

VILNIUS
„MINTIS“
1987

K 914(474.5)(036)

~~26.89(2L)z2~~

St-42

Recenzavo
R. GRIKEVIČIUS ir R. PAČESA

Fotonuotraukos
ROMO LINIONIO ir VYTAUTO VIŠOCKO

Varijampolės Petro Kriaučiūno
Mieji biblioteka (Vytauto g 20)
Informacijos skyrius Nr 70
M. Nr. 05/1724

Stanaitis A., Subačius K.

St 42 Kapsukas: Mažasis vadovas.— V.: Mintis,
1987.— 112 p., iliustr.

Informaciniame leidinyje apie respublikos pavaldumo miestą, regiono centrą, įsikūrusį prie Šešupės, pateikiamos svarbiausios Kapsuko istorijos datos, apžvelgiami pagrindiniai šių dienų miesto bruožai, supažindinama su įdomiausiais lankytiniais senamiesčio ir centro objektais, informuojama, kur praleisti laisvalaikį. Pateikiama žinių apie svarbiausias miesto įstaigas, transporto maršrutus, prekybos tinklą ir t.t. Skiriamas turistams ir miesto svečiams.

BBK 26.89(2L)z2

91(TL)

1905040100—345

70—86

M851(08)—87

© Leidykla „Mintis“, 1987

IVADAS. KAPSUKO ISTORIJA IR NŪDIENA

SVARBIAUSIOS ISTORIJOS DATOS

1667

Pirmą kartą Kauno pavieta mokesčių sąrašė minimas 24 sodybų Pašešupio kaimas — Kapsuko miesto prosenelis.

1717

Netoli Pašešupio kaimo įsikuria Kvietišio dvaras.

1736

Iš Pašešupio kaimo išaugusį miestelį Prienų seniūnas G. Butleris pavadina Starapole.

1750

Prienų dvarininkė grafienė P. Butlerienė prie Starapolės, Jevonio upelio krante, įsikūrusiems marijonams pastatydina medinę bažnyčią, vienuolyną, suteikia teisę turėti jurisdiką ir kurti miestą.

1756

Greta Starapolės įsikuria Marijampolės miestas.

1777

Marijampolėje įsteigiama pirmoji — pradinė — mokykla.

1788

Minima Marijampolėje veikusi vienuolių marijonų ligoninė.

1792.02.23

Stanislovas Augustas Marijampolei suteikia Magdeburgo teises. Starapolė sujungiamą su Marijampole.

1795

Marijampolė atitenka Prūsijai (po trečiojo Žečpospolitos padalijimo).

1797—1807

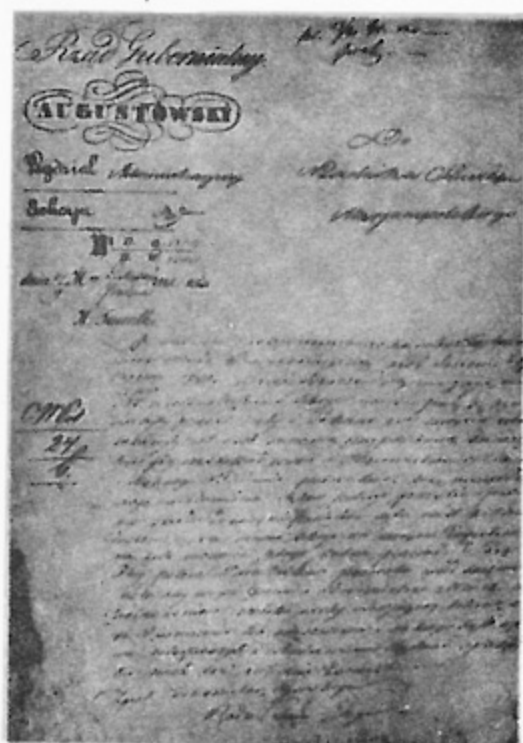
Marijampolėje gyvena Prūsijos valdžios atstovas (landratas) ir veikia apskritys išdas.

Memorialinė lenta prie namo, kuriame buvo įsikūrusi pirmoji miesto mokykla

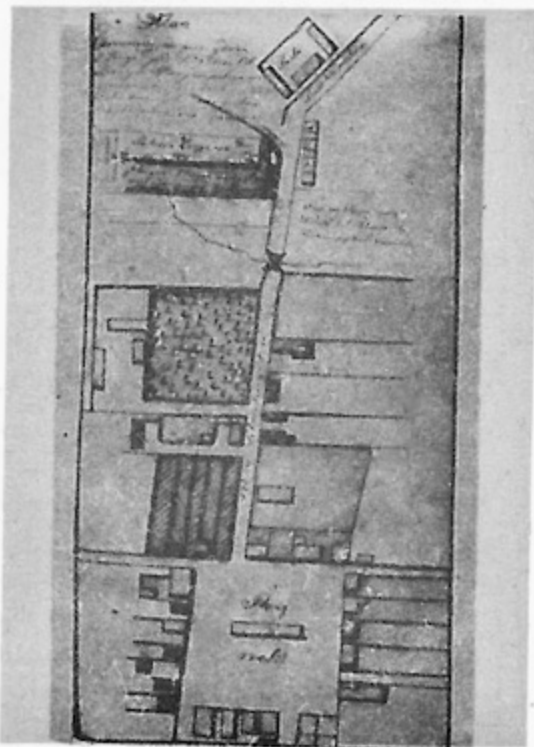
Senasis miesto herbas (1792 m.)

Dokumentas (1840 m.), bylojantis apie Marijampolės priklausymą Augustavo gubernijai

Miesto dalies planas (1835 m.)

1798.03.15

Marijampolėje, marijonų vienuolyne, nakvoja prancūzų karalius Liudvikas XVIII.

1800

Marijampolėje gyvena 1178 gyventojai.

1807

Po Tilžės sutarties visas Sūduvos kraštas įeina į Varšuvos kunigaikštystę.

1807.06.19

Marijampolėje, Kvietiško dvare, įsikuria maršalo M. Nėjaus štabas.

1812

Per Marijampolę važiavo Napoleonas.

1815

Vienos kongreso nutarimu Sūduva ir Marijampolė prijungiamos prie Rusijos.

1816

Marijampolė įtraukiama į Lenkijos karalystės Augustavo vaivadiją.

1817

Marijampolė tampa apskrities miestu — administraciniu Suvalkijos centru.

1824.09.05

Baigiama statyti mūrinę Marijampolės bažnyčią.

1825.06.16

Marijampolėje lankosi Rusijos caras Aleksandras I.

1829

Per Marijampolę nutiesiamas magistralinis Peterburgo—Varšuvos plentas bei strateginė jo atšaka Marijampolė—Kybartai—Karaliaučius.

1831.06.22

Prie Marijampolės sukilėliai susiremia su caro kazokais.

1840

Į Marijampolę iš Seinų atkeliama keturklasė mokykla.

1865

Keturklasė mokykla pertvarkoma į pedagoginę mokyklą.

1866

Įkuriama pirmoji Marijampolės gimnazija.

1868

Marijampolę nusiaubia didelis gaisras.

1879

Išleidžiamas pirmasis rankraštinis laikraštis „Kłamstwo“ („Melagystė“, lenkų k.), kurį redagavo V. Kudirka.

1879—1941

Marijampolėje išėjo apie 70 pavadinimų laikraščių ir žurnalų, iš jų apie 20 rankraštinių, šapirografuotų ir hektografuotų: kairiosios inteligentijos leidiniai — „Beraštis“ (1919—1920), „Profesiniai reikalai“ (1921), „Žemė ir laisvė“ (1920), „Aušrinė“ (1919—1926), „Šešupės bangos“ (1925—1927); klerikalų — „Pavasario balsas“ (1919), „Kas girdėti?“ (1925), „Šaltinis“ (1926—1940); tautininkų — „Suvalkietis“ (1930—1937), „Suvalkų kraštas“ (1937—1940).

1884

Išleidžiamas pirmasis lietuvių kalba nelegalus laikraštis „Priešaušris“, kurį redagavo J. Mačys-Kėkštas.

1890

J. Senkus mieste suorganizuoja chorą, kuris populiariai lietuvių liaudies dainas.

1897

Marijampolėje gyvena 6298 gyventojai.

1901—1903

Per Marijampolę iš užsienio į Rusiją gabenama lenininė „Iskra“.

1903.05.01

Naktį Marijampolėje išplatinta daug atsisaukimų į darbininkus.

1903.05.15

Mieste surengiamas pirmasis slaptas lietuviškas spektaklis — J. Vilkutaičio-Keturakio „Amerika pirtyje“.

Miesto planas (1884 m.)

Memorialinė lenta prie namo, kuriame buvo leidžiamas „Darbininkų žodis“

1905.05.27

Mieste surengiamas pirmasis viešas lietuviškas spektaklis „Amerika pirtyje“. Jame dalyvauja ir pjesės autorius J. Vilkutaitis-Keturakis.

1905

Marijampolėje aktyviai dirba revoliucinio judėjimo organizatorius ir vadovas V. Mickevičius-Kapsukas.

1906

Isteigiama demokratinė „Šviesos“ draugija. Pradedama veiklą klerikalinė „Žiburio“ draugija.

1907

Isteigiama mergaičių progimnazija.

1908

Socialdemokratų kuopelė išleidžia šاپirografuotą laikraštėlį „Mokinio draugas“.

Gruodžio mėnesį Z. Aleksa-Angarietis įkuria nelegalią spaustuvėlę, kur leidžiamas laikraštis „Darbininkų žodis“.

1905 m. mieste surengtas pirmasis viešas spektaklis — J. Vilkutaičio-Keturakio „Amerika pirtyje“

1909

Susikuria teatro mėgėjų trupė, vadovaujama A. Iešmanto.

1910

Įkuriama muzikos, literatūros ir dramos draugija „Gabija“.

07.15 pirmą kartą mieste pastatoma M. Petrausko opera „Birutė“.

1915

Marijampolė okupuojama vokiečių imperialistų.

Paskutinės vokiečių karinės pajėgos pasitraukė 1919 m. pavasarį.

1916

Marijampolėje prieš vokiečių okupantus pradeda veikti pogrindinės kuopelės.

1918

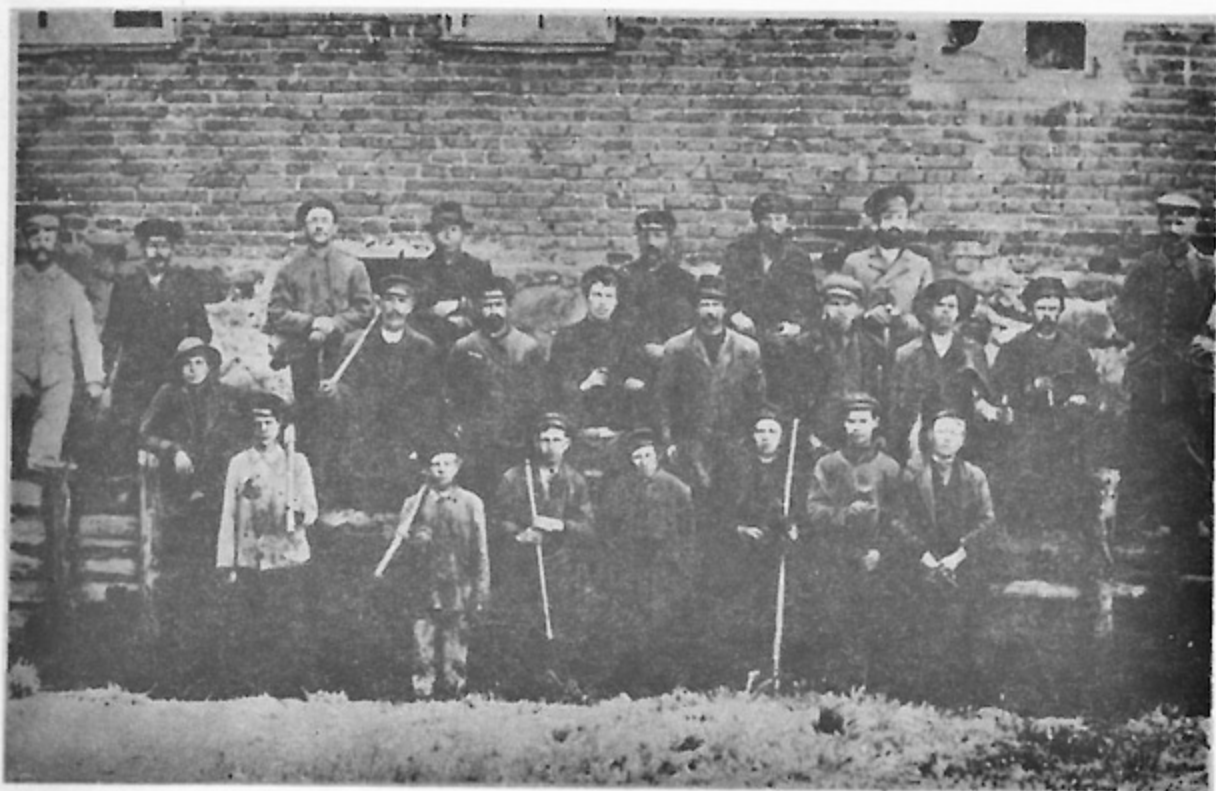
Įsteigiama pirmoji žydų gimnazija.

09.15 Šunskų apyl., Užbalių k., vyksta LKP I konferencija, kurioje dalyvauja ir Marijampolės delegatai.

Pirmojo pasaulinio karo metais tiesiamas Peterburgo—Varšuvos plentas per Marijampolę

Miesto gyventojai, Pirmojo pasaulinio karo metais varomi priverstiniais darbais

Knygų leidimo ir prekybos bendrovės „Dirva“ leidiniai

„Dirvos“ emblema

„Dirvos“ bendrovės pastatas

09.20 įsikuria nelegalus Komunistų partijos Marijampolės rajono komitetas (S. Eimutis, V. ir J. Januškevičiai ir kt.), kuris ima vadovauti apskritys revoliuciniam judėjimui.

10.20 Piliūnų k., J. Voveraičio sodyboje, vyksta LKP Marijampolės rajono komunistinių kuopelių atstovų I konferencija, kuriai vadovauja J. Zonelis.

1919

Įkuriama „Dirvos“ knygų leidykla ir spaustuvė.

10.01 įsteigiama mokytojų seminarija.

1919—1925

Marijampolėje veikia realinė gimnazija.

1921.05.01

Mieste įvyksta žymiausia per visą revoliucinio judėjimo laikotarpį Gegužės pirmosios demonstracija.

1922—1925

Veikia mokytojų ir inteligentų suorganizuotas liaudies teatras.

1922.12

Vyksta didelė politinė demonstracija laidojant Kauno sunkiųjų darbų kalėjime mirusį Marijampolės profsąjungų pirmininką J. Janušauską.

1923

Nutiesiamas Kazlų Rūdos—Šeštokų geležinkelis, sujungęs Marijampolę su Kaunu.

1926

Išikuria legali marksistinė „Spindulio“ organizacija.

Išikuria legali marksistinė „Atžalos“ organizacija.

Pastatoma Marijampolės geležinkelio stotis.

1927

Išteigiama amatų mokykla.

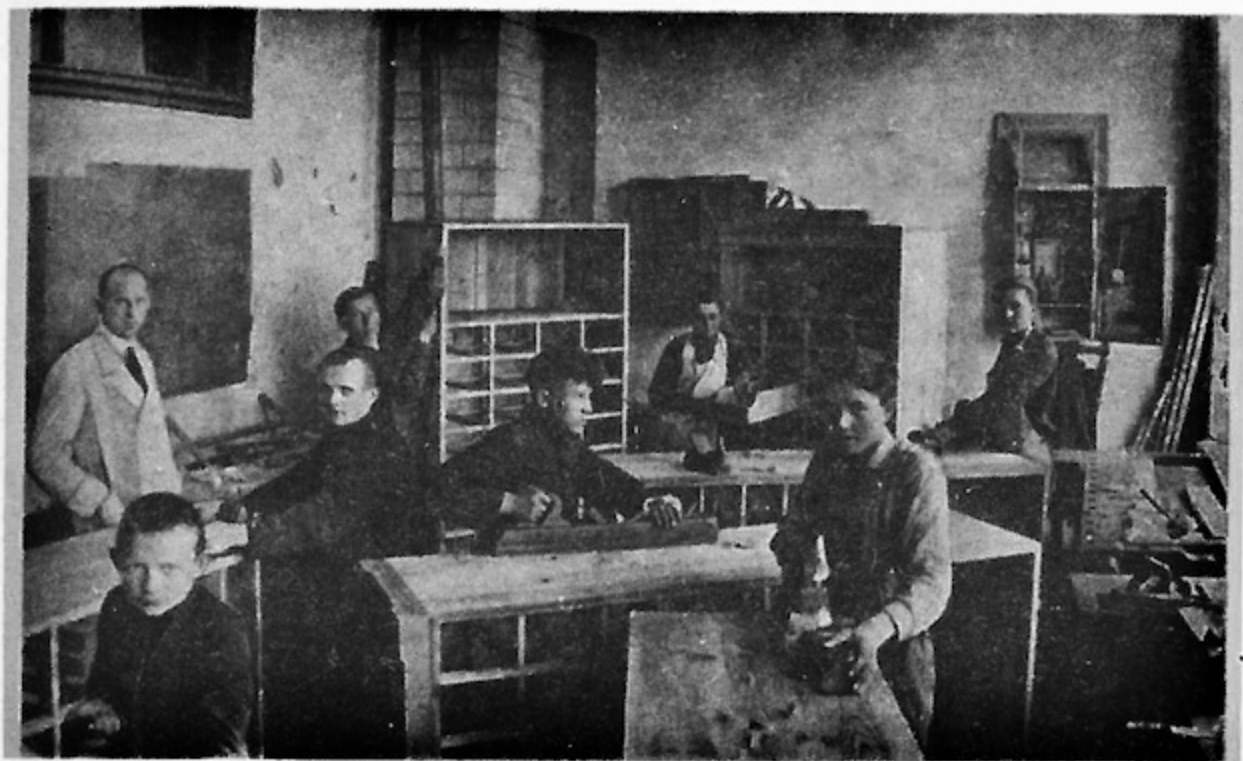
1928

Išteigiama žemesnioji žemės ūkio mokykla.

Amatų mokykloje (įsteigta 1927 m.)

Amatų mokykloje buvo rengiami ir skulptoriai

Prieškariniai laikraščiai

1931

Pradedama veikti cukraus fabrikas. Vyksta didelis cukraus fabriko darbininkų streikas.

1933

Įkuriama kraštotyros muziejus.

1934

Pradedama veikti tekstilės fabrikas.

1939.04.23

Vyksta 4000 žmonių mitingas, kuriame kalbą pasako J. Paleckis.

1940

Įsikuria miesto darbo rūmų teatras.

1941

K. Binkio „Atžalynu“ atidaromas miesto Liaudies teatras.

04.19 pradedamas leisti laikraštis „Naujasis kelias“ (jis leidžiamas ir dabar).

06.23 Marijampolę okupuoja fašistinės Vokietijos kariuomenė.

Dabartinė I. Černiachovskio gatvė buržuazinės Lietuvos laikais

1941—1944

Fašistinės okupacijos metais mieste nužudyta apie 10 000 žmonių.

1943

Mieste leidžiamas antifašistinis laikraštis „Į kovą!“

1944.07.31

Marijampolę išvaduoja Raudonoji Armija.

1945

Pradedama veikti baldų fabrikas.

08.25 atidaromas Marijampolės valstybinis dramos teatras, kuris uždarytas 1949.04.25.

1946.03.02

Mokytojų seminarijai suteikiamas O. Sukackienės vardas.

1953

Atidaroma pirmoji vaikų sporto mokykla.

Per Didįjį Tėvynės karą sugriautas miestas

Ikikarinis miestas (apie 1930 m.)

Mokytojų seminarija (dabar O. Šukackienės pedagoginė muzikos mokykla) apie 1950 m.

1955 m. balandžio 10 d. rajono laikraštis „Naujasis kelias“ išspausdino LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaką „Dėl Marijampolės miesto ir Marijampolės rajono pavadinimo“

1955

04.09, minint revoliucionieriaus V. Mickevičiaus-Kapsuko 75-ąsias gimimo metines, Marijampolės miestas pavadinamas Kapsuku.

Miestas puoselėja šio žymaus Lietuvos ir tarptautinio revoliucinio judėjimo veikėjo internacionalines tradicijas: draugauja su Lenkijos Liaudies Respublikos Elko miestu, su Suomijos miestu Kokola, Kapsuke įsteigti Lietuvos—Lenkijos, Tarybų Sąjungos—Vokietijos Demokratinės Respublikos, Tarybų Sąjungos—Suomijos draugystės draugijų skyriai.

Atidaroma muzikos mokykla.

1956.03.13

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku 1-ajai vidurinei mokyklai suteikiamas Jono Jablonskio vardas.

05.15 Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nutarimu vėl atidaromas Kapsuko valsstybinis dramos teatras. Jis uždaromas 1962 m.

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO ĮSAKAS

Dėl Marijampolės miesto ir Marijampolės rajono pavadinimo pakeitimo

Įžymaus revoliucinio judėjimo Lietuvoje veikėjo, vieno iš Lietuvos Komunistų partijos organizatorių ir vadovų **Vinco Mickevičiaus-Kapsuko** atminimui įamžinti Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas n u t a r i a:

1. Pakeisti Marijampolės miesto pavadinimą ir vadinti jį Kapsuko miestu.

2. Pakeisti Marijampolės rajono pavadinimą ir vadinti jį Kapsuko rajonu.

3. Pateikti Lietuvos TSR Aukščiausiajai Tarybai patvirtinti pasiūlymą dėl Lietuvos TSR Konstitucijos 14 straipsnio atitinkamo pakeitimo.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo

Pirmininkas J. PALECKIS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo

Sekretorius S. NAUJALIS

Vilnius, 1955 m. balandžio 9 d.

Atidaromas 50 lovų tuberkuliozės dispanseris.

1958

Įkuriama autonormalių gamykla.

1959

Pradeda veikti maisto pramonės kombi-
natas.

1960

Pradeda gamybą didžiausia Kapsuko įmonė — maisto pramonės automatų gamykla.

1961

Įsteigiama 7-oji profesinė technikos mokykla.

1963

Pradeda veikti automatizuotas grūdų
produktų kombinatas.

1964

Įsikuria Respublikinės mokslinės techninės bibliotekos filialas.

1965

Isteigiamas Kapsuko liaudies teatras.

Kapsuko liaudies teatro afiša (1968 m.)

1956 m. kovo 13 d. rajono laikraštis
„Naujasis kelias“ išspausdino LTSR Auk-
ščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaką
„Dėl Jono Jablonskio vardo suteikimo
Kapsuko 1-ajai vidurinei mokyklai“

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakas
**DEL JONO JABLONSKIO VARDO SUTEIKIMO KAPSUKO
I-AJAI VIDURINEI MOKYKLAI**

Lietuvių kalbininko Jono Jablonskio atminimui įamžinti, suteikti jo vardą Kapsuko I-ajai vidurinei mokyklai ir šią mokyklą ateityje vadinti „**Jono Jablonskio vardo vidurinė mokykla**“.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo
Pirmininko Pavaduotojas M. JUNČAS-KUČINSKAS
Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo
Sekretorius S. NAUJALIS

Vilnius, 1956 m. kovo 13

3rd Marijampolės Petro Kriaučiūno
viešoji biblioteka (Vytauto g. 20)
Informacijos skyrius Nr. 70
invent. Nr. 0514721

Putlių verpalų fabrikas

1977 m. balandžio 2 d. rajono laikraštis „Naujasis kelias“ išspausdino LTSR Aukščiausiosios Tarybos įsaką „Pertvarkyti rajono pavaldumo miestą Kapsuką į respublikos pavaldumo miestą“

1967

Kapsukas susigiminiuoja su Suomijos miestu Kokola.

1968.01.15

Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nutarimu internatinei mokyklai suteikiamas Vinco Mykolaičio-Putino vardas.

1969

Kapsuko komjaunimo organizacija apdovanojama Darbo raudonosios vėliavos ordinu.

1972.12.08

Maisto pramonės automatų gamyklai suteikiamas TSRS 50-mečio vardas.

1973.04

Atidaroma pirmoji respublikinė humoringinės fotografijos paroda.

1975

Atidaromas putlių verpalų fabrikas.

LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo į s a k a s

**PERTVARKYTI RAJONO PAVALDUMO MIESTĄ
KAPSUKĄ Į RESPUBLIKOS PAVALDUMO MIESTĄ**

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas
nutaria:

pertvarkyti rajono pavaldumo miestą Kapsuką į respublikos pavaldumo miestą.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo
Pirmininkas A. BARKAUSKAS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo
Sekretorius S. NAUJALIS

Vilnius, 1977 m. kovo 30 d.

1976

Pradedama veikti nauji nutekamojo vandens biologinio valymo įrengimai.

1977.03.30

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku Kapsukas perorganizuojamas iš rajono į respublikos pavaldumo miestą.

06.30 patvirtinamas Kapsuko miesto vystymo generalinis planas iki 2000 metų.

1978

Baigiama statyti autoremonto gamykla. Pradedama veikti pieno konservų kombinatas.

12.17 K. Būgos kvartale padedamas kertinis akmuo pirmajam 40 butų gyvenamajam namui.

1979

08.13 LKP CK ir LTSR Ministrų Tarybos nutarimu miesto 6-ajai vidurinei mokyklai suteikiamas Juozo Žiugždos vardas.

Kapsukiečiai Kokolos miestui padovanoja skulptūrą „Baltija“ (skulpt. P. Deltuva).

12.25 Lietuvos TSR Ministrų Taryba priima nutarimą „Dėl priemonių Kapsuko miestui sparčiau ugdyti“.

1980

04.07, minint V. Mickevičiaus-Kapsuko 100-ąsias gimimo metines, jam atidengtas paminklas (skulpt. J. Narušis, archit. H. Šmila).

Pradedama veikti nauja eksperimentinė statybinių konstrukcijų gamykla.

1981

Pradedamas statyti Mokolų gyvenamasis mikrorajonas.

07.05 „Sūduvos“ stadione vyksta respublikinė studentų dainų ir šokių šventė „Gaudeamus—V“.

1982

Memorialinė lenta Kapsuko ir Kokolos miestų draugystei įamžinti

„Baltija“ (skulpt. P. Deltuva) — Kapsuko dovana Kokolos miestui

J. Narušio skulptūra „Šeima“

07.23 pradedamas kurti skulptūrų skveras.

12.22 atidaromas fotografijos salonas.

1983

08.24 atidaroma biblioteka su parodų sale.

Dalyvaujant Kokolos miesto vadovams, vienai iš Degučių mikrorajono gatvių suteikiamas Kokolos vardas.

09.30 atidaromas plaukimo baseinas.

1984

02.14 TSRS lengvosios ir maisto pramonės mašinų bei buitinių prietaisų gamybos ministerijos įsakymu mieste suorganizuotas TSRS 50-mečio maisto pra-

J. Narušio skulptūrų skverelyje

monės automatų gamybinis susivienijimas.

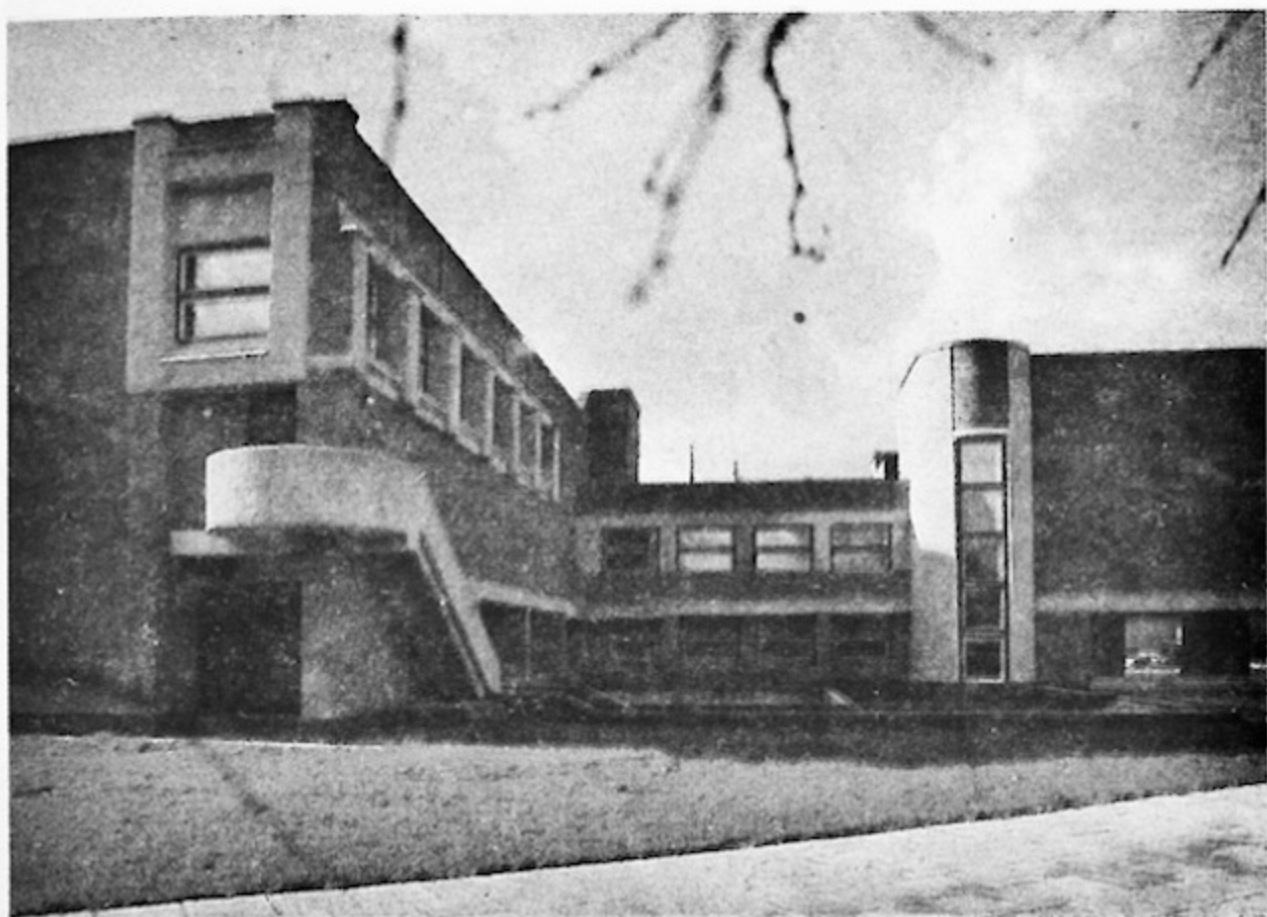
06.10 „Sūduvos“ stadione vyksta respublikinė eksperimentinė šokių šventė, kurioje dalyvauja 105 kolektyvai.

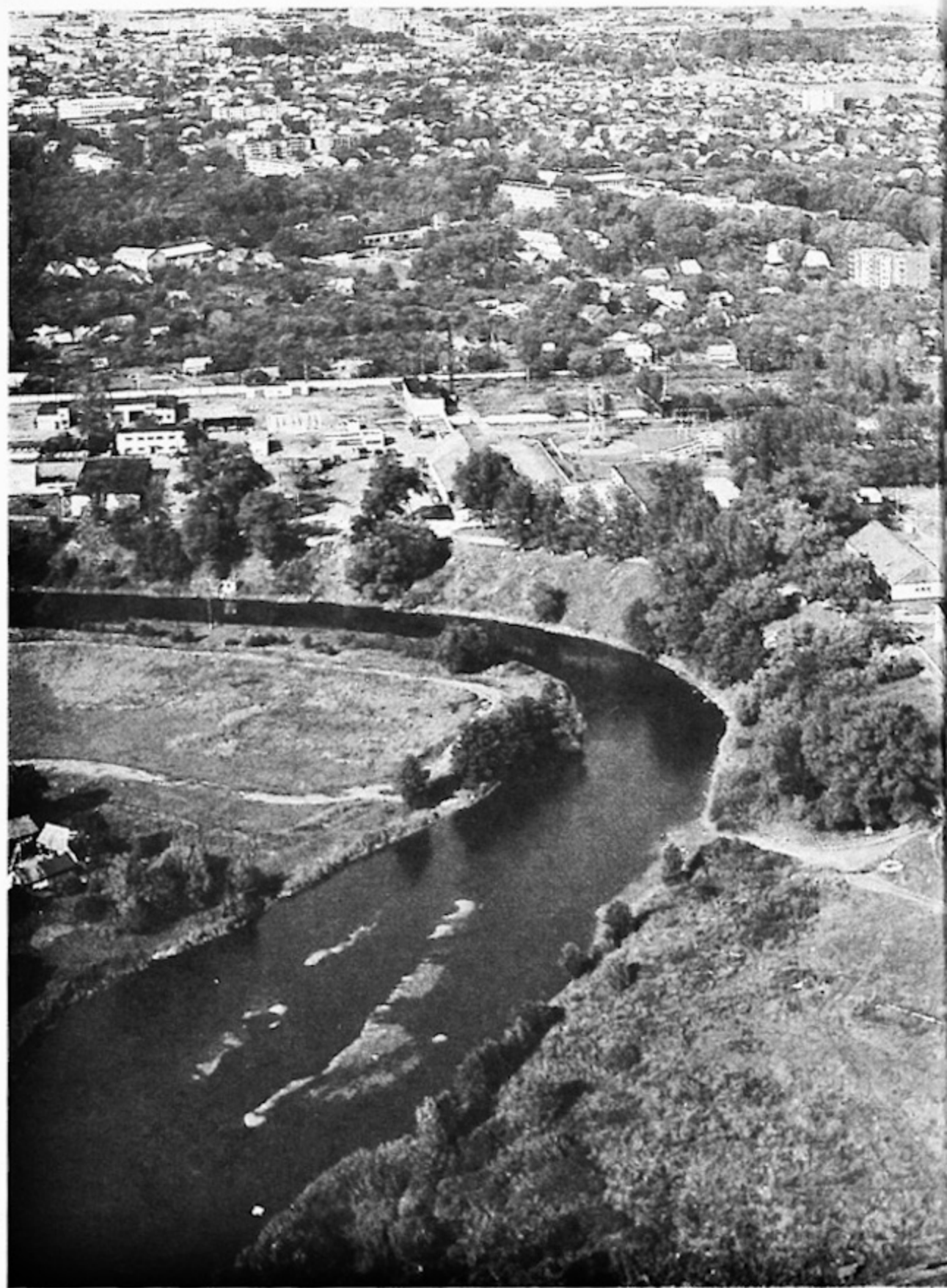
06.29 pradeda veikti naujos Centrinės eksperimentinės 600 lovų ligoninės pirmoji eilė (320 lovų).

12.23 įsteigiamas mokslo ir gamybos susivienijimas: jam priklauso Kauno A. Sniečkaus politechnikos institutas, Kapsuko TSRS 50-mečio maisto pramonės gamybinis susivienijimas ir Specialaus konstravimo biuras.

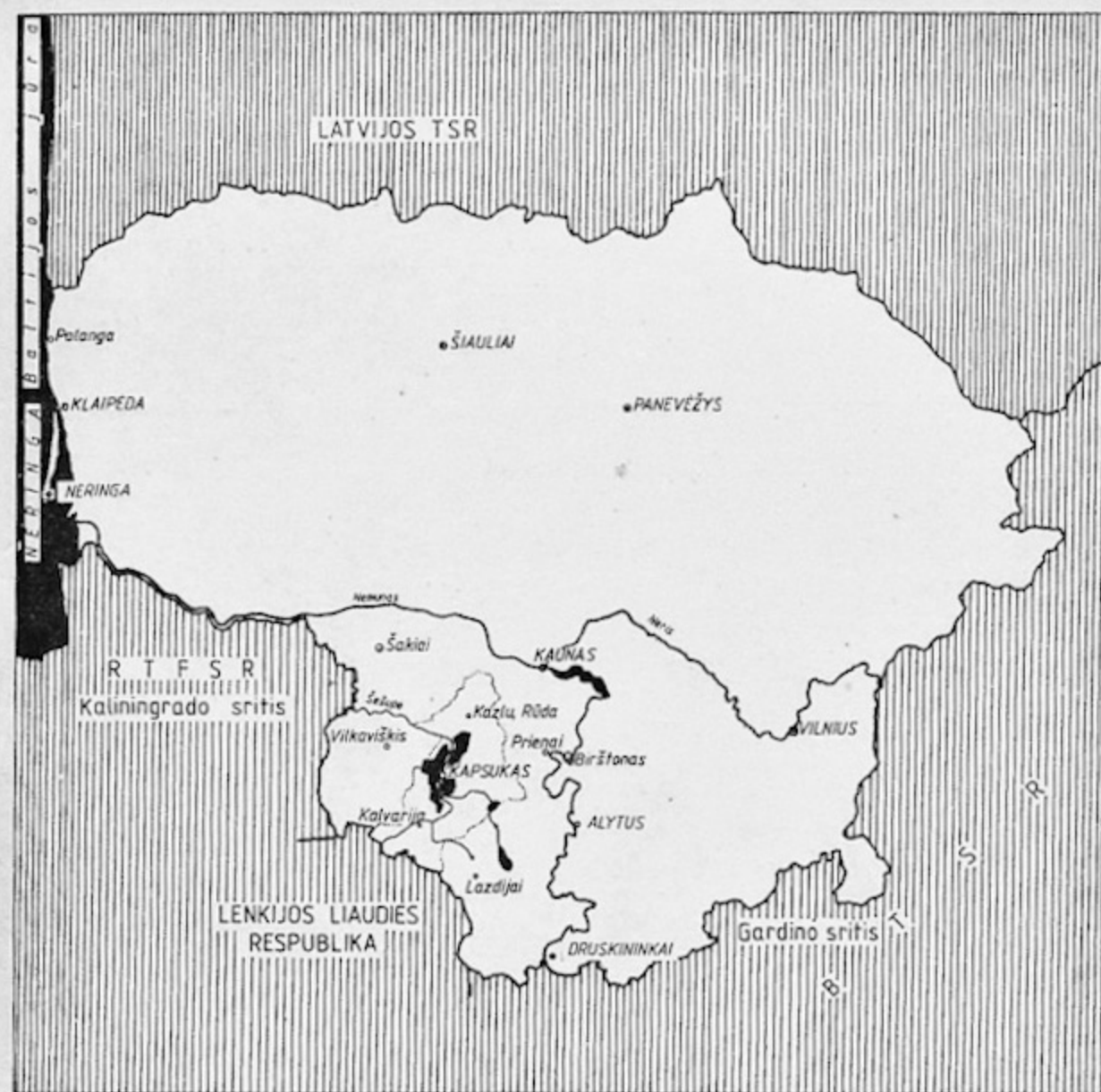
Šešupės vingis prie miesto →

Plaukimo baseinas, skirtas miesto vaikams

Kapsuko padėtis Lietuvos TSR

PAGRINDINĖS ŽINIOS APIE ŠIANDIENINĮ KAPSUKĄ

Kapsukas — jauniausias Lietuvos TSR respublikos pavaldumo miestas — sparčiai auga. Jis užima 20,03 km² plotą. Vien per vienuoliktąjį penkmetį miesto gyventojų skaičius padidėjo 16,9 proc. Kapsuke gyventojų daugumą — 95,56 proc. — sudaro lietuviai.

Geografinė padėtis. Kapsukas įsikūręs Lietuvos pietvakariuose. Ypač palankioje geografinėje padėtyje jis atsidūrė, 1829 m. per miestą nutiesus plentą, kuris sujungė Peterburgą su Varšuva, o strateginė jo atšaka — Marijampolę su Karaliaučiumi. Šiandieniniame Kapsuke kryžiuojasi svarbios automobilių magistralės: Vilnius—Kapsukas—Kaliningradas, Kaunas—Kapsukas—Gardinas,

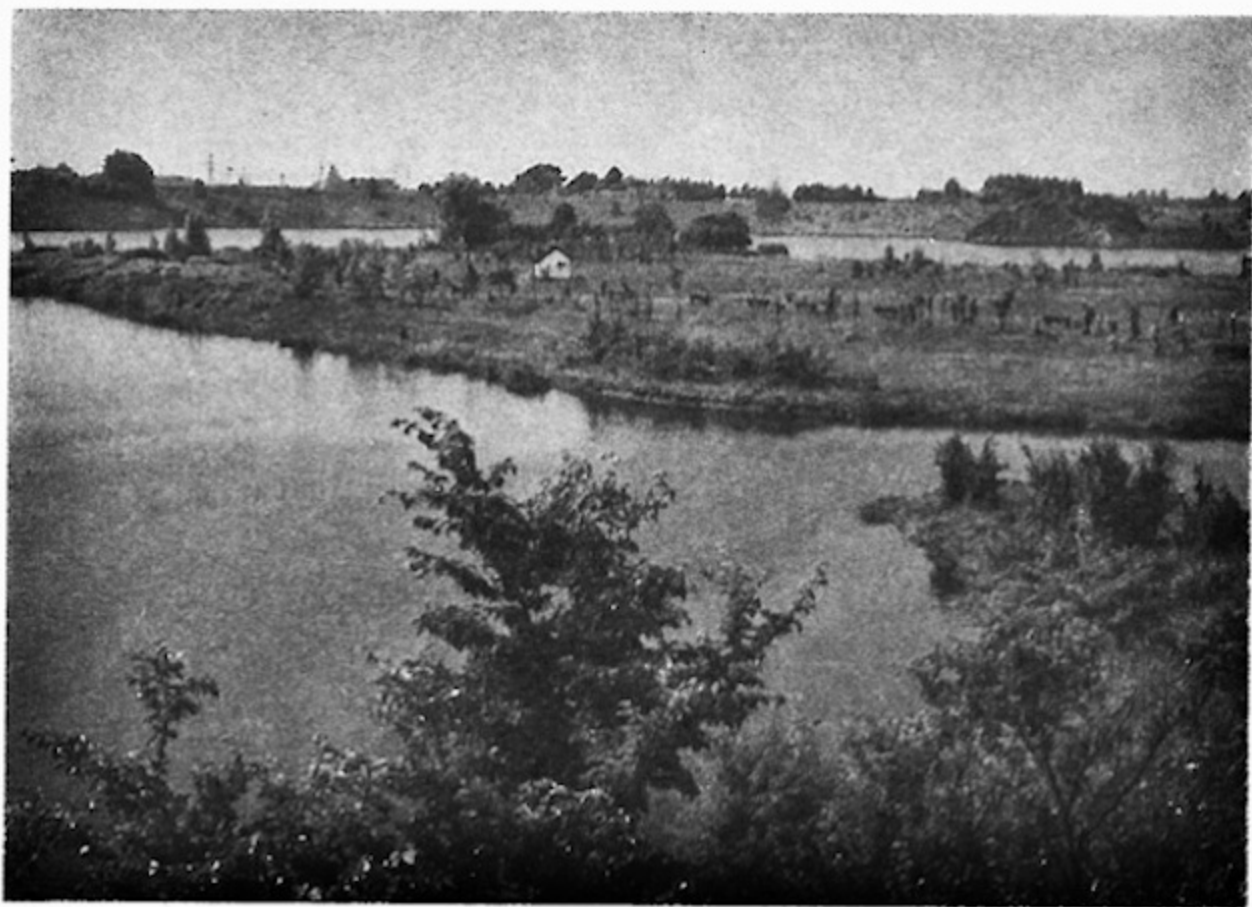
Šioje vietoje užtvenkta Šešupė

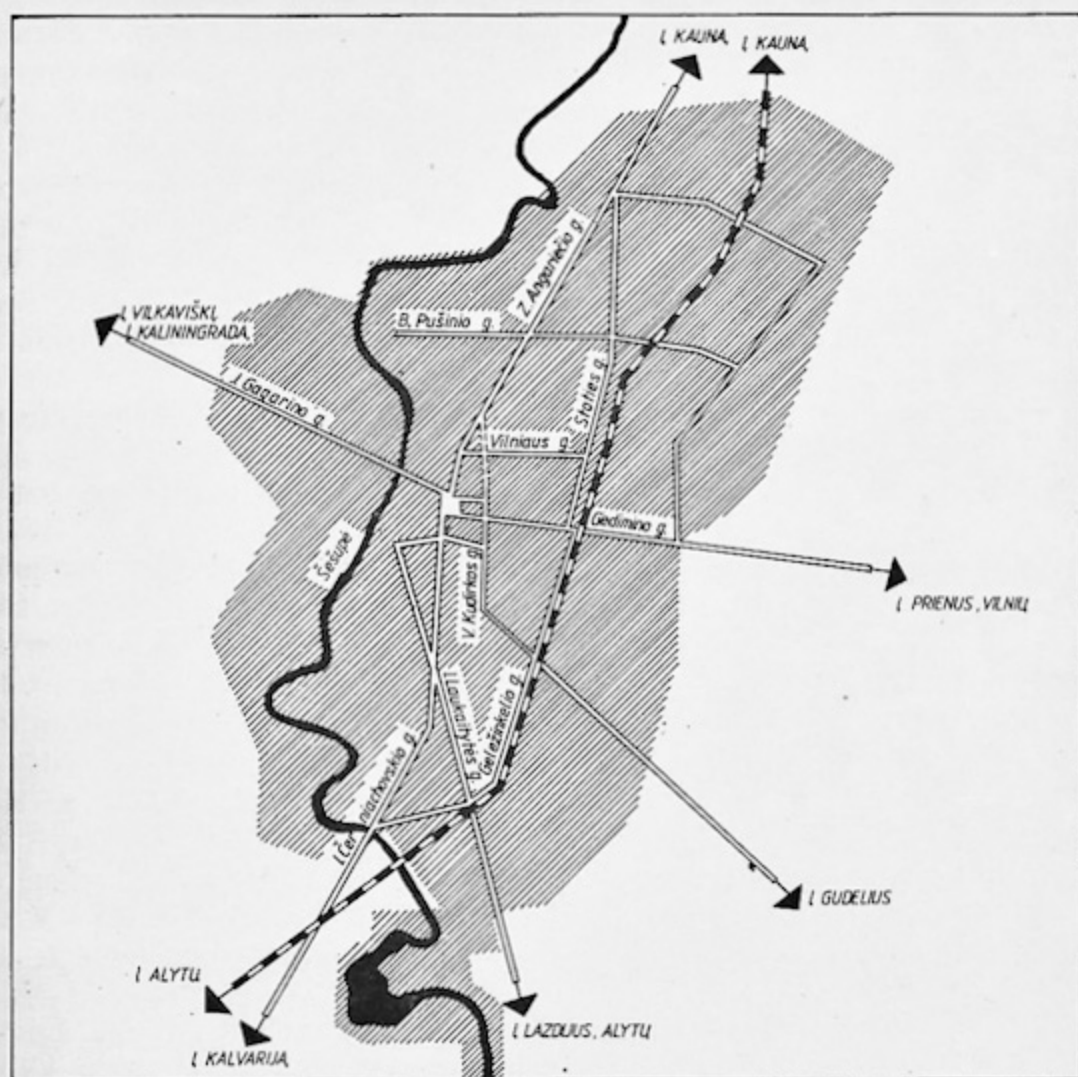

Kapsukas—Prienai—Vilnius ir kt. Automobilių keliai iš Kapsuko veda į Kauną, Vilnių, Panevėžį, Šiaulius, Druskininkus, Alytų, Klaipėdą ir kt. Artimiausi miestai — Kalvarija (18 km), Vilkaviškis (23 km), Kazlų Rūda (27 km), Prienai (45 km), Kaunas (55 km). Kapsukas turi 11 tarp miestinių autobusų linijų. Per miestą nutiestas Kauno—Alytaus geležinkelis, kuris Kazlų Rūdoje įsijungia į svarbią Vilniaus—Kauno—Kaliningrado, Leningrado—Kauno—Kaliningrado geležinkelio magistralę.

Viena miesto dalis (su centru bei senamiesčiu) yra dešiniajame Šešupės krante, kita (su Mokolų gyvenamuoju mikrorajonu) — kairiajame. Per Šešupę mieste pastatyti 6 tiltai: 3 autotransporto, 1 geležinkelio ir 2 pėsčiųjų. Prie

Prie Kapsuko marių rengiamas parkas

Pagrindiniai keliai iš Kapsuko

tilto J. Gagarino gatvėje į Šešupę įteka Jevonio upelis.

Reljefas. Kapsukas neturi natūralaus landšafto su ežerais, miškais, kalvomis. Miestas išsikūręs lygioje vietoje. Absoliučios altitudės svyruoja nuo 76 iki 60 m. Žemės paviršių sudaro kvarterinės padermės dangos, kurių storis — 40—70 m. Po kvartero danga susiklostę kreidos sluoksniai. Gruntinis vanduo, priklausomai nuo metų laiko, yra 1—2,5 m gylyje.

Klimatas. Šalčiausio mėnesio vidutinė oro temperatūra — 5°C , šilčiausio — $+17,5^{\circ}\text{C}$. Vidutinė metų temperatūra $+6,4^{\circ}\text{C}$. Vyraujanti vėjo kryptis — vakarų. Vidutinis vėjo greitis — 4 m/sec. Maksimalus paros kritulių kiekis — 71 mm, vidutinis kritulių kiekis per metus — 556 mm.

Miesto žaliasis rūbas. Nuo seno Kapsuke žemė ypač branginama, todėl mažai likdavo vietos skverams, parkams, žalumynams. Miesto statybos labai koncentruotos. Daugiau žaliųjų plotų yra pietvakarinėje miesto dalyje — V.Kapsuko skveras, teritorija tarp I. Černiachovskio ir I. Laukaitytės gatvių, kapinės I. Laukaitytės gatvėje, želdiniai prie Šešupės, parkas ir karių kapinės prie O. Sukackienės pedagoginės mokyklos, nemažas žaliasis plotas prie J. Jablonskio vidurinės mokyklos ir miesto kultūros namų. Prie Kapsuko marių sodinamas apie 150 ha parkas, kuriame jau auga daugiau kaip 80 tūkst. medelių ir dekoratyvinių krūmų. Ant Šešupės kranto kuriamas 55 ha Pašėšupio parkas. Vien per dešimtąjį penkmetį miesto žalieji plotai padidėjo 3 kartus. 1976 m. vienam miesto gyventojui teko vidutiniškai 5 m^2 želdinių, o pirmaisiais dvyliktojo penkmečio metais — 28 m^2 . Gėlynai užima dau-

Individualių gyvenamųjų namų kvartalas — miesto pakraštyje

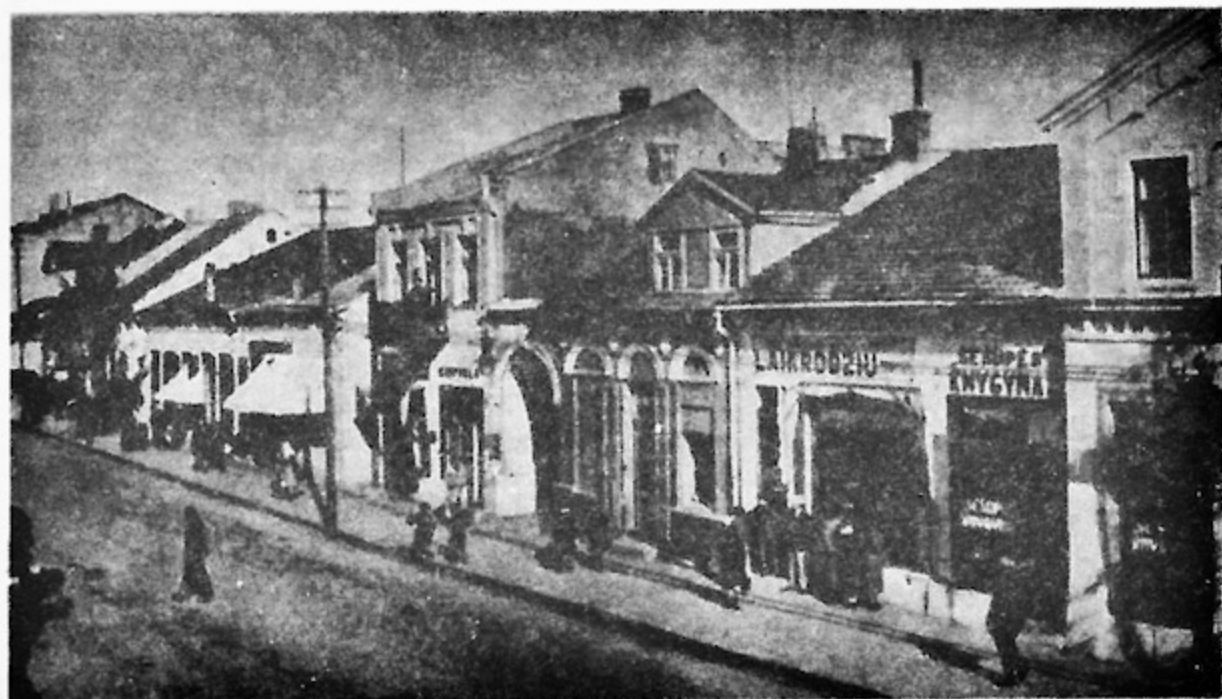
giau kaip 4000 m².

Miesto ūkis. Prieškarinis Kapsukas — komercinis miestas. Jo centrinės dalies gatvės buvo apstatytos daugiausia mūrinių dviaukščių namais, kurių pirmieji aukštai buvo naudojami komerciniams, o antrieji — gyvenamiesiems ir buitiniams reikalam. I. Černiachovskio ir Z. Angariečio gatvės — pagrindinės miesto magistralės. Šių gatvių rajonuose daugiausia standartinės architektūros pastatai, kurie čia išaugo pokario atstatomuoju laikotarpiu. Centre vyrauja 2—4 aukštų namai.

Efektyviau spręsti ekonomines bei socialines miesto problemas, tobulinti socialinės jo raidos planavimą padeda kūrybinio bendradarbiavimo sutartis, pasirašyta su LTSR MA Filosofijos, sociologijos ir teisės institutu.

1977 m. patvirtintame Kapsuko generaliniame plane numatytas realus jo augimas iki 2000 m. Miesto centrinės dalies detalaus plano projektą, patvirtintą 1979 m., parengė Miestų statybos

Dabartinė I. Černiachovskio gatvė apie 1930 m.

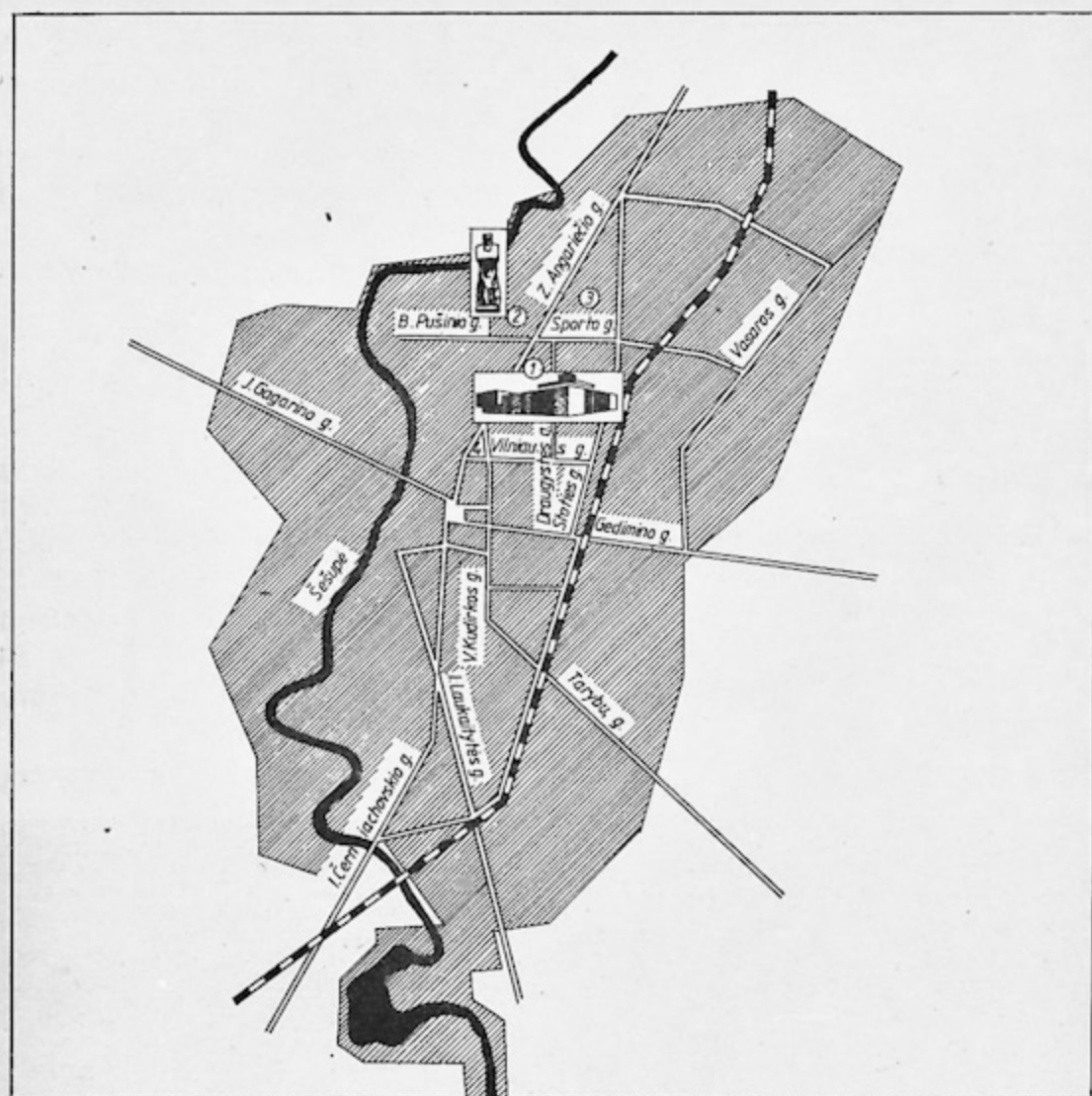

projektavimo instituto Kauno filialas (projekto autorės — archit. A. Kačerauskaitė ir Z. Šidlauskaitė). Centro plano pagrindas — tradiciškai susiklosčiusi linijinė planinė kompozicija su pagrindiniu akcentu — K. Poželos aikšte. Planuojant stengiamasi išsaugoti per amžius sukurtą miesto urbanistinę erdvinę sistemą. Gedimino gatvės dalis taps pėsčiųjų zona. Joje numatoma pastatyti senamiesčiui būdingą prekybos kompleksą su įvairiomis parduotuvėmis. Prie I. Černiachovskio ir Z. Angariečio gatvių ir toliau liks visuomeninės paskirties pastatai: kino teatrai, viešbučiai, prekybos, visuomeninio maitinimo įstaigos.

Gyvenamieji namai išsidėstę centrinėje miesto dalyje — tarp Šešupės ir geležinkelio. Dalis gyvenamojo ploto —

Miesto panorama

Miesto plano schema: 1 — centras; 2 — senamiestis; 3 — Draugystės mikrorajonas; 4 — Degučių mikrorajonas; 5 — K. Būgos kvartalas; 6 — Mokolų mikrorajonas; 7 — individualių gyvenamųjų namų kvartalas

Restauruoti senamiesčio namai

I. Černiachovskio gatvė

daugiausia individualūs namai — yra už geležinkelio ir kairiajame Šešupės krante. Centre dabar daugiausia statomi daugiaaukščiai namai. Per dešimtąjį penkmetį gyvenamųjų namų statybai išleista apie 20 mln. rublių. Šiuo laikotarpiu mieste pastatyta daugiau kaip 160 tūkst. m² gyvenamojo ploto (35 proc. daugiau negu per devintąjį penkmetį). Miesto gyventojai gavo 2413 valstybinių, žinybinių ir kooperatinių butų, 2361 vietą bendrabučiuose, iškilo 348 individualūs gyvenamieji namai. Kas penktas miesto gyventojas pagerino savo buities sąlygas. Per pirmuosius dvejus vienuoliktojo penkmečio metus naujuose butuose apsigyveno beveik 1000 šeimų. Vien 1982 m. mieste atiduota naudoti daugiau kaip 30 tūkst. m² gyvenamojo ploto. Butų fondo struktūra pagal namų aukštumą tokia: 1—2 aukštų — 46,9 proc., 3—4 aukštų — 18,3 proc., 5 aukštų —

30,8 proc., 6—9 aukštų — 3,3 proc.

Miesto gatvių tinklas gana tankus: yra daugiau kaip 200 gatvių, kurių bendras ilgis — 110,1 km. Atstumai tarp jų 500—800 m. Siekiant pagerinti transporto judėjimą, rekonstruotos V. Kudirkos, I. Černiachovskio gatvės, iš pagrindų pertvarkyta Laisvės gatvė — ji dabar daug platesnė, jaukesnė, patogesnė transportui.

Sudėtingas keleivinio transporto problemas padeda spręsti Vilniaus inžinerinio statybos instituto miestų statybos katedra. Mokslininkams rekomendavus, dalis miesto autobusų pradėjo kursuoti naujais maršrutais pagal pertvarkytą grafiką, miesto centrą dabar aplenkia tranzitinis transportas. I. Černiachovskio gatvės dalyje tarp Laisvės gatvės ir K. Poželos aikštės įrengta pėsčiųjų zona. Mieste yra 12 autobusų maršrutų,

Pėsčiųjų zonoje

Statybos ir remonto valdybos salėje

Šiame pastate įsikūrusi Statybos ir remonto valdyba

kurių bendras ilgis nuo vienuoliktojo penkmečio pradžios padidėjo daugiau kaip 2 kartus. Miesto gatvėmis kursuoja 21 autobusas, per metus jais pasinaudoja vidutiniškai 8,6 mln. keleivių. Kapsukiečiai naudojami 20 taksi paslaugomis. Jų vidutinė bendra rida — 2,1 mln. kilometrų per metus. Yra 43 priemiestinių autobusų maršrutai, kurių bendras ilgis — 1221,6 km (per metus važinėja vidutiniškai 4648,4 tūkst. žmonių).

Vienam tūkstančiui miesto gyventojų tenka beveik 120 nuosavų automobilių (daugiausia iš visų respublikos miestų). Vidutinė vieno automobilio rida — 13 500 km per metus. Garažuose laikoma 62 proc. visų individualių automobilių. Pagausėjusio transporto eismui daug padėjo Gamyklų gatvėje pastatytas viadukas per geležinkelį, atidarytas judėjimas A. Venclovos gatve Mokolų mikrorajone.

Pirmoji kanalizacijos linija mieste nutiesta 1940 m., vanduo centralizuotai pradėtas tiekti 1962 m. Miesto vandentiekio tinklų ilgis — 39,4 km, kanalizacijos tinklų — 37,9 km. Veikia nutekamojo vandens biologinio valymo stotis. Siekiant geriau aprūpinti miesto gyventojus geros kokybės geriamuoju vandeniu, pastatyta geležies pašalinimo ir antra vandens pakėlimo stotis, 2 vandens rezervuarai, išplėsta senoji vandenvietė. Nauja vandenvietė beveik 10 km ilgio linija sujungta su miestu. Prie centralizuoto vandentiekio jungiami ir individualūs namai. Plečiant centrinę katilinę, gerinamas gyvenamųjų namų (ypač senamiesčio) šildymas.

Naujame pastate įsikūrė telegrafas ir telefonas. Čia sumontuota 5000 numerių automatinė telefono stotis. Projektuojama dar viena automatinė telefono stotis, kuri aptarnaus miesto pramoninį rajoną.

Vandens valymo įrengimai

Telefono ir telegrafo pastato viduje. Pasikalbėjimų salė

Telefono ir telegrafo pastatas

Vien 1982 m. mieste įvesta beveik 1000 telefonų ir 272 radijo taškai, 9 automatiniai bendro naudojimo telefonai. Automatizuojamas tarp miestinis telefono ryšys. Automatinį telefono ryšį miestas turi su Vilniumi, Kaunu, Alytumi, Panevėžiu, Klaipėda ir kt. miestais.

Pramonė. Visos didžiausios ir moderniausios įmonės įsikūrusios naujame pramonės rajone, kuris išaugo šiaurinėje miesto dalyje. Čia veikia pieno konservų kombinatas, automobilių remonto gamykla, eksperimentinė statybinių konstrukcijų gamykla, putliųjų verpalų fabrikas, TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybinis susivienijimas ir kt. Pramonės rajono gatvės plačios, asfaltuotos, šaligatviai nuo jų at-

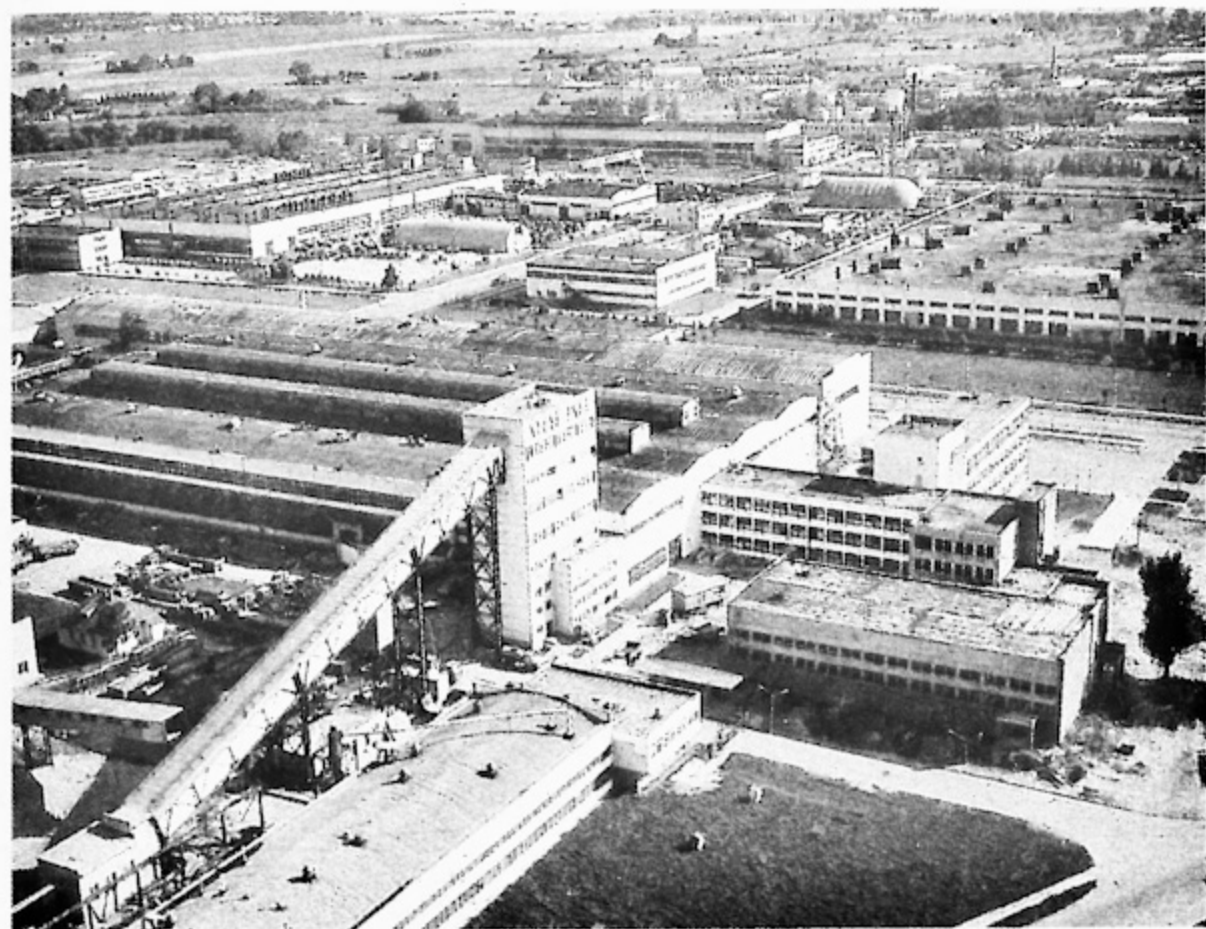

skirti žaliosiomis juostomis. Prie visų įmonių įrengtos miesto autobusų stotelės. Pramonės rajone pastatytas pirmasis miesto viadukas per geležinkelį.

Miesto įmonės dabar gamina beveik 3 proc. respublikos pramonės produkcijos, su valstybiniu kokybės ženklu gaminami 18 pavadinimų gaminiai. Įmonės palaiko glaudžius ryšius su Maskvos, Minsko, Odesos, Tbilisio, Poltavos ir kitais sąjunginiais bei respublikiniais mokslinio tyrimo, konstravimo bei projektavimo institutais. Padedant broliškoms respublikoms, Kapsukas tapo reikšmingu pramonės centru.

TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybinis susivienijimas — viena iš didžiausių miesto gamyklų. Ji

Miesto pramonės rajonas

TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybinis susivienijimas

TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybinio susivienijimo teritorijos kampelis

pradėjo veikti 1960 m. Dutūkstantinis kolektyvas gamina sudėtingas daugiau kaip 100 pavadinimų linijas ir automatus, taip pat įrengimų komplektus įvairiems maisto produktams fasuoti ir įpakuoti. Plačiai žinomi sviesto, varškės, grietinės, lydytų sūrelių, maltos mėsos, kruopų, cukraus, pieno, margarino, ledų, saldžių sūrelių fasavimo ir įpakavimo automatai. Jie buvo eksponuojami Leipcigo, Paryžiaus, Lisabonos, Plovdivo, Poznanės, Bukarešto, Maskvos, Leningrado ir kitų miestų tarptautinėse parodose. Čekoslovakijoje, Brno mieste, įvykusioje tarptautinėje parodoje lydytų sūrelių fasavimo ir įpakavimo automatai paskirtas aukso medalis „Salima-77“. Antras aukso medalis tos pačios markės automatai paskirtas 1982 m. Bulgarijoje, Plovdivo mieste, surengtoje tarptautinėje rudens mugėje. Gamyklos produkcija eksportuojama į 29 užsienio šalis: Pakistaną, Suomiją, Graikiją, Olandiją, Kubą, Mongoliją, Indiją, Iraną, Čekoslovakiją, VDR, Rumuniją, Jugoslaviją ir kt. 10 pavadinimų automatai žymimi valstybiniu kokybės ženklu. Šioje įmonėje gaminamos ir plataus vartojimo prekės, suvenyrai: vejų pjovimo, runkelių smulkinimo, bulvių tarkavimo mašinos, virtuviniai ir kelioniniai peiliai, sporto prizai. Kad būtų sparčiau diegiami į gamybą mokslo laimėjimai, gamykla pasitelkė Kauno A. Sniečkaus politechnikos, Odesos, Maskvos, Krymo, Rostovo prie Dono bei kitus institutus, pasirašė kūrybinio bendradarbiavimo sutartį su LTSR MA Filosofijos, sociologijos ir teisės institutu.

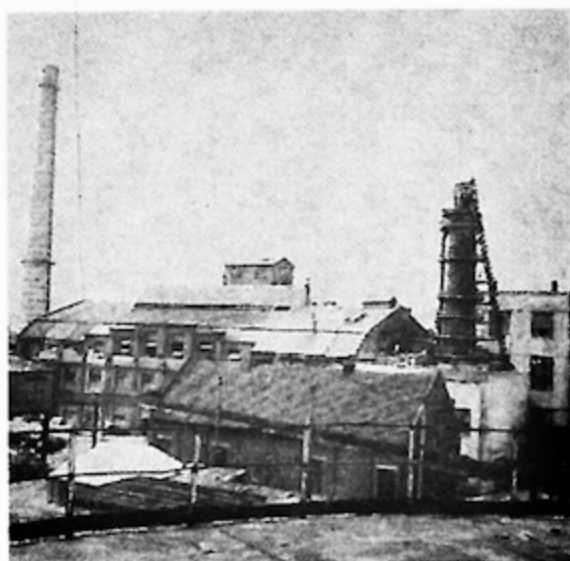
Už gamybos, kultūros ir visuomeninės veiklos laimėjimus gamyklai įteikta amžinai saugoti LKP CK, LTSR Aukščiausiosios Tarybos, Ministrų Tarybos ir Respublikinės Profesinių Sąjungų Ta-

rybos jubiliejinė Didžiojo Spalio atminimo vėliava, gamykla įrašyta į lenininę Garbės knygą, jai suteiktas TSRS 50-mečio vardas.

Gamyklos teritoriją puošia 5 originalūs fontanai, vandens baseinas, faunos kampelis, skulptūros „Vaikai“ (skulpt. P. Deltuva), „Gausybės ragas“ (skulpt. J. Narušis).

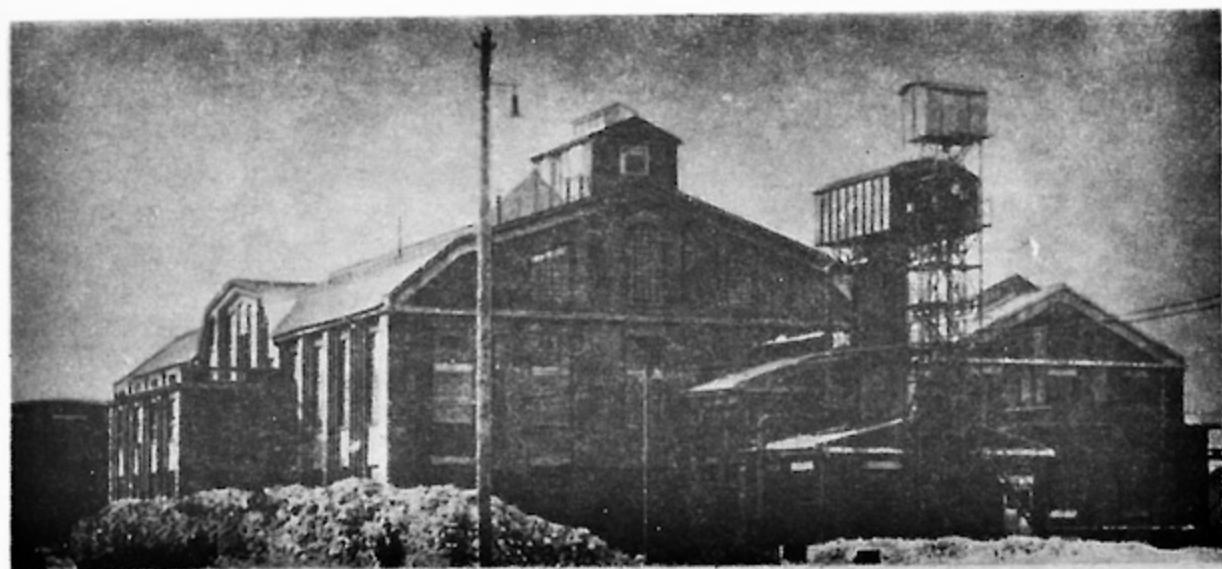
Cukraus fabrikas — seniausia miesto įmonė, pradėjusi veikti 1931 m. Tai pirmasis cukraus fabrikas Lietuvoje. Per Didįjį Tėvynės karą jis buvo sugriautas, o iš griuvėsių prikeltas 1947 m. Vėliau buvo rekonstruotas, keleriopai padidintas gamybinis pajėgumas. Čia perdirbami ne tik Kapsuko, bet ir aplinkinių rajonų ūkių užauginti cukriniai runkeliai, importinis pusfabrikatis cukrus, gaminamas melasas, išspaudos.

Putliųjų verpalų fabrikas išaugo 1975 m. Šios įmonės kolektyvas, be įvairių spalvų putliųjų verpalų iš nitrono pluošto atliekų, audžia tautines juostas, skareles, servetėles, gamina dekoratyvines pagalvėles, kepure, suvenyrus. Savo produkciją fabrikas ne tik tiekia Tarybų Sąjungos fabrikams, bet ir eksportuoja

Cukraus fabrikas — seniausia miesto įmonė

Cukraus fabrikas prieš Antrąjį pasaulinį karą

Pieno konservų kombinatas

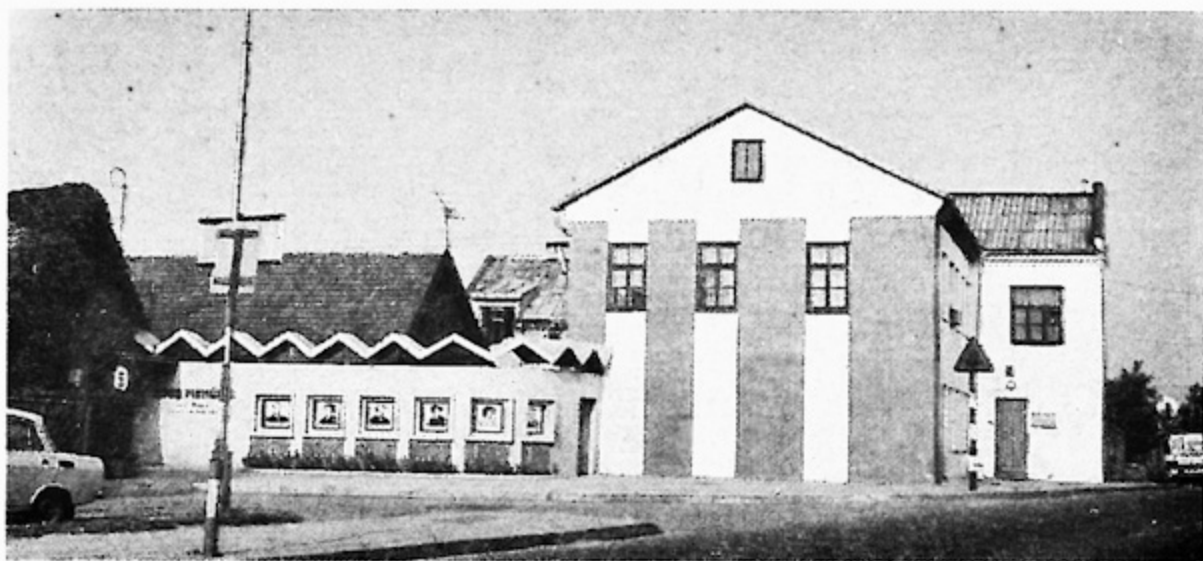
į Lenkiją, Austriją. Pagrindinę žaliavą įvairiaspalviams siūlams — nitrolį — fabrikui tiekia Novopoločko chemijos kombinatas.

Autoremontu gamykla pradėjo veikti 1978 m. Šios įmonės kolektyvas visai respublikai kapitališkai remontuoja sunkvežimius GAZ-52 ir GAZ-53 bei jų variklius, gamina elektrinius veržlių suktuvus. Atsargines dalis kapsukiečiams siunčia Kursko, Poltavos įmonės, Gorkio automobilių gamykla.

Pieno konservų kombinatas — jauniausia miesto įmonė. Pirmąją produkciją ji pradėjo gaminti 1978 m. Įmonė moderni, gamybos procesai automatizuoti. Pieną, grietinę kombinatui tiekia Vilkaviškio, Prienų, Lazdijų ir kiti rajonai. Čia gaminami kondensuoto pieno su cukrumi ir sterilizuoto pieno konservai, varškė, kefyras, grietinė, sviestas.

Bandomoji eksperimentinė technologinių įrengimų gamykla įkurta 1958 m. vietoj remonto dirbtuvės. Šalies automobilių įmonės ji aprūpina atsarginėmis dalimis, taip pat gamina atsarginių dalių įpakavimo į polietileninę plėvelę mašinas, atsargines dalis automobilių remon-

„Sešupės“ audimo fabrikas

tui ir eksploatavimui bei plataus vartojimo gaminius.

„Šešupės“ audimo fabrikas išaugo 1934 m. iš mažo tekstilės fabriko. 1953—1956 m. įmonė buvo rekonstruota. Fabrikas tiekia liaudies ūkiui įvairių raštų vilnones medžiagas (daugiausia audiniai vaikiškiems paltams), iš atliekų gamina pusvilninius verpalus. 3 pavadinimų gaminiams suteiktas valstybinis kokybės ženklas.

Maisto pramonės kombinatas savo veiklą pradėjo 1959 m. Čia gaminami vaisių, uogų ir daržovių konservai, limonadas, sirupas, sultys, dirbtinis medus. Produkcija siunčiama į Vengriją, Olandiją, Japoniją, Rumuniją.

Baldų fabrikas 1945 m. išaugo iš buvusios vienuolyno baldų dirbtuvės. 1976 m. jis prijungtas prie Kazlų Rūdos bandomojo medienos dirbinių kombinato. Fabrikas gamina buitinius baldus, vaikiškus stalus bei stalus visuomeninio maitinimo įmonėms, iš atliekų daro trijų rūšių lentynėles. Etažerės „Nataša“ eksportuojamos į Olandiją, Suomiją. 3 pavadinimų gaminiai žymimi valstybiniu kokybės ženklu.

Grūdų produktų kombinatas

Baldų fabrikas

2-oji vidurinė mokykla

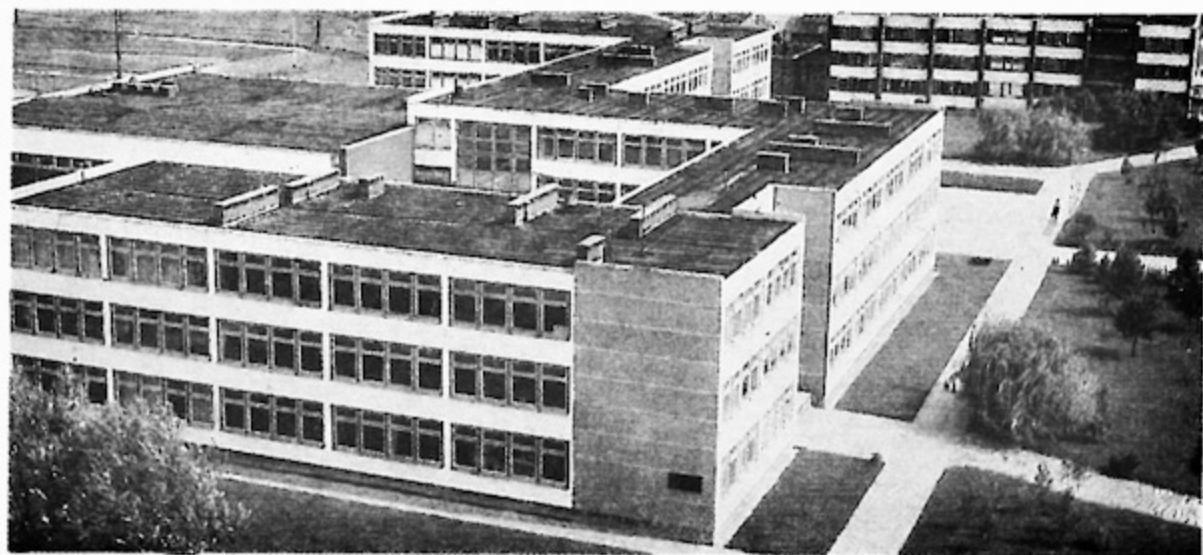
Eksperimentinė statybinių konstrukcijų gamykla pradėjo darbą 1980 m. Čia gaminamos tuščiavidurės ir briaunotos sieninės plokštės vienbučiams gyvenamiesiems namams, keramzitbetonio gaminiai. Sieninėms plokštėms gaminti gamykla naudoja Čerepovecko metalą ir armatūrą, įrengimus gauna iš Čeljabinsko, Krivoj Rogo.

Grūdų produktų kombinatas pradėjo darbą 1963 m. Gamybos procesai visiškai mechanizuoti ir automatizuoti. Kombinas tiekia kolūkiams kombinuotuosius pašarus, gamina baltymingus vitamininius priedus ir miltus.

Gelžbetonio konstrukcijų gamykla, įkurta 1958 m., tiekia statybiniams organizacijoms betoną, skiedinį ir įvairius gelžbetonio gaminius.

Švietimas, kultūra. Kapsukas — vienas iš seniausių Suvalkijos centrų, turinčių turtingas švietimo tradicijas. Pirmoji mokykla mieste įsteigta 1777 m. Tai buvo paprinė pradžios mokykla. 1840 m. iš Seinų buvo atkelta keturklasė mokykla. Joje mokėsi žymus visuomenės veikėjas, aktyvus kovotojas su carizmu M. Akelaitis, poetas P. Ar-

J. Žiugždos vidurinė mokykla

minas-Trupinėlis. Ši mokykla 1866 m. perorganizuota į gimnaziją. 1907 m. mieste įsteigta mergaičių progimnazija, nuo 1918 iki 1940 m. veikė žydų gimnazija, 1919 m. įsikūrė realinė gimnazija, kurioje plito demokratinės idėjos. 1919 m. mieste įsteigta mokytojų seminarija, 1920—1940 m. veikė vienuolių marijonų klasikinė gimnazija, 1927 m. atvėrė duris amatų mokykla, o po metų — žemesnioji žemės ūkio mokykla.

Pokario metais atidaryta vidurinė internatinė mokykla, vakarinė neakivaizdinė vidurinė mokykla, pastatytos modernios 2-oji, 4-oji, 5-oji, 6-oji, 7-oji vidurinės mokyklos. 6-oji vidurinė mokykla 1979 m. pavadinta Juozo Žiugždos vardu.

Miesto vidurinėse mokyklose mokosi apie 8 tūkst. mokinių, dirba 498 mokytojai, iš kurių 425 turi aukštąjį išsilavinimą. Mokiniam skirti 8 stadionai, 9 sporto salės, plaukimo baseinas. Mieste veikia tarpmokyklinis gamybinio mokymo kombinatas, kuriame devintokai gali išmokti 12, o dešimtokai — 14 specialybių.

Pokario metais Z. Angariečio gat-

Žemės ūkio technikumas

vėje įsikūrė profesinių technikos mokyklų miestelis. 4 profesinės technikos mokyklos rengia tekintojus, frezuotojus, šaltkalvius, remontininkus, mūrininkus, siuvėjus ir kitų profesijų darbininkus.

Mieste taip pat veikia vaikų muzikos, dailės, prekybos, vairuotojų mokyklos, vaikų ir jaunių sporto mokykla. Specialistus rengia O. Sukackienės pedagoginė muzikos mokykla, žemės ūkio technikumai. 13 vaikų lopšelių-darželių priima daugiau kaip 3000 vaikų.

XIX a. pab. Marijampolė tapo svarbiu kultūros židiniu. 1890 m. J. Senkus mieste subūrė chorą, kuris plačiai išpopuliarino liaudies dainas. XX a. pr. pradėjo savo veiklą scenos mylėtojai. 1901 m. Marijampolės apylinkėse suvaidintas pirmasis spektaklis. Po dvejų metų prie „Artojų“ draugijos susibūrusi vaidintojų trupė pirmą kartą mieste suvaidino komediją „Amerika pirtyje“. Panaikinus spaudos draudimą, 1905 m. gegužės 27 d. mieste parodytas pirmasis viešas spektaklis: komedijos „Amerika pirtyje“ atvyko pasižiūrėti ir jos autorius J. Vilkutaitis-Keturakis.

Demokratinės krypties draugija „Šviesa“, įsikūrusi mieste 1906 m., rengė Marijampolėje koncertus, vaidinimus. Kultūriniam miesto gyvenimui vadovavo Varšuvos muzikos instituto auklėtiniai A. Jesenauskas ir J. Bendorius. Jie organizavo choras, spektaklius ir koncertus. 1909 m. mieste susikūrė teatro mėgėjų trupė, vadovaujama A. Iešmanto, 1910 m. pradėjo veiklą muzikos, literatūros ir dramos draugija „Gabija“. Po 12 metų mokytojai ir pažangūs inteligentai įkūrė liaudies teatrą. 1940 m. pradėjo veikti miesto darbo rūmų teatras. 1945 m. rugpjūčio 25 d. A. Kronino pjesė „Jupiteris juokiasi“ peržiūrėjo meno reikalų valdyba, ir miesto dramos

1956 m. atidarytas Kapsuko valstybinis dramos teatras, kurio branduolį sudarė LTSR konservatorijos teatro fakulteto auklėtiniai. 1956 m. lapkričio 7 d. „Naujojo kelio“ ištrauka

teatras tapo valstybinis.

Pokario laikotarpiu miesto kultūrinis gyvenimas ypač klestėjo: sparčiai kūrėsi dramos būreliai, chorai, orkestrai, šokių kolektyvai. Kultūriniame gyvenime aktyviai dalyvavo I. Rutkauskaitė, R. Pačėsa, K. Gurevičius, J. Kamaitis, E. Karlikauskaitė, A. Šmulkštys, J. Juodagalvis, K. Tumkevičius, A. Bagdonavičienė ir dešimtys kitų kapsukiečių. 1956–1962 m. veikė Kapsuko valstybinis dramos teatras. Buvo pastatyti 35 įvairios tematikos dramos veikalai. Teatro kolektyvas gastrolavo įvairiose Lietuvos vietovėse. 1958–1960 m. veikė Kapsuko valstybinis lėlių teatras. Šiems teatrams išsikėlus į kitus respublikos miestus, susikūrė saviveiklinis dramos teatras, kuris 1965 m. tapo liaudies teatru. Gimė ir lauko teatras. Didelio pasisekimo sulaukė masiniai vaidinimai stadione: suvaidintas J. Čyžiaus veiklas „Šešupė išsiliejo“, R. Pačėsos „Tylos minutė“ ir kt. Juos režisavo S. Čaikauskas.

Cukraus fabriko choras „Garsas“

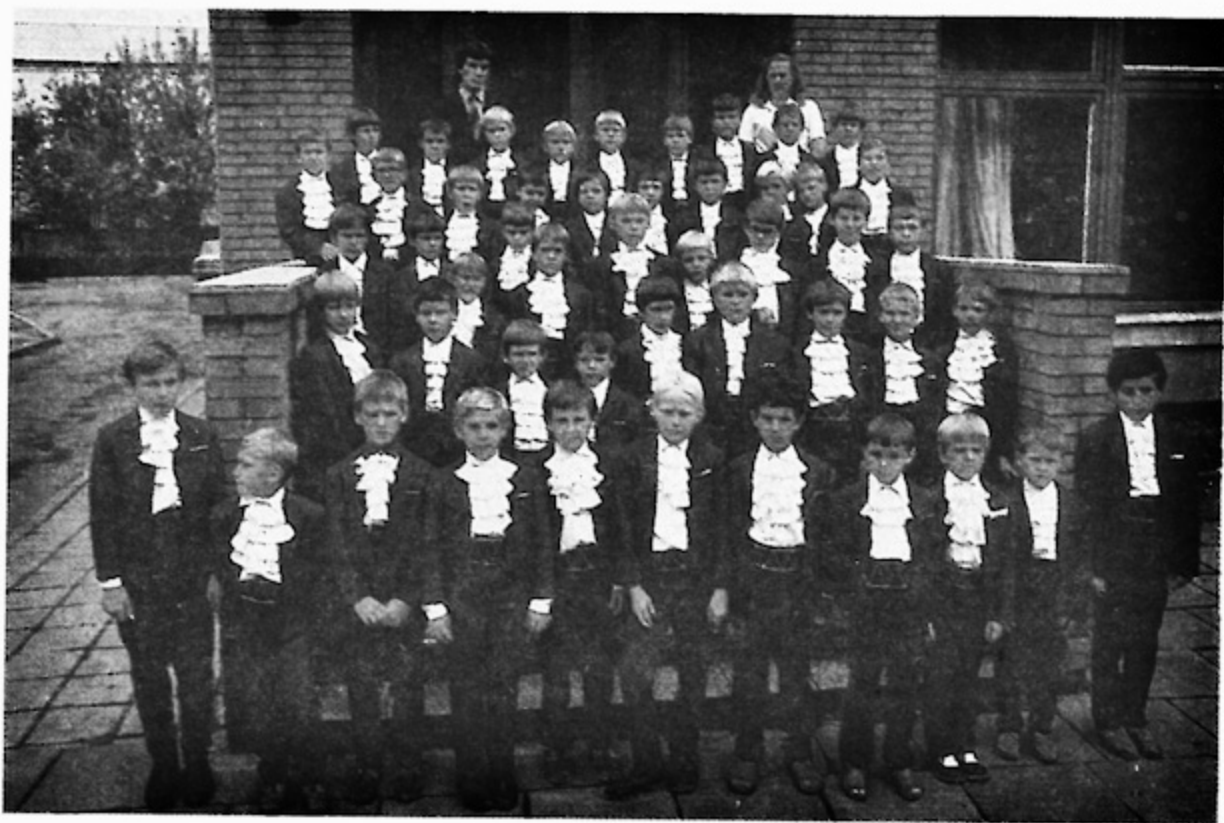

Siame pastate veikia fotografijos parodų salonas

Dabar Kapsuko mieste veikia kultūros namai, 5 profsajungų klubai, mokytojų namai, 13 visuomeninių klubų. Vi-soje respublikoje gerai žinomi pavyzdiniai meno saviveiklos kolektyvai — Liaudies muzikinis dramos teatras, TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybinio susivienijimo mišrus choras „Šešupė“, cukraus fabriko vyrų choras „Garsas“, pionierių namų berniukų choras „Vyturėlis“. Mieste yra 152 meno saviveiklos kolektyvai, kuriems priklauso daugiau kaip 4000 savi-veiklininkų. 1985 m. Respublikinėje dainų šventėje dalyvavo 25 Kapsuko miesto saviveiklos kolektyvai, 855 savi-veiklininkai. Šventės konkursuose var-žėsi 17 kolektyvų.

Kapsukiečiai gali dažnai klausytis profesionalių meno kolektyvų koncertų. Jie vyksta kultūros namuose, O. Sukac-kienės pedagoginėje muzikos mokyklo-

Berniukų choras „Vyturėlis“

je, muzikos mokykloje, muzikos svetainėje ir kitur. Koncertus rengia Vilniaus estradiniai ansambliai, instrumentalistai, solistai, duetai. Didelio populiarumo susilaukė respublikos profesionalių kolektyvų muzikos dienos Kapsuke. Savo spektaklius kapsukiėčiams rodo Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Klaipėdos, Šiaulių dramos teatrai. Organizuojamos kapsukiėčių dienos LTSR akademiniame operos ir baleto teatre.

Tradicinės tapo dailės dienos, dailės darbų parodos. Mieste rengiamos respublikinės teminės fotografijos parodos „Žmogus ir darbas“, balandžio pirmosios proga vyksta tradicinės humoristinės fotografijos parodos. Populiarumo susilaukė autorinės meninės fotografijos meistrų parodos, kurioms rengti dabar ypač geros sąlygos, nes 1982 m. gruodžio 22 d. atidarytas fotografijos salonas.

Kapsukiėčiai pamėgo koncertus-susitikimus su respublikos meno meistrais muzikos svetainėje, atidarytoje 1982 m. Nepamirštamą išpūdį miesto gyventojams paliko „Sūduvos“ stadione surengta respublikinė studentų dainų ir šokių šventė „Gaudeamus-V“.

Miesto kultūrinį gyvenimą praturtino pastatyta moderni centrinė biblioteka su parodų sale, kurioje rengiamos dailės, fotografijos parodos. 1000 miesto gyventojų tenka 208 skaitytojais. Bibliotekose (jų mieste 8) vyksta literatūros vakarai, knygų aptarimai, teminės parodos ir kiti renginiai. Neretai kapsukiėčiai susitinka su rašytojais, kinematografininkais, aktorais.

Sveikatos apsaugos srityje dirba apie 950 žmonių (iš jų daugiau kaip 150 gydytojų). Mieste veikia 600 lovų centrinė ligoninė, poliklinika, vaikų poliklinika, tuberkuliozės dispanseris, greitosios pagalbos stotis. Įmonėse yra medi-

Centrinė miesto biblioteka

Jau veikia rajono centrinė ligoninė

Buitinio gyventojų aptarnavimo kombinatas

Senamiesčio kėmpelis →

„Gulbės“ universalinė parduotuvė

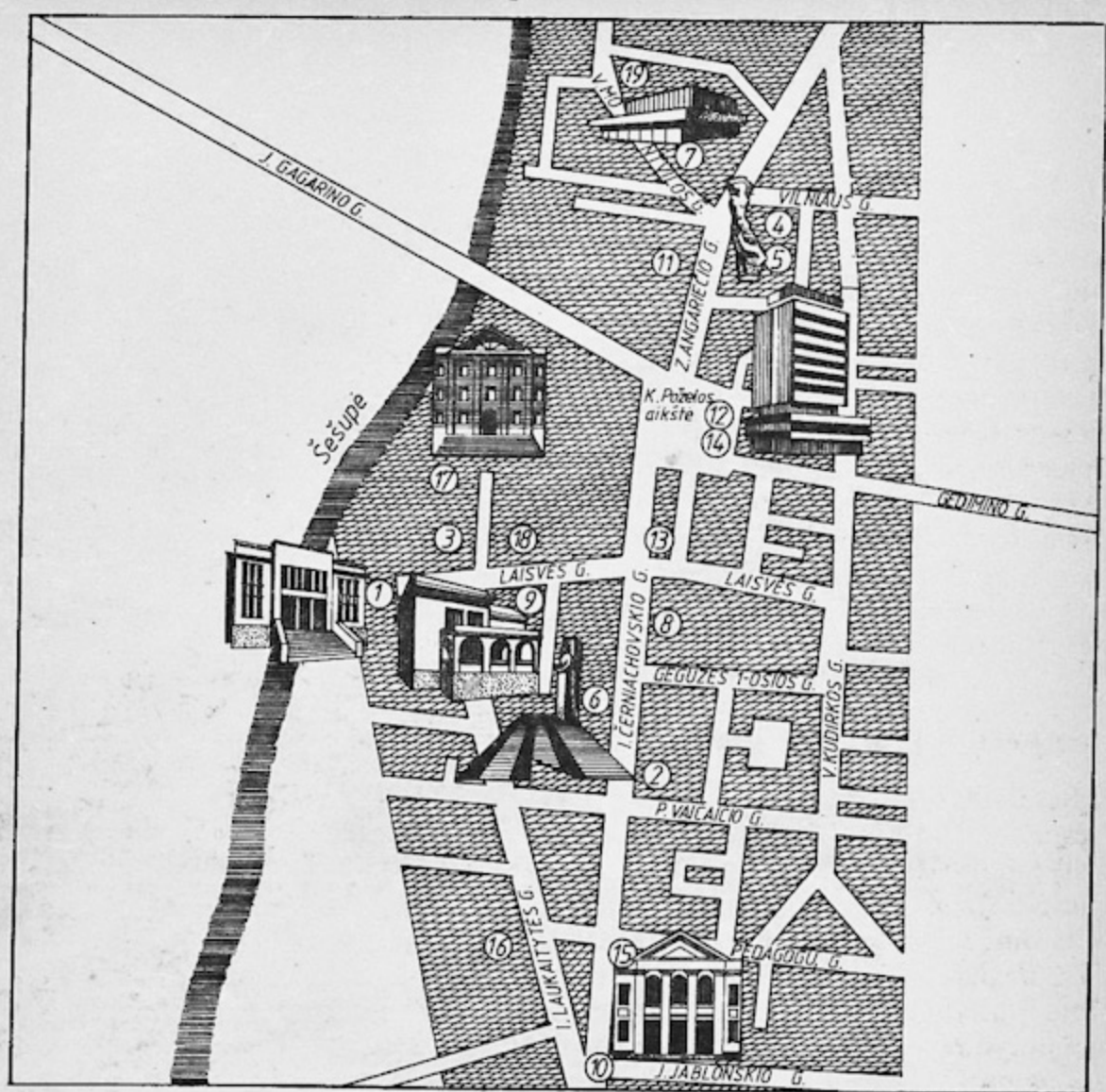
cinų punktai. Degučių mikrorajone baigta statyti 600 vietų originalaus projekto ligoninė, kurios pirmoji eilė (320 lovų) iškilmingai atidaryta 1984 m. birželio 29 d.

Buitinis gyventojų aptarnavimas. Gerėja miesto gyventojų materialinės gyvenimo sąlygos, kyla uždarbis. Indėlių suma išaugo iki 46 mln. 653 tūkst. rb. Vidutinis indėlių dydis — 1794 rb.

Miesto buitinio gyventojų aptarnavimo įmonėse dirba beveik 700 žmonių. Per dešimtąjį penkmetį miesto gyventojams paslaugų suteikta 38 proc. daugiau negu per devintąjį. Plečiamas ir paslaugų asortimentas. Dabar miesto buitinio gyventojų aptarnavimo kombinatas kartu su autoserviso stotimi miesto gyventojams teikia daugiau kaip 200 rūšių paslaugas. Metinė paslaugų apimtis — beveik pustrčio milijono rublių.

Prekyba. Miesto centrinėje aikštėje pastatyta moderni „Gulbės“ universalinė parduotuvė, Sporto gatvėje — maisto produktų parduotuvė, Laisvės gatvėje — dviaukštė ūkinių prekių parduotuvė. Draugystės mikrorajone išaugo didelis prekybos centras. Jaukiose patalpose įsikūrė juvelyrinė parduotuvė, specializuota parduotuvė „Prekės vaikams“, gastronomas. Iš viso mieste veikia 51 parduotuvė (jų bendras plotas — 7573 m²). Per pirmuosius dvejus vienuoliktojo penkmečio metus realizuota 1736 šaldytuvai, 3537 televizoriai, 2730 radijo aparatai, 362 motociklai. Per vienuolikąjį penkmetį (palyginti su dešimtuoju) mažmeninė prekių apyvarta padidėjo 40,7 proc. ir viršijo 69 mln. rublių. Didina apyvartą didmeninės prekybos tarprajoninė bazė, kuri įsikūrė naujame mechanizuotame sandėlyje.

Senamiesčio ir centro schema: 1 — miesto kultūros namai; 2 — Kraštotyros muziejus; 3 — vietinės reikšmės architektūros paminklas — bažnyčia; 4 — Pionierių namai; 5 — Skulptūrų skvelis; 6 — V. Kapsuko paminklas; 7 — „Pergalės“ kino teatras; 8 — „Sūduvos“ kino teatras; 9 — dailės mokykla; 10 — O. Sukackienės pedagoginė muzikos mokykla; 11 — J. Jablonskio vid. m-las; 12 — „Sūduvos“ viešbutis; 13 — „Midaus rago“ kavinė ir valgykla; 14 — „Gulbės“ universalinė parduotuvė; 15 — Karių kapai; 16 — miesto kapinės; 17 — V. Mykoliaičio-Putino internatinė mokykla; 18 — pastatas, kuriame buvo miesto pirmoji mokykla; 19 — V. Montvilos memorialinis muziejus

I. KĄ PAMATYTI KAPSUKĖ

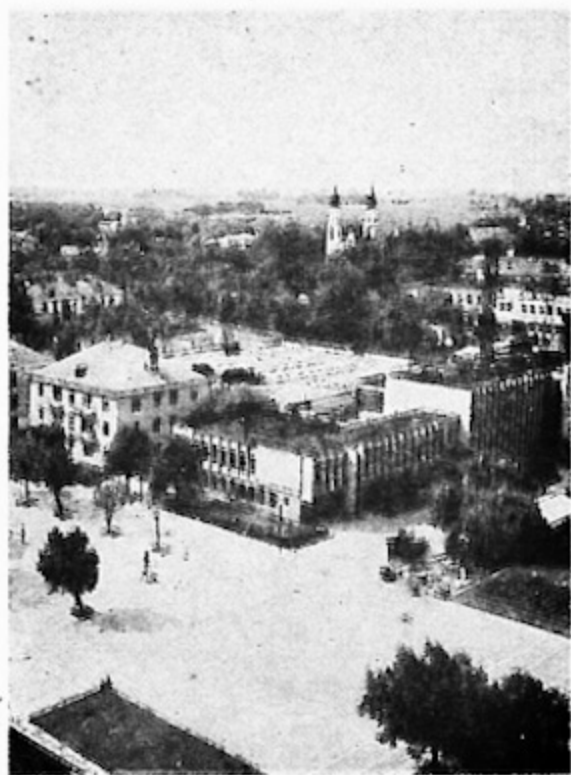
Kiekvienam Kapsuko svečiui reikėtų pirmiausia aplankyti miesto senamiestį ir centrą, apžiūrėti čia esančius respublikinės reikšmės istorijos ir dailės paminklus: J. Jablonskio vidurinę mokyklą, namą L. Giros gatvėje, kur buvo leidžiamas socialdemokratų laikraštis „Darbininkų žodis“, Žemaitės kapą, namą V. Montvilos gatvėje, kuriame gyveno poetas V. Montvila, V. Mickevičiaus-Kapsuko paminklą. Vietinės reikšmės architektūros paminklai — bažnyčia, buvęs vienuolynas, tarybinių karių ir civilinės kapinės. Įdomu pasidairyti po Draugystės, Degučių, Mokulų mikrorajonus bei Tarybų individualios statybos rajoną.

SENAMIESTIS IR CENTRAS

Senamiestis — miesto dalis, ribojama Kęstučio, Laisvės, V. Kudirkos, Dailidžių gatvių ir K. Poželos aikštės. Senamiesčio pastatai pagal statybos laiką skirstomi į 2 pagrindines grupes: statyti XIX a. pab.—XX a. pr. ir statyti tarybiniu laikotarpiu. Bažnyčia ir buvęs vienuolynas — XIX a. vid. architektūros paminklų ansamblis. Kiti senamiesčio pastatai irgi turi įdomių architektūros detalių. Vertingiausi architektūriniu požiūriu pastatai yra F. Dzeržinskio, Gedimino gatvėse ir K. Poželos aikštės rytiniame krašte. Dabar čia vyksta senamiesčio rekonstravimo darbai: dauguma namų buvo be komunalinių patogumų, apleisti, todėl rekonstruojant rengiami visi komunaliniai patogumai, gerinamas butų planas; stengiamasi išlaikyti senąjį gatvių tinklą, statybos charakterį. Tuščiuose plotuose ir menkaverčių pastatų vietose kyla nauji namai,

Senamiestis po restauracijos

K. Poželos aikštė

Turgaus aikštė buržuazinės Lietuvos laikais

atitinkantys bendrąją senamiesčio architektūrą. Anksčiau apleista centro dalis tampa jaukia vieta kapsukiečiams ir svečiams.

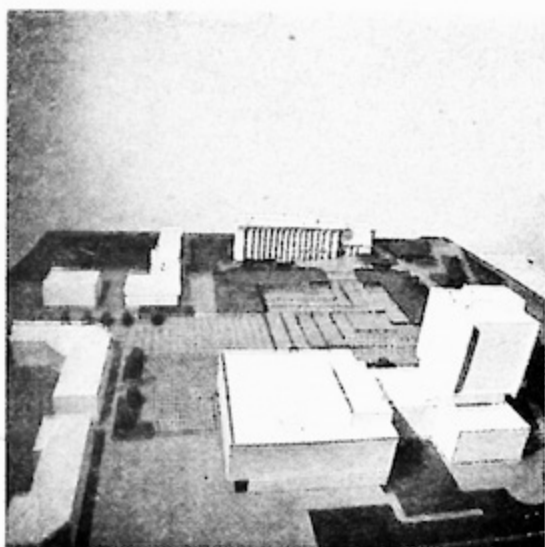
Istorinis centras tebėra išaugusio miesto geometriniame centre. Originalumo jam teikia pastatų aukščio įvairumas. Viešbutis „Sūduva“ — ryškiausias akcentas. Nedisonuoja su gretimais pastatais aukšti telefono-telegrafo bei žemesni valstybinių įstaigų rūmai.

K. Poželos aikštė — tai buvęs valakas, aplink kurį pradėjo augti Starapolės miestas. Čia įsikūrė turgavietė, kuri XIX a. trečiąjį dešimtmetį buvo panaikinta ir vietoj jos įrengta aikštė, 1952 m. pavadinta K. Poželos vardu. Pagrindinė aikštės dominantė — 10 aukštų „Sūduvos“ viešbutis. Į bendrą aikštės ansamblį

įsilieja Pašešupio žalieji plotai su puikiais fontanais pasipuošusiu poezijos skveru. K. Poželos aikštę iš rytų riboja senamiesčio pastatai, „Gulbės“ universalinė parduotuvė, „Sūduvos“ viešbutis, iš pietų — pašto pastatas ir valstybinių įstaigų rūmai, iš vakarų — Tarybų rūmai, iš šiaurės — būsimieji kultūros rūmai. Aikštė ir dalis I. Černiachovskio gatvės skirta tik pėstiesiems.

Senasis miesto Vykdomojo komiteto pastatas (I. Černiachovskio 19) iškilo apie trečiąjį šio amžiaus dešimtmetį (projekto inž.— J. Dregašius). Gatvių sankryža diktavo kampinį asimetrinį planą. Pastato architektūra neturi aiškaus stiliaus. Du centrinius įėjimus pabrėžia laiptinių rizalitai, kuriuose profiliuotais sudvejintais apvadais sujungti

K. Poželos aikštės maketas

Turgaus aikštė (dab. K. Poželos) apie 1930 m.

laiptinės langai. Virš durų — stoginukai. Prie pastato įrengtas fontanas. Greta — skulptūra „Šeima“ (skulpt. J. Narušis).

Kraštotyros muziejaus (I. Černiachovskio 29, 31) abu namai statyti XIX a. pab. 29-ame name, kuriame 1978 m. įsikūrė Kraštotyros muziejaus (įsteigtas 1933 m.) ekspozicija, carinės Rusijos, buržuazinės Lietuvos ir pokario laikotarpiu vykdavo teismai. Pastatas 31 yra I. Černiachovskio ir P. Vaičiūčio gatvių sankryžoje. Jis didelio tūrio, kampinio plano (kampas nuo sankryžos pusės nusklembtas), vienaaukštis, dengtas žemu dvišlaičiu stogu. Pastogėje įrengtos patalpos. Pastatą reprezentuoja vakarinis ir pietinis fasadai. Cokolis

P. Vaičiūčio ir Kęstučio gatvių kampas
apie 1930—1935 m.

aukštas, ramios rustuotos sienos, mėtimis paryškinti kampai teikia pastovumo, monumentalumo. Filiginiai apvada ir tiesūs sandriškai puošia stačiakampių langų angas. Virš jų, brauka atskirtame frize, įkomponuotos nedidelės apskritos nišos. Sienas vainikuoja karnizas. Vakarinio fasado centre yra durys. Jas išryškina abipus išmūrytos mėtės ir trikampis frontonėlis viršuje. Pietiniame fasade iškeltas mezoninas su balkonėliu. Mezonino kampinės mėtės, laužyto trikampio silueto frontonas, balkonėlio grotelių ažūras pastatui teikia gyvumo, patrauklumo.

29-ame I. Černiachovskio gatvės name saugomi Kraštotyros muziejaus fondai, įsikūrusi administracija.

Kraštotyros muziejus

Cia įsikūręs miesto LDT vykdomasis komitetas

Salė, skirta V. Mickevičiui-Kapsukui,
Kraštotyros muziejuje

Paminklinis biustas V. Mickevičiui-Kapsukui (skulpt. J. Narušis, archit. H. Šmilla)

Namas, kuriame buvo kalinamas V. Kapsukas

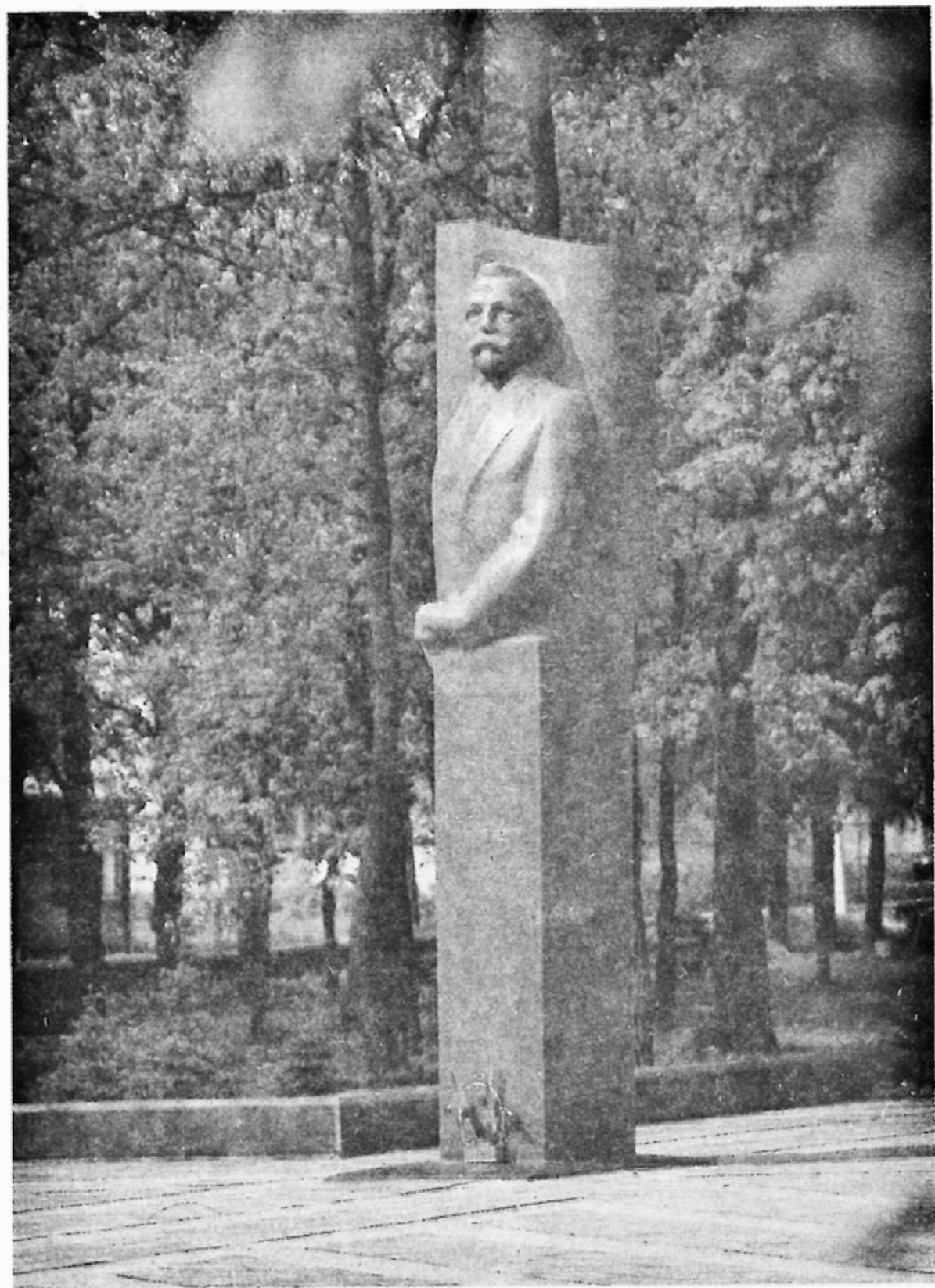

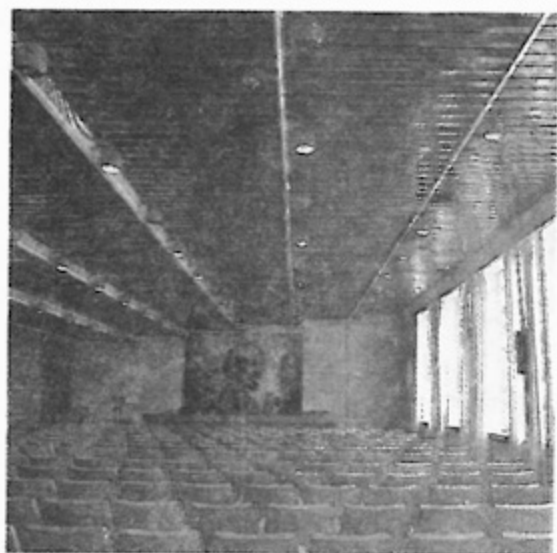
V. Mickevičiaus-Kapsuko paminklas (I. Černiachovskio g.). Marijampolė buvo Sūduvos revoliucinio judėjimo centras. 1905 m. pradžioje Kvietiškyje įvykusiame darbininkų ir moksleivių mitinge V. Mickevičius-Kapsukas pasakė audringą kalbą, jo iniciatyva Marijampolėje buvo surengta nemažai mitingų, streikų. Į 1905 m. organizuojamą sukilimą jis stengėsi įtraukti ir Marijampolėje stovėjusio Dono pėstininkų pulko kareivius, aplinkinių kaimų valstiečius. V. Mickevičius-Kapsukas telkė darbo žmones į kovą dėl laisvės, demaskavo buržuazijos politiką ir ideologiją socialdemokratų žurnaluose „Draugas“ ir „Darbininkas“, savaitraščiuose „Naujoji gadynė“ ir „Skardas“.

Minint 100-ąsias V. Mickevičiaus-Kapsuko gimimo metines ir 25-erių metų sukaktį, kai miestui suteiktas šio žymaus revoliucionieriaus vardas, gražiausiame miesto skvere 1980 m. balandžio 7 d. atidengtas rausvo granito paminklas (skulpt. J. Narušis, archit. H. Šmilla). Tai respublikinės reikšmės paminklas.

Netoli V. Kapsuko skvero, M. Melnikaitės gatvėje, 11 numeriu pažymėtam pastate, buvo kalinamas V. Mickevičius-Kapsukas. Laisvės gatvėje stovi namas, pažymėtas 23 numeriu: jame 1905 m. gyveno V. Mickevičius-Kapsukas. Čia 1905 m. buvo įsikūręs slaptas socialdemokratų štabas.

LKP miesto komiteto pastatas (I. Černiachovskio 28). 1935 m. jį suprojektavo inžinierius N. Milenskis. Po Didžiojo Tėvynės karo miesto vyriausiojo architekto iniciatyva buvusiems teismo rūmams buvo užstatytas trečias aukštas. Per 1978–1979 m. rekonstrukciją (archit. A. Sasnauskas) pristatyti

LKP miesto komiteto posėdžių salė

LKP miesto komitetas

2 nauji korpusai. LKP miesto komiteto pastatas gerai reprezentuoja miesto šiuolaikinę architektūrą. Senasis korpusas, pastatytas pagal novatoriškas tradicijas, pasižymintis racionalia, asketiška architektūra, gali konkuruoti su moderniaisiais Kapsuko pastatais.

Pastate atidengta tokio turinio memorialinė lenta: „LKP(b) Marijampolės apskrities komiteto darbuotojai, žuvę kovoje už Tarybų valdžią pokario metais: Bakevičius Steponas, Eduardo, 1912—1947 LKP(b) apskrities komiteto I sekretorius. Bataitis Leonas, Juozo, 1926—1948 LKP(b) apskrities komiteto propagandistas. Janulevičius Juozas, Liudo, 1916—1947 apskrities laikraščio „Naujasis kelias“ redaktorius. Laukaitytė Izabelė, Antano, 1909—1948 LKP(b) apskrities komiteto moterų skyriaus vedėja. Kupčinskaitė Marija, Juozo, 1907—1946 LKP(b) apskrities komiteto moterų organizatorė. Nariūnas Jonas, Jono, 1918—1948 LKP(b) apskrities komiteto instruktorius“.

Archyvo (buv. cerkvė) pastatas (I. Černiachovskio 31a) iškilo apie 1889—1890 m. Pastatas, pagrindiniu fasadu atgręžtas į vakarus, į I. Černiachovskio gatvę, išlaikė cerkvėms būdingą ašinę simetriją. Cerkvės turį sudaro lotyniško kryžiaus plano masyvas. Virš stogo, ties pagrindiniu fasadu, kyla aštuoniakampis varpinės bokštas, kryžmos dalyje išmūrytą keturkampę prizmę vainikuoja 5 svogūno formos kupoliukai. Kupoliukas užbaigia ir aštuoniabriaunį varpinės stogą. Spėjama, kad cerkvė statyta iš importinių plytų, nes rekonstruojant buvo rastas ant plytos užrašas: „Made in London“. Palyginti nedidelio tūrio cerkvė išsiskiria išraiškingu siluetu, gražiai derinasi prie gretimų pastatų. Išorės

formomis ji primena XVII a. Maskvos cerkvių architektūrą. Tai 1870—1890 m. paplitusio vadinamojo „plytų“ stiliaus statinys, kuriam būdinga įvairiaspalvėmis plytomis dekoruotos sienos. Cerkvėje ornamentai puošia portalą, varpinės angokraščius, kupoliukus laikinčius būgnus, sienų viršų, vizualiai padidina langus. Gelsvų plytų ornamentai gerai išryškėja rusvai raudonų sienų fone.

Šiame pastate 1950 m. įkurtas rajono archyvas, o 1964 m.— LTSR valstybinio archyvo Kapsuko filialas.

Turistų ir šachmatininkų klubas (P. Vaičiailio 16). Šiame name gyveno pažangus visuomenės veikėjas, advokatas Andrius Bulota, politinėse bylose gynęs kovotojus su caro valdžia. 1918—1920 m. A. Bulota mokytojavo realinėje gimnazijoje. 1920 m. grįžus iš JAV Žemaitėi, ją globojo, išleido 4 jos raštų tomus. Po pasikėsinimo į A. Voldemarą buvo ištremtas į Varnių koncentracijos stovyklą, iš kurios išvyko į Čekoslovakiją. 1930 m. grįžęs į Marijampolę, advokato. 1940—1941 m.— LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo juridinio skyriaus vedėjas. A. Bulotą nužudė hitlerininkai ir vietiniai buržuaziniai nacionalistai. Prie namo atidengta memorialinė lenta.

Didžiojo Tėvynės karo metais čia buvo leidžiamas antifašistinis partizanų laikraštis „Į kovą!“

1982 m. šiame name įsikūrė turistų ir šachmatininkų klubas. Jį lanko miesto vaikai, čia rengiamos miesto pirmenybės bei varžybos, kuriose dalyvauja ir kitų miestų vaikai.

O. Sukackienės pedagoginė muzikos mokykla (I. Černiachovskio 47). Pastatas kvadratinio plano, dviaukštis, savo išvaizda primenantis dvaro rūmus. Išo-

Memorialinė lenta prie namo, kuriame gyveno A. Bulota ir buvo leidžiamas laikraštis „Į kovą!“

Siame pastate (buv. cerkvėje) įsikūręs rajono archyvas

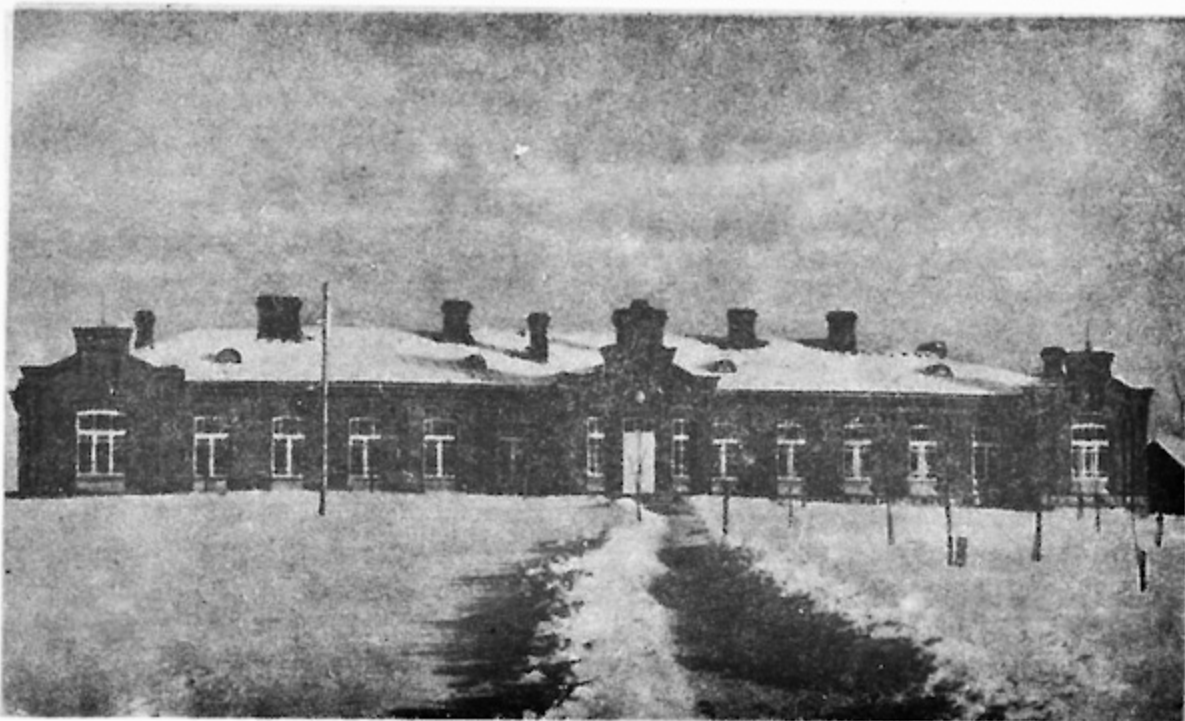

O. Sukackienės pedagoginė muzikos mokykla. Mažieji rūmai

rėje vyrauja neoklasicistinės formos. Visi fasadai beveik lygiaverčiai, su centriniais rizalitais, kurie užbaigti frontonais. Pagrindinis įėjimas per lodžiją — įgilintą prieangį. Pagrindinio fasado antro aukšto langai arkiniai, su profiliuotais apvadais. Po langais sienos puoštos baliustromis. Tarpaukštinės dalys dekoruotos filingais. Šoniniai fasadai eklektiški, jų rizalitai modernizuoti. Šis pastatas atspindi akademinės architektūros mokyklos tradicijas.

Mokytojų seminarija Marijampolės apskrityje, Veiveriuose, buvo įsteigta 1866 m. ir veikė iki 1914 m. Marijampolėje mokytojų seminarija (vietoj veiveriškės) atidaryta 1919 m. Ji įsikūrė buvusio karininkų klubo patalpose. Naujas namas (projektas inž. J. Dregaišiaus) pastatytas 1926 m. Po trejų metų pradėta tvarkyti naujųjų rūmų aplinką — pasodintas parkas, sodas,

Mokytojų seminarijos mažieji rūmai apie 1926 m.

sutvarkytas sklypo reljefas. Nuo 1955 m. čia — pedagoginė mokykla, nuo 1986 m. — pedagoginė muzikos mokykla. 1969 m. pastatytas naujas mokyklos priestatas.

Pedagoginėje mokykloje brendo revoliucinio judėjimo dalyviai — seserys A. ir I. Laukaitytės, V. Viedrinaitis, LTSR nusipelnęs kultūros veikėjas L. Kapočius, LTSR nusipelnusi mokytoja E. Eidukaitytė, poetas A. Matutis, kino režisierius V. Mikalauskas ir kt. Prie centrinių rūmų atidengta memorialinė lenta, kurioje įrašyta: „Šioje mokykloje, buvusioje Marijampolės mokytojų seminarijoje, mokėsi rašytojai: Kazys Boruta (1920—1924), Vytautas Montvila (1921—1924, 1926—1928), Bonaventūras Pauliukevičius (1920—1924), Kostas Kubilinskas (1941—1943)“. Prie vienos šios mokyklos klasės atidengta tokio turinio memorialinė lenta:

Memorialinė lenta prie O. Sukackienės pedagoginės muzikos mokyklos

O. Sukackienės pedagoginė muzikos mokykla

„Šioje mokykloje mokėsi ir 1948.III.23 nuo klasinio priešo rankos žuvo Vytautas Labanauskas — mokyklos komjaunimo organizacijos sekretorius“.

Pedagoginėje mokykloje mokėsi tarybinė aktyvistė Ona Žemaitytė-Sukackienė. Ji buvo aktyvi visuomenininkė, klubo-skaityklos ir agitpunkto vedėja. Ją nužudė buržuaziniai nacionalistai. Po O. Sukackienės mirties 1946 m. jos vardu pavadinta pedagoginė mokykla. Poetė V. Valsiūnienė parašė poemą „Ona Sukackienė“, skulptorius B. Pundzius sukūrė skulptūrinį O. Sukackienės portretą, kuris kabo pedagoginėje muzikos mokykloje.

Tarybinių karių kapinės (I. Černiachovskio g., O. Sukackienės pedagoginės muzikos mokyklos sodelis). Čia palaidota dešimtys tarybinių karių, žuvusių vaduojant Kapsuką iš fašistų grobių. Viduryje kapinių stovi paminklas, kurį projektavo ir statė 1944 m. majoras I. G. Risas. Obeliskas — granito. Priešakinėje pusėje — trijų karių bareljefai (skulpt. B. Pundzius). Karių figūros jungia įkomponuota vėliava. Prie pat obelisko viršaus — penkiakampė žvaigždė, kurios centre — kūjis ir pjautuvas. Tokios pat žvaigždės yra visose keturiose obelisko pusėse. Obelisko pietinėje pusėje — Aleksandro Suvorovo, rytinėje — Aleksandro Nevskio, o šiaurinėje — Michailo Kutuzovo ordinas. Visi ordinais reljefiški. Obelisko aukštis — 6,4 m, plotis — 5,4 m. Karių bareljefų aukštis — 1,74 m, plotis — 1,16 m.

Šiose kapinėse palaidoti 6 Tarybų Sąjungos Didvyriai: V. Balandinas, H. Huseinovas, V. Tružnikovas, N. Trostinskis, L. Sedovas ir A. Sergejevas. 1970 m. kapinės paskelbtos vietinės reikšmės istorijos paminklu.

Horeljefas O. Sukackienei

Tarybinių karių kapinės (tarp I. Laukaitytės ir Darbininkų gatvių). Šiose kapinėse palaidoti 229 karininkai, 1985 seržantai ir eiliniai, 11 nežinomų karių. Čia ilsisi du Tarybų Sąjungos Didvyriai — M. Tolmačiovas ir G. Katarinas, taip pat V. Lenino šeimos draugės Inesos Armand jauniausias sūnus Andrejus Armandas. Karių kapinėse stovi paminklas: klūpantis kareivis vienoje rankoje laiko šalną, o kitoje — vėliavą. Paminklas pastatytas 1949 m. 1970 m. kapinės paskelbtos vietinės reikšmės istorijos paminklu.

Miesto kapinėse (I. Laukaitytės g.) palaidota daug Lietuvos visuomenei ir kultūrai nusipelnusių žmonių.

Prie centrinio tako ilsisi žymioji liaudies rašytoja, lietuvių literatūros klasikė **Žemaitė** (1845—1921). Marijampolėje pas advokatą A. Bulotą ji apsigyveno 1921 m., grįžusi iš Amerikos. 1921 m. gruodžio 7 d. marijampoliečiai amžinai atsisveikino su Žemaite. Pastatytas antkapinis paminklas. Rašytojos 5-ųjų mirties metinių proga, A. Bulotos prašomas, LTSR nusipelnęs meno veikėjas, LTSR liaudies dailininkas Petras Rimša 1926 m. sukūrė ir nuliejo realistinį bareljefinį Žemaitės portretą. 1969 m. kapas paskelbtas respublikinės reikšmės istorijos paminklu.

P. Armino-Trupinėlio (1853—1885) kapas. Poetas, liaudies švietėjas P. Arminas-Trupinėlis mokėsi Marijampolės keturklasėje mokykloje, Veiverių mokytojų seminarijoje. 1877 m. pradėjo mokytojauti Marijampolės gimnazijoje. Čia pradėjo rašyti eiles, verstti kitų poetų kūrinius. Originalių kūrinių parašė nedaug. Mirė nuo džiovos.

Ant kapo pastatytas paminklas. 1970 m. kapas paskelbtas vietinės reikšmės istorijos paminklu.

Miesto kapinėse palaidota Žemaitė →

Paminklas karių kapinėse

Seserų Laukaityčių kapai. Adelė Laukaitytė (1903—1930), mokydamasi Marijampolės mokytojų seminarijoje, įsitraukė į revoliucinę veiklą, dėl to buvo pašalinta iš seminarijos. 1929 m. ji dirbo Vilkaviškio tabako fabrike. Už revoliucinę veiklą pašalinta ir iš fabriko. Grįžo į Marijampolę pas seserį Izabelę ir vėl dirbo pagrindinį darbą. 1930 m. balandžio 13 d. per kratą pas ją buvo rasta komunistinės literatūros. Kauno kalėjime sunkiai susirgo džiova, ten 1930 m. ji ir mirė.

Elžbieta Laukaitytė (1902—1946) buvo Didžiojo Tėvynės karo partizanė, partizanų ryšininkė Vilkaviškio apskrityje. Po karo, būdama TSKP narė, įsitraukė į sugriautos Tarybų Lietuvos liaudies ūkio atkūrimą. 1946 m. birželio 4 d. kelyje į Šunskus iš pasalų ją užpuolė ir nužudė buržuaziniai nacionalistai.

Izabelė Laukaitytė (1909—1948), mokydamasi Marijampolės mokytojų seminarijoje, priklausė pažangioms „Atžalos“ ir „Spindulio“ jaunimo organizacijoms. 1926 m., po fašistinio perversmo Lietuvoje, ji vadovavo nelegaliai komjaunimo kuopelei, palaikė ryšius su Komunistų partija, platino nelegalią literatūrą. 1927 m. įstojo į LKJS, buvo LKJS Marijampolės rajono komiteto sekretorė. 1930 m. suimta ir nuteista kalėti 4 metus. 1934 m. išėjo iš kalėjimo. 1940—1941 m. I. Laukaitytė — partijos darbuotoja Marijampolėje, TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatė, LKP V suvažiavimo delegatė. Didžiojo Tėvynės karo metais dirbo Penzoje, Maskvoje, Debiosų vaikų namų vidurinėje mokykloje. Po karo dirbo Marijampolės DŽD Taryboje, buvo LKP apskrities komiteto moterų skyriaus vedėja. 1948 m. ją nužudė banditai. Toje vietoje (Gedimino g.) pastatytas paminklinis akmuo.

Karlo Petriko kapas

Seserims Laukaitytėms 1953 m. liepos 21 d. atidengtas bendras juodo granito paminklas su įrašu. 1970 m. kapas paskelbtas vietinės reikšmės istorijos paminklu.

Karolio Petriko (1906—1941) kapas. K. Petrikas aktyviai dalyvavo kuriant profesines sąjungas, buvo „Spindulio“ jaunimo organizacijos pirmininkas. Hitlerininkams įsiveržus į Marijampolę, K. Petrikas stojo į partizaninę kovą. 1941 m. rugsėjo 6 d. Simno gatvėje (namas neišliko) jį apsupo gestapininkai ir vietiniai buržuaziniai nacionalistai. Nelygioje kovoje K. Petrikas žuvo. Toje vietoje (prie muzikos mokyklos) jam pastatytas paminklinis akmuo. Kapinėse atidengtas juodo granito paminklas. 1970 m. K. Petriko kapas paskelbtas vietinės reikšmės istorijos paminklu.

J. Zonelio ir J. Gabrio kapas

Juozo Gabrio (1892—1919) ir Juliaus Zonelio (1889—1919) kapas. J. Gabrys buvo 1918—1919 m. proletarinės revoliucijos Lietuvoje dalyvis. Jis prisidėjo kuriant komjaunimo organizacijas ir Tarybų valdžios organus Marijampolės apskrityje.

J. Zonelis buvo vienas iš partinės organizacijos Suvalkijoje vadovų, LKP I suvažiavimo delegatas. 1919 m. paskirtas LKP CK instruktoriumi Marijampolės zonai. J. Zonelis dirbo kartu su J. Gabriu. Jų iniciatyva buvo Marijampolėje įkurta Darbininkų ir vargingųjų valstiečių taryba, kurios pirmininku išrinktas J. Zonelis. 1919 m. J. Zonelis ir J. Gabrys pateko į nelaisvę. Buržuaziniai nacionalistai juos ilgai kankino, o vasario 15 d. naktį nužudė. Ant kapo pastatytas juodo granito paminklas. 1970 m. J. Zonelio ir J. Gabrio kapas paskelbtas vietinės reikšmės istorijos paminklu.

Juozo Kamaičio (1893—1957) kapas. J. Kamaitis — pedagogas, muzikas, Lietuvos TSR nusipelnęs mokytojas. Baigė Varšuvos konservatoriją, studijavo Leipcige. Dėstė muziką pedagoginėje mokykloje, J. Jablonskio vidurinėje mokykloje, vadovavo vakariniams muzikos kursams, organizavo saviveiklinius chorus ir vadovavo jiems, rengė solistus, harmonizavo liaudies dainas, rašė muzikos klausimais. 1929 m. išleido rinkinį „Dainos chorui“. Gerai žinomos jo harmonizuotos dainos „Mergučėle mano“, „Močiute, širdele“, „Lakštingalėli, linksmas paukšteli“ ir kt. Sukūrė muziką pasakai „Eglė žalčių karalienė“.

Buv. nelegali spaustuvė (L. Giros 22). Šiame name darbavosi Lietuvos revoliucinės socialdemokratijos, Lietuvos ir tarptautinio komunistinio judėjimo veikėjas, vienas iš LKP organizatorių ir vadovų Z. Aleksa-Angarietis. Jis redagavo žurnalus ir laikraščius — „Komunistą“, „Kibirkštį“, „Balsą“, „Partijos darbą“, parašė pirmąją „Lietuvos komunistų partijos istoriją“. Marijampolėje Z. Aleksa-Angarietis įkūrė nelegalią spaustuvę: jis pats iš Kauno parsigabeno įrengimus, šriftą parūpino Kauno spaustuvių darbininkai. Čia 1908—1909 m. buvo spausdinamas darbininkams skirtas nelegalus Lietuvos socialdemokratų partijos laikraštis „Darbininkų žodis“, atsišaukimai. Suėmus Z. Aleksą-Angarietį, spaustuvė perkelta į Gižų apylinkę, kur buvo spausdinami atsišaukimai prieš kaizerinius okupantus, buržuazinę vyriausybę. 1919 m. ji buvo sunaikinta. Jos liekanos yra Vilniuje, LTSR revoliucijos muziejuje.

1969 m. pastatas paskelbtas respublikinės reikšmės istorijos paminklu. Prie jo atidengta memorialinė lenta.

Šiame name buvo leidžiamas „Darbininkų žodis“

Dabartinė Z. Angariečio galvė
apie 1920 m.

Miesto kultūros namai (I. Laukaitytės 2). 1941 m. šalia bažnyčios, sudegusių lūšnų vietoje, marijonų vienuolyno iniciatyva buvo pastatyti parapijos namai, kur vykdavo spektakliai, jaunimo vakaronės. 1977 m. čia įkurti miesto kultūros namai, kuriuose vyksta konferencijos, sesijos, iškilmingi minėjimai, koncertai, spektakliai, saviveiklininkų repetacijos.

Pastatas 2 aukštų, kompaktiškas, griežtai simetriškas. Salė su žiūrovų balkonu amfiteatrinė. Antro aukšto fojė su terasomis. Svarbiausias architektūrinis akcentas — šoninės lodžijos-portikai, atliekantys ir prieangių funkciją. Pagrindiniame fasade rizalitu ir plačiais laiptais išryškintas centrinis įėjimas. Pastoges juosia profiliuoti karnizėliai. Pastatas atstovauja pusiau modernistinei architektūros kryptčiai.

Miesto kultūros namai

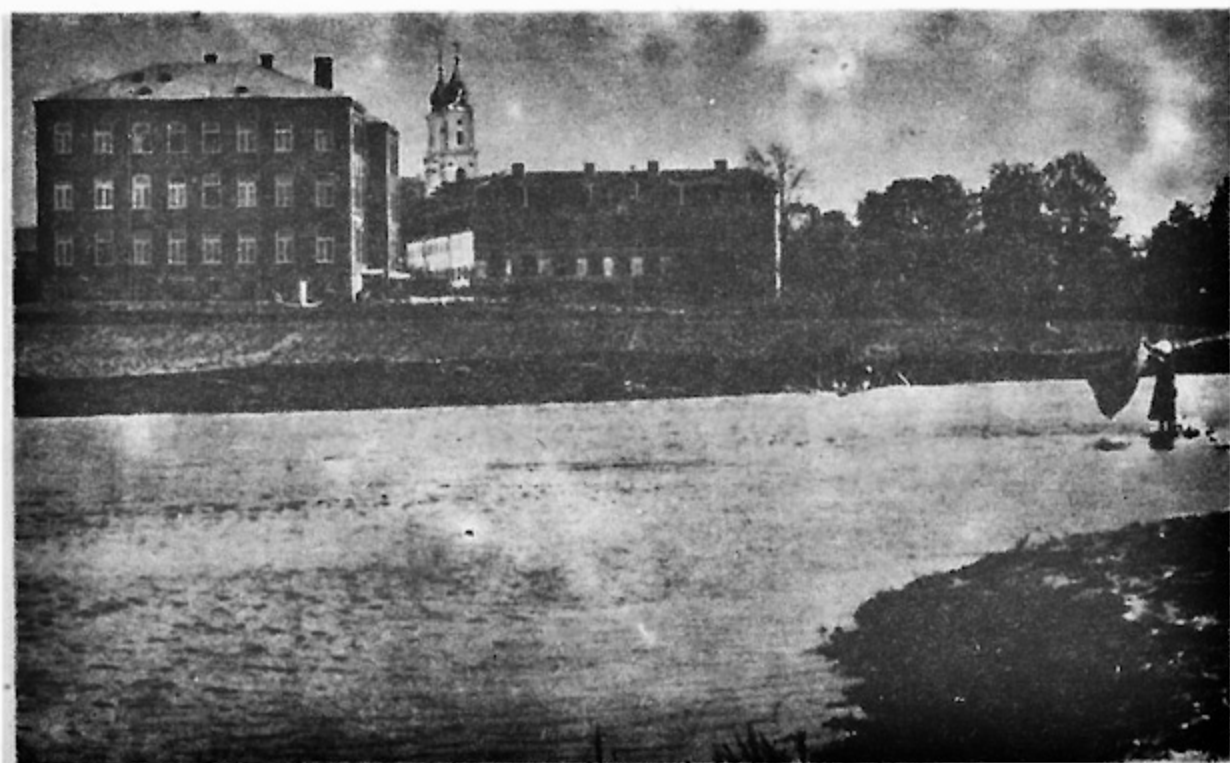

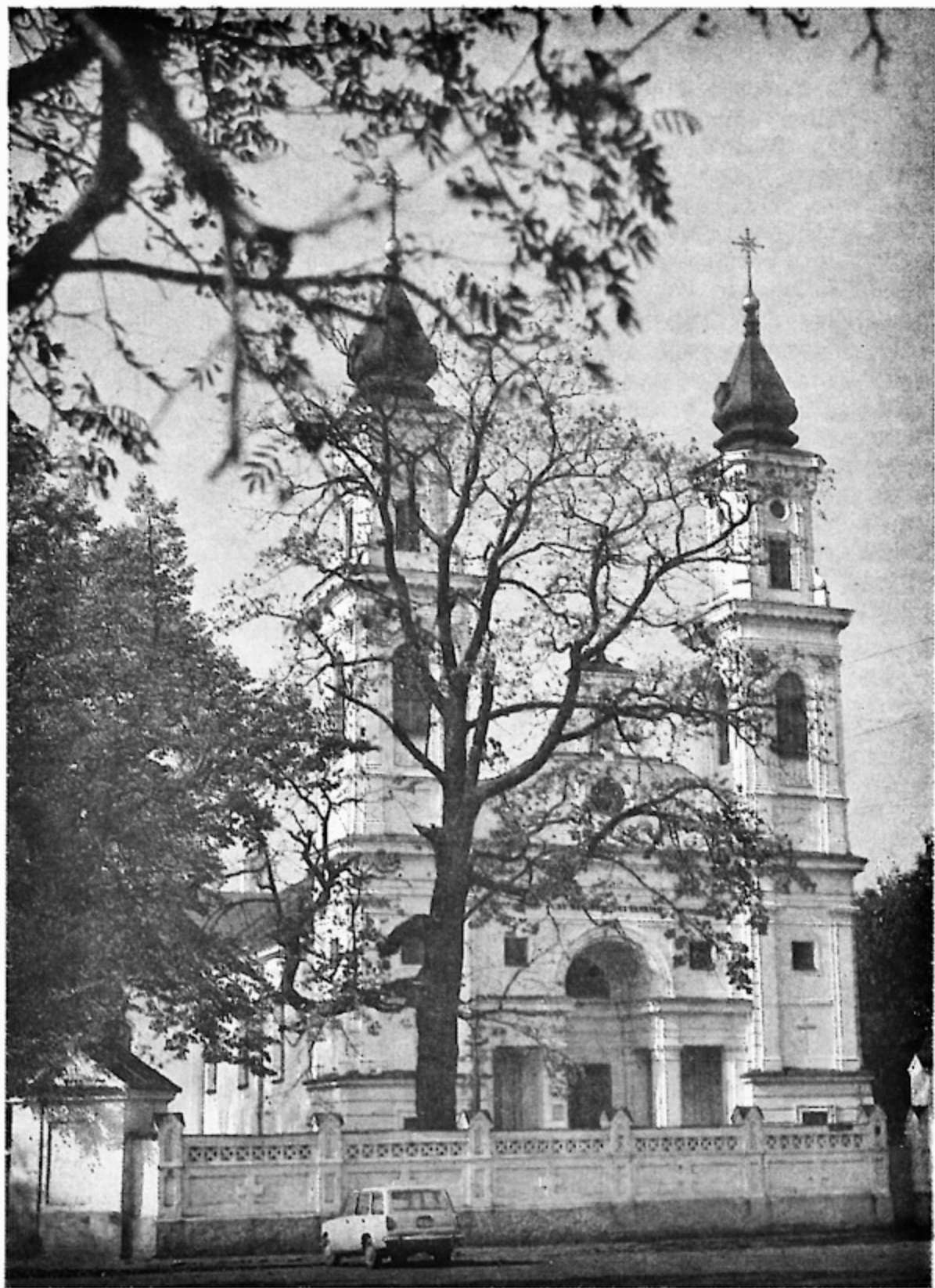
Vietinės reikšmės architektūros paminklas — bažnyčia (Laisvės g.). Bažnyčią ir medinį vienuolyną 1758 m. pastatė Prienų seniūno žmona grafienė P. Butlerienė. 1809 m. bažnyčia sudegė. Nauja mūrinė bažnyčia pastatyta 1824 m. Ji buvo stačiakampio plano, trinavė, klasicistinių formų, sujungta su vienuolynu uždaru koridoriumi. XIX a. antroje pusėje pastato korpusas pailgintas: pristatyta presbiterija ir dvi zakristijos. 1882 m. priešais pagrindinį fasadą išmūryti neobarokinių formų bokštai ir atviras prieangis. Architektūriniu meniniu požiūriu įdomiausias pagrindinis fasadas, nukreiptas į rytus, į Laisvės ir Internato gatves. Fasado kompozicija griežtai simetriška. Vertikaliąją ašį pabrėžia aukšta portalo arka, frontono viršuje iškeltas dekoratyvus portikas. Fasado kampuose nežymiai į priekį iš-

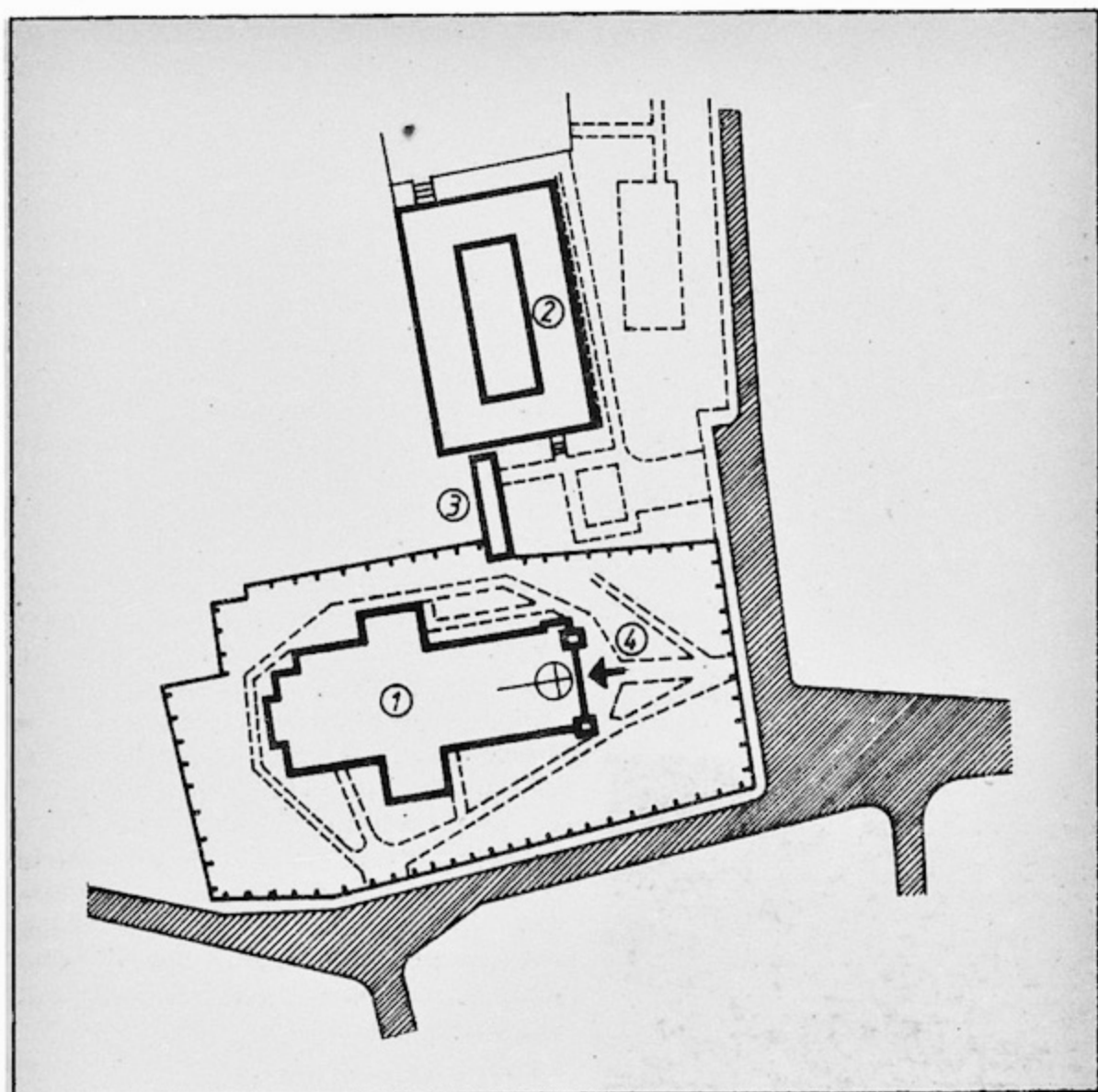

Buv. vienuolynas — architektūros paminklas

Buv. vienuolyno pastatai buržuazinės Lietuvos laikais

Bažnyčios ir buv. vienuolyno komplekso planas: 1 — bažnyčia; 2 — vienuolių gyvenamasis korpusas; 3 — koridorius, jungęs gyvenamąsias patalpas su bažnyčia; 4 — centrinis įėjimas

Vietinės reikšmės architektūros paminklas — bažnyčia

sikiša keturių tarpsnių bokštai. Tarpsnius vieną nuo kito skiria ryškūs horizontalūs karnizai: žemutinis rustuotas, į apačią plėtėjantis tarpsnis tarytum cokolis lengvai laiko bokšto masyvą, antras ir trečias — keturkampiai, puošti dorėniniais ir korintiniais piliastrais, viršutinis — aštuoniakampis. Perėjimą nuo keturkampės į aštuoniakampę dalį švelnina viršutiniame tarpsnyje išmūryti kampiniai piliastrai su banguotomis voliutos formos bazėmis ir kapiteliais. Bokštus vainikuoja didoki svogūno formos briaunoti kupolai. Puošnių bokštų ir nuvilnijančio voliutomis frontono jungtis — gražiausia fasado dalis.

Bažnyčioje saugomas respublikinės reikšmės dailės paminklas, vertingas XVIII a. tekstilės pavyzdys — arnotas. Čia yra ir vietinės reikšmės dailės paminklų — XVIII a. nežinomo autoriaus paveikslas „Šv. Jeronimas“, XIX a. paveikslai „Judita“, „Jonas Krikštytojas“, „Šv. Salomėja“, „Marija su kūdikiu“, „Kristaus prisikėlimas“. Ypač išsiskiria XIX a. nežinomo autoriaus paveikslas „Šv. Antanas“ aptaisas — plastiškas, harmoningai sukurtas dirbinys, bylojantis apie XIX a. metalo meistrų kūrybingumą.

Buvęs vienuolynas (Internato g.) — XVIII a. vietinės reikšmės architektūros paminklas. Vienuolynas pastatytas 1758 m. P. Butlerienės lėšomis. Jis išstovėjo apie 30 metų. 1791—1795 m. marijonai pasistatė naują, mūrinį, išlikusį iki šių dienų. 1922 m. virš vienuolyno pirmo aukšto iškilo antrasis. Pirmo aukšto langų angas puošia apvadai — tai senojo, klasicizmo laikų, vienuolyno dekoras. Fasada kuklūs ir monotoniški. Pastatas imponuoja savo dideliu tūriu ir gabaritais. Viešnuolynas stačiakampio plano, su erdviu vidaus kiemeliu, į kurį

V. Mykolaičio-Putino internatinė mokykla

atsiveria pirmo ir antro aukšto koridorių langai. Koridorius, jungęs vienuolyną su bažnyčia, nutrūksta prie šventoriaus tvoros. Jo architektūra daug puošnesnė. Sienų plokštumas skaido piliastrai, tarp jų išmėtyti langai.

Vienuolynas — vienas iš pirmųjų mūrinių miesto pastatų. Čia pokario metais atvėrė duris vidurinė internatinė mokykla, 1968 m. pavadinta lietuvių tarybinio rašytojo, LTSR Mokslų Akademijos akademiko, filosofijos mokslų daktaro, profesoriaus, LTSR liaudies rašytojo V. Mykolaičio-Putino vardu. (V. Mykolaitis-Putinas Marijampolėje mokėsi.)

Mokykla draugauja su Vokietijos Demokratinės Respublikos Leipcigo vidurine mokykla.

Namas, kuriame gyveno Jonas Bendorius (Laisvės 44). Kompozitorius, pedagogas, LTSR nusipelnęs meno veikėjas J. Bendorius Marijampolėje 1913—1920 m. dirbo vargonininku, choro dirigentu, buvo „Gabijos“ draugijos pirmininkas. Gyvendamas Marijampolėje, harmonizavo daug liaudies dainų, rašė didesnius muzikos kūrinius, išleido dainų rinkinį „Aušrelei beauštant“.

Miesto pirmoji mokykla (Laisvės 42) šiame name įsteigta 1777 m. Ji veikė iki 1817 m. Minint 205-ųjų metų sukaktį nuo mokyklos atidarymo, 1982 m. prie pastato atidengta memorialinė lenta. Kurį laiką čia buvo vaikų lopšelis-darželis, dailės mokykla. Dabar čia įsikūręs kultūros mokyklos mokomasis teatras.

Centrinė ligoninė (Laisvės 19) pastatyta 1939 m. (inž. A. Lukošaitis). Rusiškos T raidės formos planą sudaro 4 korpusai. Pagrindinis — triaukštis. Jo kampuose prijungtos 2 mažesnės dalys, nusitęsiančios į kiemo pusę ir

Namas, kuriame gyveno kompozitorius J. Bendorius

Namas, kuriame XVIII a. pab. buvo įsikūrusi pirmoji miesto mokykla

Miesto poliklinika

sudarančios rizalitus pagrindiniame fasade. Monumentalus ligoninės pastatas dėl suskaidymo į skirtingus tūrius (tri aukštį centrinių ir žemesnius šoninius) ir dėl kitų gerai panaudotų architektūrinių priemonių neatrodo griozdiškas. Visoje kompozicijoje dominuoja pagrindinis, į miesto sodą atgręžtas, fasadas. Jį sudaro 3 rizalitai ir tarp jų esančios pagrindinio korpuso sienos, kurių monotoniją ardo du ilgi, rizalitus jungiantys balkonai, paremti kolonomis. Virš šoninių korpusų įrengtos terasos. Balkonai, terasos ir sienų viršų juosia profiliuoti parapetai ir karnizai.

Dailės mokykla (M. Melnikaitės 17) statyta 1937–1938 m. pagal vieno iš garsiausių Lietuvos architektų V. Landsbergio-Žemkalnio projektą. Pastatas suprojektuotas moderniosios architektūros principais. Jo formos šiek tiek asocijuojasi su itališkosiomis tradicijomis (pastato autorius baigė aukštąją Romos architektūros mokyklą). Namą sudaro 2 statmenai sujungti dviaukščiai korpusai (T raidės forma). Planinei kompozicijai dinamikos ir plastiškumo teikia kampuose prijungtos arkadinės lodžijos, virš kurių antrame aukšte įrengtos terasos. Lodžijas ir terasas juosia betoninės ažūriškai ornamentuotos tvorelės. Reprezentatyviausia į miesto sodą atgręžtoji pusė. Sienas vainikuojantis aukštas profiliuotas parapetas vizualiai sumažina čerpių stogo aukštį.

Šiame pastate buvo rajono pionierių namai, muzikos mokykla. Dailės mokykla čia įsikūrė 1982 m.

J. Jablonskio vidurinė mokykla (Z. Angariečio 7). 1866 m. Marijampolės apskrities mokykla perorganizuota į gimnaziją. Dabartiniai J. Jablonskio vidurinės mokyklos rūmai pastatyti 1870 m. Pastatas dviaukštis, jo kompozicija

Čia įsikūrusi vaikų dailės mokykla

simetrinė, santūrių formų. Šoninių ilgųjų fasadų centre — puošnūs rizalitai (sienos išsikišimai per visą fasado aukštį) žymi reprezentacinių patalpų vietą pastate. Rizalitu antro aukšto lygyje — dekoratyvus portikas. Tarp grakščių piliastų įkomponuoti aukšti arkiniai langai. Durys, vedančios į vestibulį, yra pagrindinio fasado centre. Apie 1890 m. gimnazijos rūmai trečdaliu padidinti — pailgintas pietvakarinis galas. 1958 m. užstatytas trečias aukštas, pastatas dar truputį pailgintas. Arkiniai rizalito langai pakeisti stačiakampiais.

Mokykla garsi istoriniu požiūriu. Joje vieni iš pirmųjų lietuvių kalbos mokytojų buvo P. Kriaučiūnas, P. Arminas-Trupinėlis, J. Jasiulaitis. Šiam seniausiam Suvalkijos švietimo židiniui 1956 m. suteiktas buvusio mokyklos auklėtinio Jono Jablonskio vardas. Daugiausia J. Jablonskis nusipelnė normindamas ir ugdydamas literatūrinę lietuvių kalbą — parašė vadovėlius „Lietuviškos kalbos gramatika“, „Lietuvių kalbos sintaksė“, „Lietuvių kalbos vadovėlis“, „Linksniai ir prielinksniai“, „Lietuvių rašybos taisyklių rinkinys“, „Mūsų rašyba“. Šioje mokykloje taip pat mokėsi revoliucinio judėjimo veikėjai Zigmas Aleksa-Angarietis ir Vincas Mickevičius-Kapsukas, mokslininkas ir kultūros veikėjas Jonas Basanavičius, rašytojai Kazys Boruta, Vincas Kudirka, Vincas Mykolaitis-Putinas, Salomėja Nėris, Pranas Vaičaitis, Antanas Venclova, Petras Arminas-Trupinėlis, Antanas Kriščiukaitis-Aišbė, Jonas Mačys-Kėkštas, Pranas Mašiotas, Vincas Pietaris, Vincas Žilionis, visuomenės veikėjas ir istorikas Stasys Matulaitis. 1969 metais ši seniausia Kapsuke J. Jablonskio vidurinė mokykla paskelbta respublikinės reikšmės istorijos paminklu.

J. Jablonskio vidurinė mokykla

Buv. Marijampolės gimnazija — dabar J. Jablonskio vidurinė mokykla

Memorialinė lenta prie J. Jablonskio vidurinės mokyklos

„Taikos“ kino teatras (dabar Pionierių namai) apie 1950 m.

Pionierių namai (Z. Angariečio 14). Šiame pirkliui Bialoblockiui priklausiusiame pastate pažangiųjų Marijampolės inteligentų A. Bulotos, R. Lasto, P. Bliūdžiaus ir kitų iniciatyva 1919 m. buvo įkurta realinė gimnazija. Joje dėstė ir visapusiškai gimnaziją rėmė visuomenės veikėjai, advokatai A. Bulota ir A. Bulotienė. Gimnazijoje dirbo P. Bliūdžius, S. Matulaitis, S. Totorius, J. Žiugžda ir kiti pažangūs mokytojai. Čia mokėsi revoliucinio judėjimo dalyviai — literatūrologas, poetas, LTSR nusipelnęs mokslo veikėjas, profesorius B. Pranskus-Žalionis, P. Glovackas, akademikas, profesorius, geografijos mokslų daktaras K. Bieliukas, akademikas, profesorius, gamtos ir fizikos-matematikos mokslų daktaras K. Baršauskas, LTSR nusipelnęs mokslo veikėjas, profesorius, medicinos mokslų daktaras J. Kupčinskas, LTSR nusipelnęs ekonomistas, docentas K. Lukša, LTSR nusipelnusi meno veikėja M. Meškauskienė ir kt. Švietimo ministro K. Jokantos įsakymu 1925 m. gegužės 25 d. realinė gimnazija

Miesto Pionierių namai

uždaryta. Vėliau šiame pastate buvo „Taikos“ kino teatras. 1977 m., po rekonstrukcijos, čia įsikūrė miesto pionierių namai. Jaukiose, skoningai įrengtose patalpose laisvalaikį praleidžia daugiau kaip 1000 jaunųjų leniniečių.

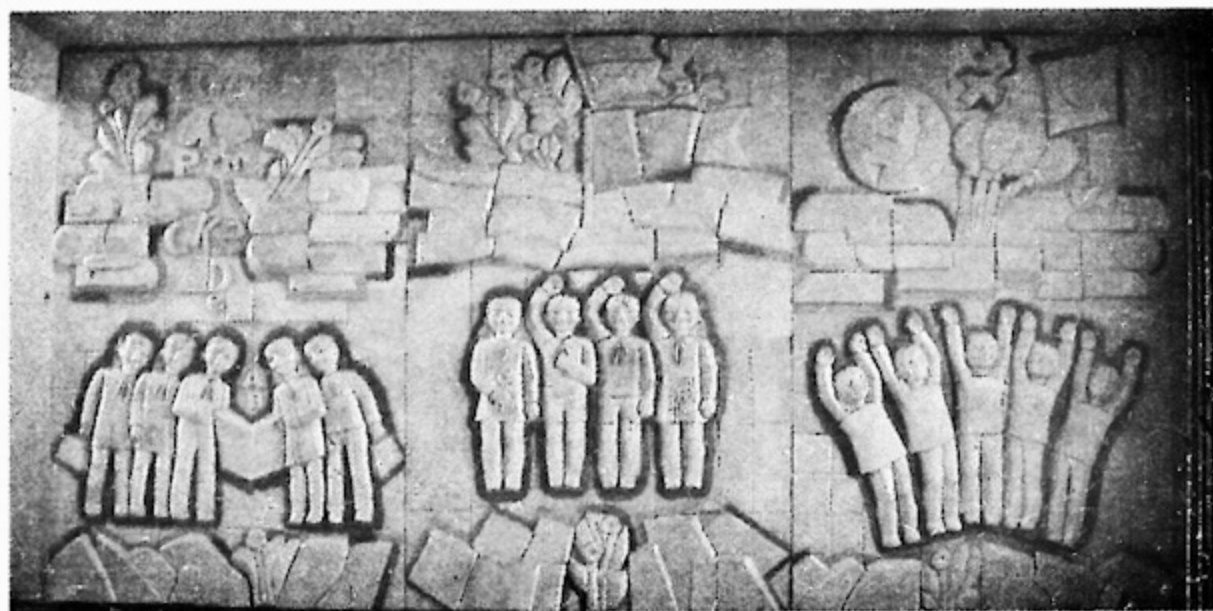
V. Montvilos memorialinis muziejus (V. Montvilos 18). Namas pastatytas XX a. pr. Jame 1926–1937 m. su pertraukomis gyveno poetas V. Montvila. Jis gimė 1902 m. vasario 4 d. Čikagoje. 1906 m. jo motina kartu su vaikais grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Marijampolėje. V. Montvila mokėsi Marijampolės mokytojų seminarijoje, kurią baigė 1928 m., bendradarbiavo laikraštyje „Šešupės bangos“. 1933 m. išleido eilėraščių rinkinį „Naktys be nakvynės“.

1963 m. namas kapitališkai suremontuotas, o 1969 m. paskelbtas respublikinės reikšmės istorijos paminklu. 1974 m. prie namo atidengta memorialinė lenta, pirmame jo aukšte įkurta miesto biblioteka, o antro aukšto pastogės kambarėlyje įsteigtas memorialinis muziejus.

Namas, kuriame gyveno V. Montvila

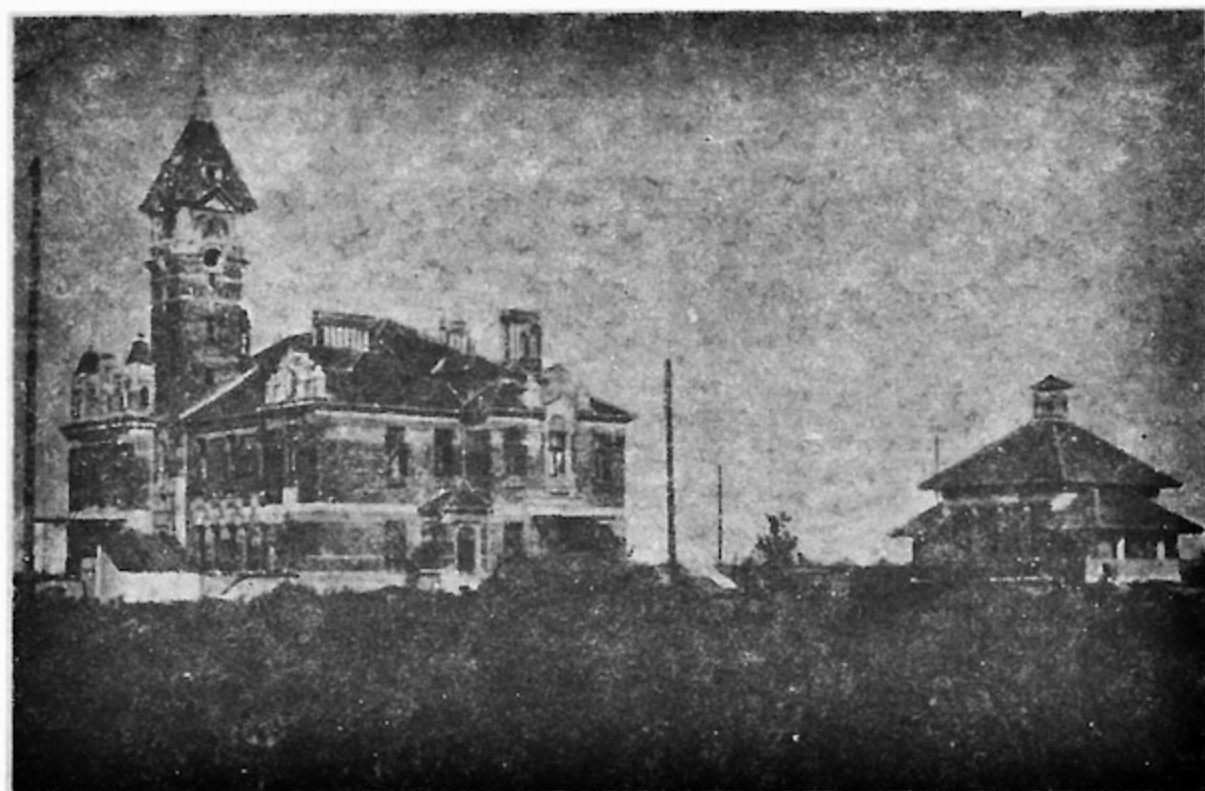
Keraminis pano miesto Pionierių namų
fojė

Nauji Kapsuko gyvena-
mieji rajonai →

Geležinkelio stotis (Stoties 2). Ją suprojektavo inžinierius Edmundas Frykas — Peterburgo civilinių inžinierių instituto auklėtinis. Projektą, parengtą 1923 m. ir saugomą LTSR CVA, surado istorikas R. Firkovičius. Statant E. Frykui talkino inžinierius M. Voldatas. Stoties pastatas, iškilęs miesto pakraštyje, atsiskleidžia laisva panoramine kompozicija. Jo architektūra — moderniojo stiliaus. Dėl išraiškingų tūrių ir lakios vertikalės stotis tapo svarbiu meniniu ir reprezentaciniu miesto akcentu. Krinita į akis aukšti šlaitiniai čerpių stogai ir raudonų plytų sienos, kurių fone baltuoja tinkuoti intarpai-atikai, apvadai, frizai. Stotis įdomiai atrodo iš kai kurių centro vietų — Vilniaus, V. Kudirkos, Žemaitės gatvių.

Geležinkelio stotis
1938—1940 m.

NAUJIEJI RAJONAI

Miestui, kuris didžiuojasi išaugusia pramone, kuriame sparčiai daugėja gyventojų, neišvengiamai iškilo būtinybė statyti daugiau gyvenamųjų namų. Todėl netoli centro išaugo Draugystės, Degučių mikrorajonai, K. Būgos kvartalas, Tarybų individualios statybos rajonas. Sparčiai plečiasi Mokolų gyvenamasis rajonas. Naujuose mikrorajonuose statomi gyvenamieji namai, mokyklos, lopšeliai-darželiai, sporto aikštynai, prekybos, buitinio aptarnavimo įstaigos.

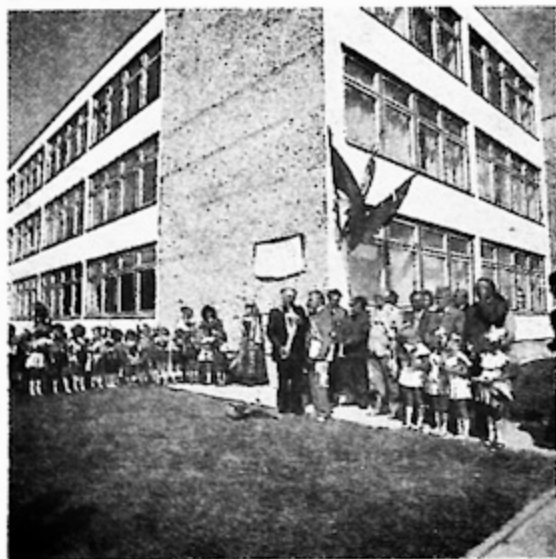
Draugystės gyvenamojo mikrorajono statyba pradėta 1960 m. Pagrindinės statybos baigtos 1973 m. Šis mikrorajonas yra tarp Draugystės, Vilniaus, Z. Angariečio ir Sporto gatvių. Gyvenamieji namai plytiniai, tik pietinėje dalyje vyrauja penkiaaukščiai blokiniai namai. Šiame mikrorajone yra buities tarnybos įstaigų, vidurinė mokykla, 3 vaikų lopšeliai-darželiai, modernus plaukimo baseinas. Gyventojų paslaugoms — „Jaunojo techniko“, daržovių, pramonės prekių ir kitos parduotuvės, taupomoji kasa, vyrų ir moterų kirpykla. Šio rajono architektūrinė išraiška tapo įdomesnė pastačius pirmąjį Kapsuke dvylikos aukštų gyvenamąjį namą. Jis yra vienintelė dominantė, gerai matoma iš rytinių centro prieigų, o kartu svarbiausias akcentas atvykstant Z. Angariečio gatve iš Kauno. Šalia dvylikaaukščio gyvenamojo namo — modernus prekybos centras „Draugystė“: erdvi maisto produktų parduotuvė, galinti per

Degučių gyvenamasis rajonas

Draugystės mikrorajone

Atidaroma Kokolos gatvė

K. Būgos kvartalas

dieną aptarnauti apie 12 tūkst. pirkėjų, kulinarijos parduotuvė. Draugystės mikrorajone gyvena daugiau kaip 10 tūkst. žmonių.

Degučių gyvenamasis mikrorajonas pradėtas statyti 1968 m. Pagrindinės statybos baigtos 1982 m. Šiam rajonui pirmą kartą mieste panaudota įvairiaaukštė statyba. Greta įprastų penkiaaukščių blokinių namų yra ir keturaukščių, ir devynaukščių. Šiame mikrorajone pastatyta graži J. Žiugždos vidurinė mokykla, 4 vaikų lopšeliai-darželiai, turintys po 280 vietų, 3 parduotuvės, „Vaivos“ valgykla, taupomoji kasa, kirpykla, buitinio aptarnavimo punktas, 600 lovų eksperimentinė ligoninė. Eksperimentine vadinama todėl, kad pirmą kartą šalies ligoninių statybos praktikoje naujai išdėstyti gydomieji korpusai — jie sujungti vienu diagnostikos korpusu. Baigtas projektuoti originalus prekybos ir buitinio aptarnavimo centras. Šešupės pakrantėje kuriamas 55 ha parkas. Pagrindinės šio mikrorajono gatvės yra B. Pušinio, Z. Angariečio ir Kokolos. Z. Angariečio ir B. Pušinio gatvių susikirtime, kiek toliau nuo gatvės, stovi kapsukiečio skulptoriaus J. Narušio skulptūra „Du šeimininkai“. Jaukiame Degučių mikrorajone gyvena daugiau kaip 12 tūkst. žmonių.

K. Būgos kvartalas išaugo tarp B. Pušinio, Z. Angariečio ir K. Būgos gatvių. Kvartalo statyba pradėta 1978 m., o baigta — 1981 m. Jis jaukus savo vidaus erdvėmis, išraiškingas penkiaaukščių ir devynaukščių namų tūrine kompozicija. Rajone maksimaliai išsaugoti seni medžiai, teikiantys kvartalo vidaus erdvėms ypatingo jaukumo.

Mokolų gyvenamasis mikrorajonas statomas kitoje Šešupės pusėje. Šio nau-

jausio daugiaaukščių namų mikrorajono statyba pradėta 1980 m. Pastatyta daugiau kaip 10 daugiabučių gyvenamųjų namų, atvėrė duris išvaizdus 280 vietų vaikų lopšelis-darželis. Mikrorajonas suplanuotas reljefiniu atžvilgiu išraiškingiausioje miesto teritorijoje. Pagrindinės gatvės — Mokolų ir A. Venclovos.

Tarybų individualios statybos rajonas pradėjo augti rytinėje miesto dalyje tuoj po karo: kilo nedideli, kuklūs, paprasti gyvenamieji namai. Apie 1970 m. pradėta statyti didesnius, patogesnius gyvenamuosius ir ūkinius pastatus. Dešimtojo penkmečio pradžioje pradėjo augti originalūs, įdomios architektūros ir plano 1—2 aukštų namai. Individualių gyvenamųjų namų apdailai naudojamos įvairios medžiagos: medis, metalas, granitas, ažuolas, stiklo blokai ir kt. Keletas pagrindinių gatvių (Tarybų, Klaipėdos, Žuvinto, Spartuolių, J. Basanavičiaus) sudaro šio rajono transporto judėjimo tinklą, o kitos gatvės siauros, daugiausia užsibaigiančios akligatviais — dėl to susidaro uždaros, jaukios kvartalų vidaus erdvės, izoliuotos nuo triukšmo. Tam, kad būtų gražus šio rajono žaliasis rūbas, kiekvienam sklypui projekte numatomas dekoratyvinis apželdinimas. Individualių namų mikrorajone gyvena daugiau kaip 5000 kapšukiečių.

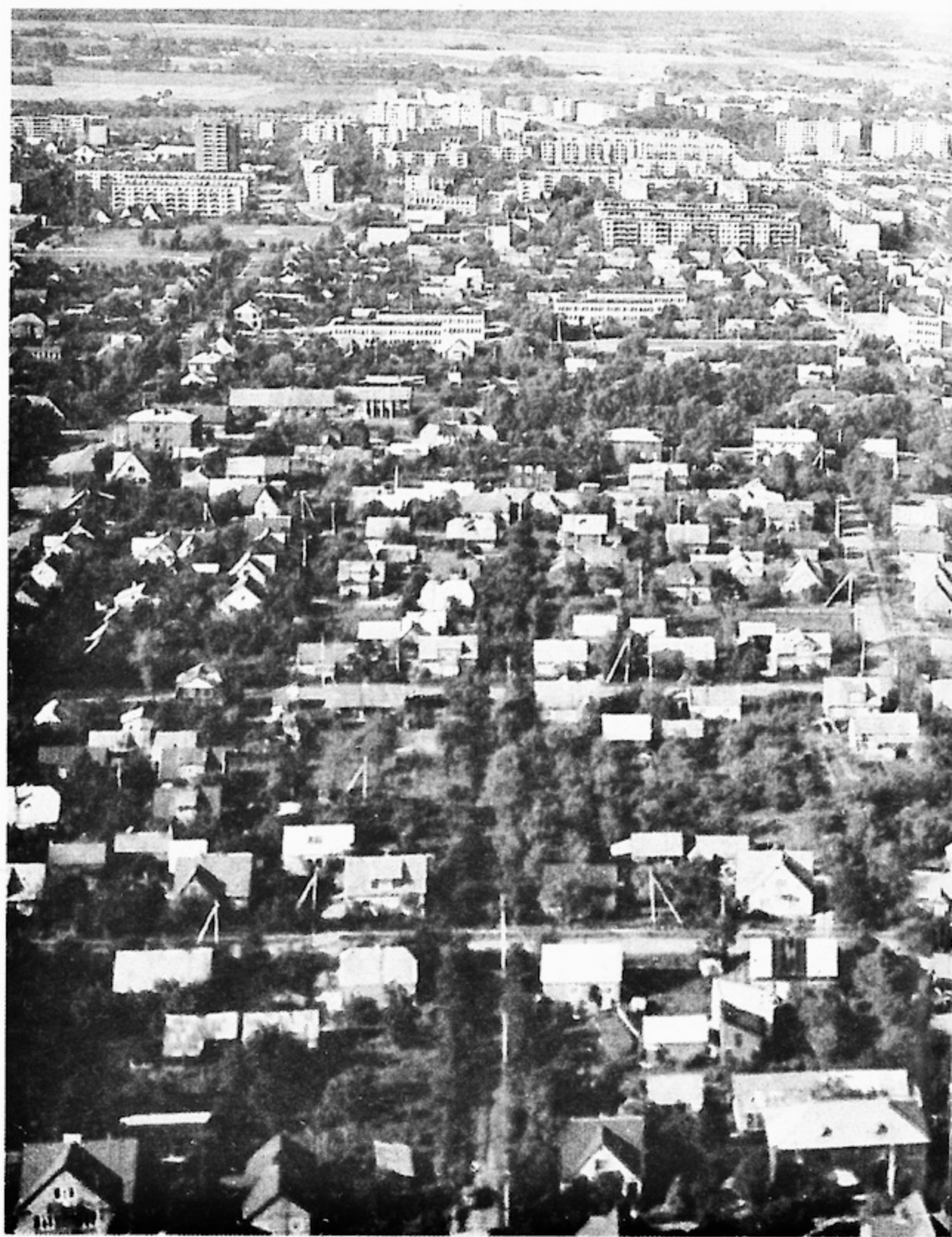

Mokolų mikrorajonas prie Šešupės

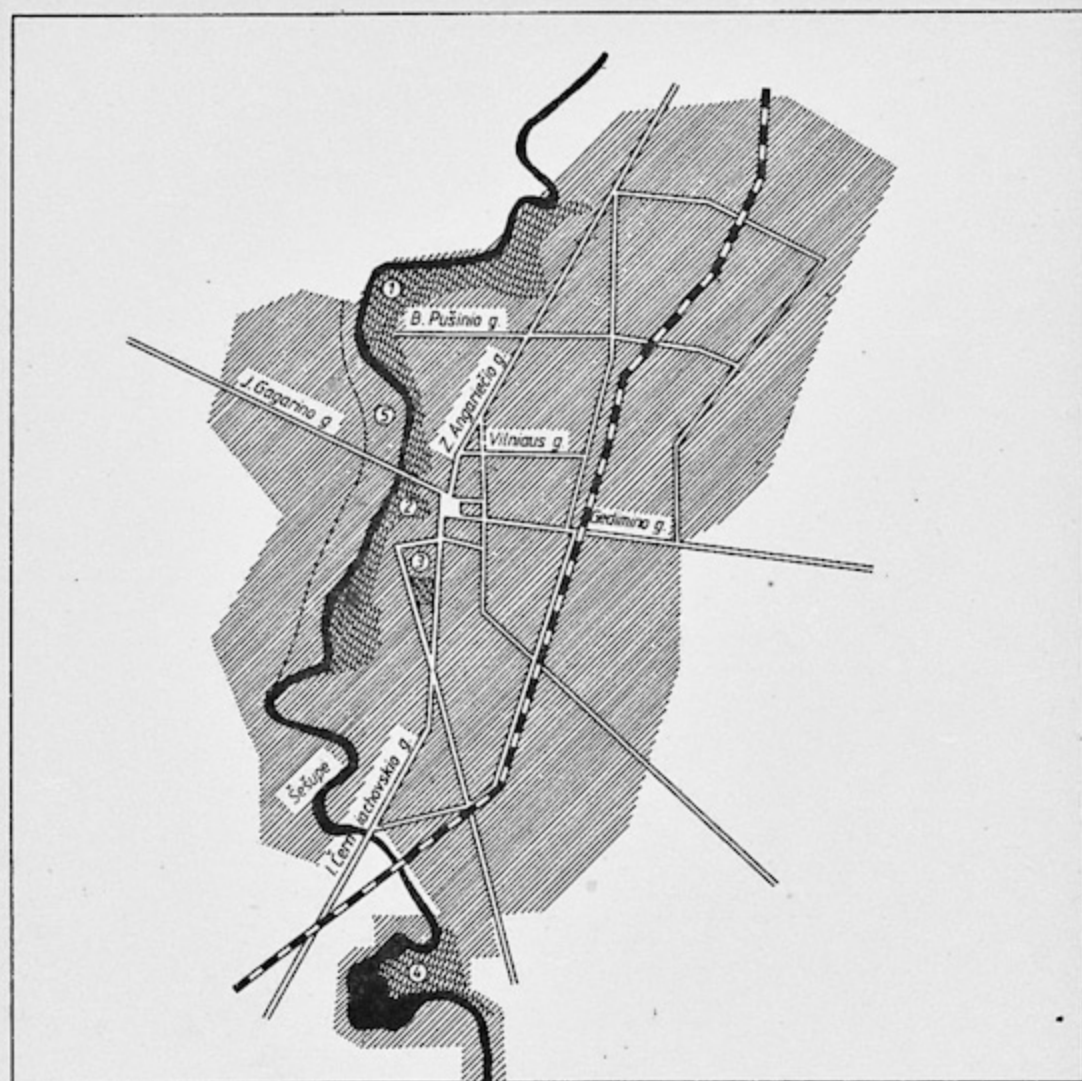
Individualių namų kvartalas →

Degučių mikrorajonas

Poilsio vietų schema: 1 — Pašešupio parkas; 2 — K. Poželos a.; 3 — V. Kapsuko skveras;
4 — trumpalaikio poilsio zona; 5 — Pašešupio žalieji plotai

II. KUR PRALEISTI LAISVALAIKĮ

PARKAI IR KITOS
TRUMPO POILSIO VIETOS

Pašėsupio kultūros ir poilsio parkas — naujas 55 ha parkas, rengiamas ant Šešupės kranto Degučių mikrorajone. Jame jau auga daugiau kaip 15 tūkst. medelių ir dekoratyvinių krūmų. Yra vandens baseinas su sala. Galima pasivaikščioti Šešupės pakrantės takais, pasėdėti jaunų medelių paunksnėje. Nuolat turtėja parko atrakcionų kampanelis.

V. Kapsuko skveras (I. Černiachovskio g.). Po rekonstrukcijos, pastačius paminklą V. Mickevičiui-Kapsukui, 2,3 ha skveras gerai prižiūrimas. Jis tapo mėgstama kapsukiečių ir svečių pasivaikščiojimų bei poilsio vieta.

Pašėsupio parke

V. Kapsuko skvere

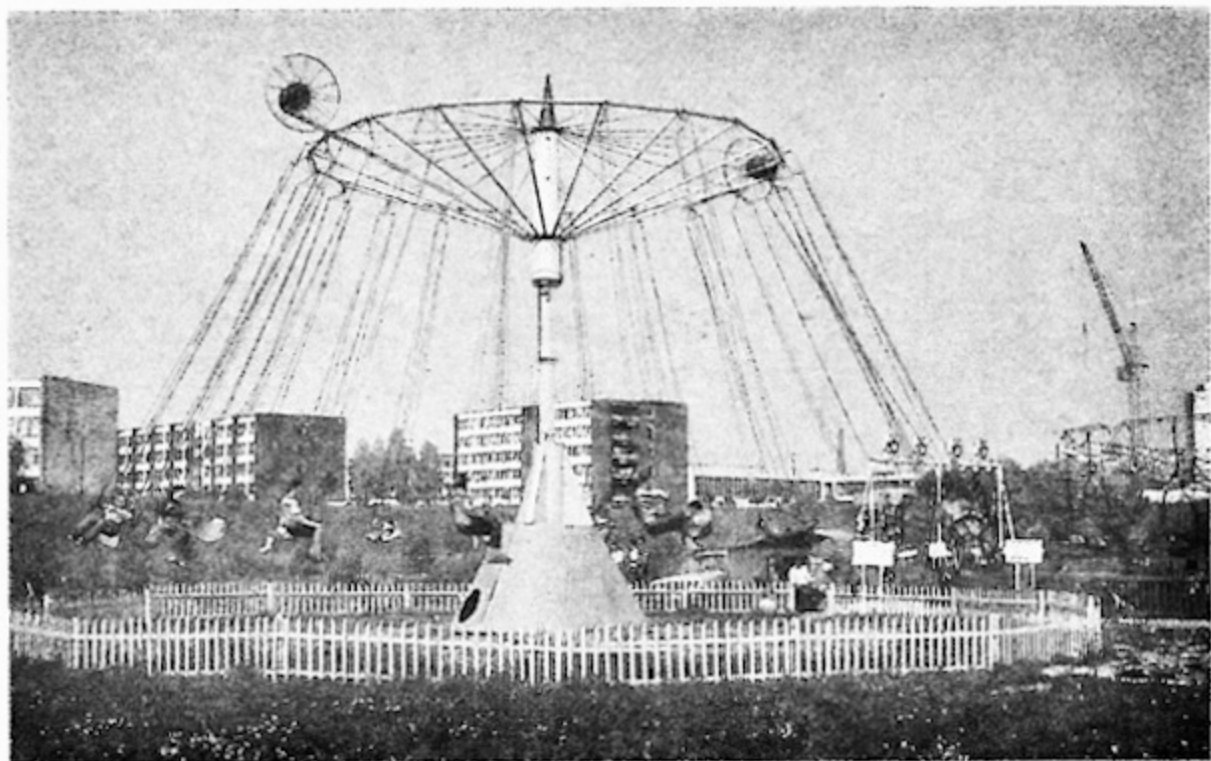

Kapsuko marios

Kapsuko marios išsiliejo užtvėnkus Šešupę. Marių pakrantėje įrengtas 17 ha pliažas. Greta sodinamas 150 ha parkas, kuriame žaliuoja apie 80 tūkst. medelių ir dekoratyvinių krūmų. Ant marių kranto pastatytas jachtklubas ir jachtų prieplauka.

Kumelionių piliakalnis yra kairiajame Šešupės krante, prie santakos su Uosupėliu. Iš rytų jį juosia Šešupė, iš pietų — slėnis, iš šiaurės — Uosupėlis, o iš vakarų — dirbami laukai. Iki šių dienų išliko tik ketvirtadalis piliakalnio. Aikštelės ilgis iš šiaurės į pietus — 38 m, plotis — 6,5 m. Apie 100 m į pietvakarius nuo piliakalnio yra III—XI a. gyvenvietės pėdsakų. 1968 m. I—XI a. piliakalnį ir gyvenvietę tyrinėjo Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Istorijos institutas ir Lietuvos TSR kultūros ministerijos Mokslinės-metodinės kultūros paminklų tarybos archeologinė ekspe-

Atrakcionai Pašešupio parke

dicija, vadovaujama archeologo V. Daudgudžio. Talkino architektai A. Merkevičius ir R. Olšauskas. Aptikta akmenų grindinių, degėsių, molio tinko, geležinių strėlių antgalių, keramikos, suakmenėjusių grūdų, lipdytų bei žiestų puodų šukių.

Miesto aviacijos sporto klubą (Tarpų 68) lanko nemažai kapsukiečių. Kiekvieną dieną Kapsuko miesto padangė virš aerouosto pražysta marga spalviais parašutų kupolais. Malonu stebėti įdomius parašiutininkų šuolius.

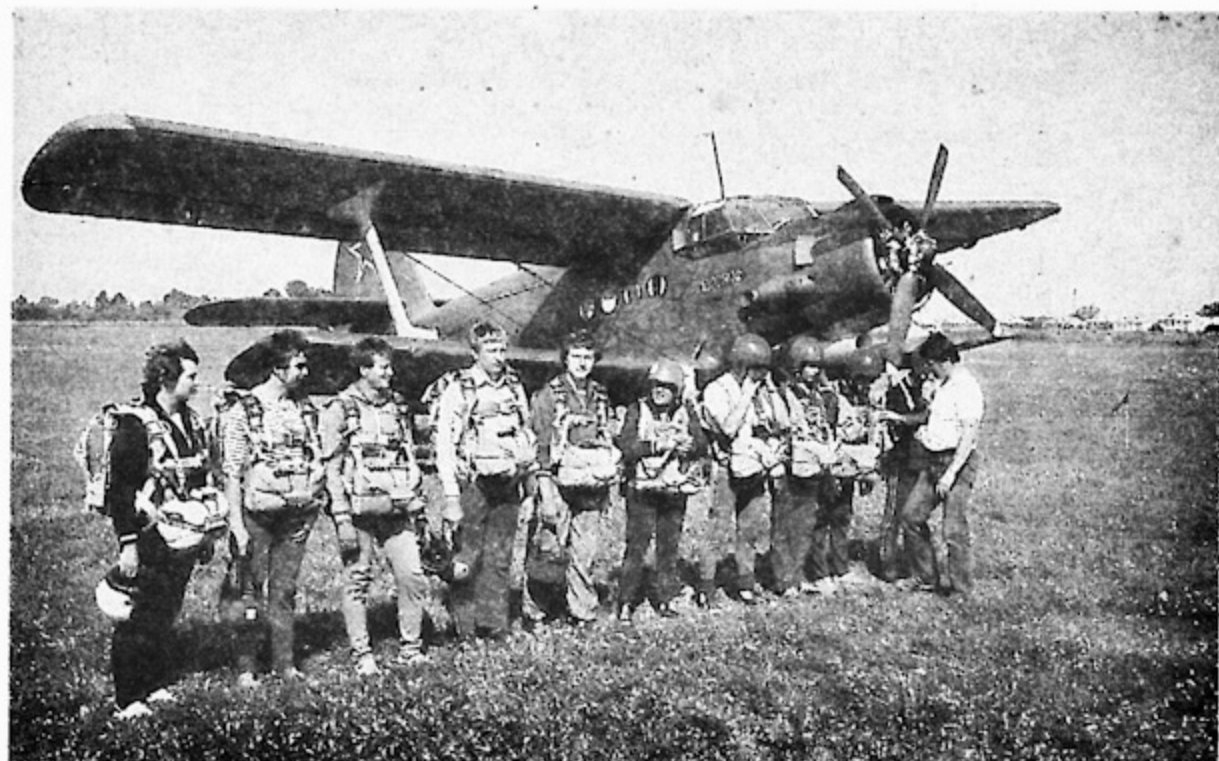
KULTŪROS NAMAI IR KONCERTŲ SALĖS

Kapsuko kultūros namuose, O. Sukackienės pedagoginės muzikos mokyklos, muzikos svetainės, muzikos mokyklos salėse, TSRS 50-mečio

Kumelionių piliakalnis

Aviacijos sporto klubo parašiutininkai pasireną varžyboms

Putliųjų verpalų fabriko kaimo kapela

maisto pramonės automatų gamybinio susivienijimo klube, Putliųjų verpalų fabriko klube pasirodo meno saviveiklos kolektyvai, solistai, skaitovai, ansambliai, instrumentalistai. Miesto kultūros namuose gastroliauja respublikos teatrai, vyksta meno saviveiklos kolektyvų miesto ir zoniniai konkursai. Miesto kultūros namuose atidarytas Kauno valstybinio dramos teatro Kapuko filialas. Čia rengiamos parodos, poilsio vakarai.

Miesto kultūros namai — I. Laukaitės 2, tel. 54839

O. Sukackienės pedagoginės muzikos mokyklos salė — I. Černiachovskio 47, tel. 54654, 54686

Muzikos mokyklos salė — Simno 9, tel. 54776

TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybinio susivienijimo klubas — Sporto 9, tel. 52323

TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybinio susivienijimo choras „Šešupė“

KINO TEATRAI

Kapsukiečiai gali pamatyti plačiaekranius ir plačiaformačius kino filmus. Rodomi naujausi ir kartojami anksčiau rodyti įdomesni kino filmai.

„Pergalės“ kino teatre (Z. Angariečio 13, tel. 54787) rodomi naujausi kino filmai, rengiami susitikimai su kino aktorais, kritikais. Čia demonstruojami filmai teisine, dorovine, ateistine, saugaus eismo tematika. Laukiamojoje salėje dažnai rengiamos skulptūrų, karpinių, taip pat liaudies meistrų, dailės mokyklos absolventų, žymių dailininkų darbų parodos. Pirmo seanso pradžia — 15 val., paskutinio — 21 val.

„Sūduvos“ kino teatre (I. Černiachovskio 13, tel. 54920) pakartotinai rodomi įdomesni filmai — daugiausia vaikams ir jaunimui. Čia rengiami filmų festivaliai per moksleivių atostogas. Pirmo seanso pradžia — 16³⁰ val., paskutinio — 20 val.

Sventėje „Lik sveika, vasarėle“

„Pergalės“ kino teatras

MUZIEJAI IR PARODOS

Populiariausias mieste — **Kraštotyros muziejus** (I. Černiachovskio 31, tel. 50754). Jame veikia įdomi nuolatinė ekspozicija, rengiamos miesto liaudies meistrų kūrybos, moksleivių rankdarbių, autorinės dailininkų parodos. Vien 1982 m. muziejuje apsilankė 27 209 žmonės. Čia saugoma 13,6 tūkst. pagrindinių fondų eksponatų. Muziejus dirba kasdien, išskyrus pirmadienį ir antradienį, nuo 11 iki 19 val. Šeštadieniais ir sekmadieniais — nuo 12 iki 19 val.

Muziejuje yra keli skyriai. Pirmąsios bendruomenės skyriuje eksponuojami mezolito ir neolito paminklai, yra ir žalvario amžiaus radinių. Feodalizmo skyriuje — valstiečių namų apyvokos reikmenys, mediniai žemės ūkio padargai, audiniai, drabužiai, taip pat Lietuvos, Lenkijos ir Rusijos XVI—XIX a. monetų kolekcijos. Kapitalizmo skyriuje išdėstyti valstiečių ir amatininkų naudoti namų apyvokos daiktai, darbo įrankiai, taip pat archyvinė medžiaga apie socialinę darbo žmonių padėtį XIX a. pab.—XX a. pr. Ekspozicijoje „Kova už Tarybų valdžią 1917—1919 m.“ yra medžiagos apie šio laikotarpio vietinių Komunistų partijos organizacijų veiklą, eksponuojami baldai, kuriais naudojosi LKP I konferencijos, įvykusios 1918 m. Marijampolės apskrityje, Šunskų apylinkėje, Užbalių kaime, dalyviai. Ekspozicijoje, skirtoje kovai dėl Tarybų valdžios atkūrimo 1919—1940 m., saugomi asmeniniai komunistinių kuopelių organizatoriaus J. Stralecko, buvusių politinių kalinių daiktai, archyvinė ir fotografuota medžiaga apie 1935 m. Suvalkijos valstiečių sukilimą. 1940—1941 m. re-

Kraštotyros muziejaus eksponatai

voliucinius įvykius ir socialinius pertvarkymus nušviečia Deklaracija apie valstybės santvarką, tarybinės vyriausybės įsakai, nutarimai, archyvinė to laikotarpio medžiaga. Didžiojo Tėvynės karo ekspozicijoje išdėstyti tarybinių karių ginklai, žuvusių kovoje dėl Kapsuko išvadavimo fotonuotraukos, LLKJS Marijampolės apskrities komiteto atsišaukimai ir kita medžiaga. Pokario laikotarpio ekspozicijoje atspindi miestui padaryta okupantų žala, pokario metų klasių kova, liaudies ūkio ir kultūros atkūrimas. Saugomas pirmasis rajone pareiškimas į kolūkį, pirmojo kolūkių organizatoriaus J. Apolskio atsiminimai ir nuotraukos, taip pat nuo buržuazinių nacionalistų rankos žuvusių J. Mažeikos ir I. Laukaitytės asmeniniai daiktai. Galima susipažinti su pramonės, kultūros ir švietimo laimėjimais Kapsuko mieste. Liaudies meno skyriuje eksponuojami P. Jurkšo,

Tautinės juostos, eksponuojamos Krašto-tyros muziejuje

I. Rutkauskaitės, A. Sinkevičiaus, dail. J. Juodzevičiaus, kitų liaudies meistrų skulptūros iš medžio, keramikos, dailės kūriniai.

J. Jablonskio vidurinės mokyklos literatūros ir istorijos muziejus (Z. Angariečio 7, tel. 54865, 54482) įkurtas 1967 m., minint mokyklos 100-ąsias metines. Čia sukaupta apie 3000 eksponatų: rašytojų, žymių visuomenės veikėjų, kurie mokėsi šioje mokykloje, rankraščiai, retos knygos ir kt.

V. Montvilos memorialinis muziejus (V. Montvilos 18). Ekspoziciją galima apžiūrėti kasdien, išskyrus pirmadienį, nuo 12 iki 20 val.

Muziejuje saugomas poeto kūrybinis palikimas, fotonuotraukos, asmeniniai daiktai, kuriuos 1982 m. muziejui padovanojo poeto giminės.

V. Montvilos memorialiniame muziejuje

V. Mykolaičio-Putino literatūros muziejus (Internato 5, tel. 54938) skoniningai apiformintas, jame įdomiai išdėstyta turtinga su rašytojo gyvenimu ir kūryba susijusi ekspozicija. Šis muziejus 1981 m. pripažintas pavyzdiniu mokyklų muziejumi.

O. Sukackienės pedagoginės muzikos mokyklos komjaunimo kovinės šlovės muziejus (I. Černiachovskio 47, tel. 54654, 54686) įkurtas 1969 m. Čia sukaupta istorinė medžiaga pasakoja apie šios mokyklos praeitį, apie žymiausius jos auklėtinius. Saugomi rankraščiai, knygos, kurias išleido čia mokęsi rašytojai. Iš viso sukaupta apie 1500 eksponatų.

TSRS 50-mečio maisto pramonės automatų gamybinio susivienijimo darbo šlovės muziejus (Sporto 9) veikia

V. Mykolaičio-Putino literatūros muziejuje

J. Narušio skulptūrų skverelyje→

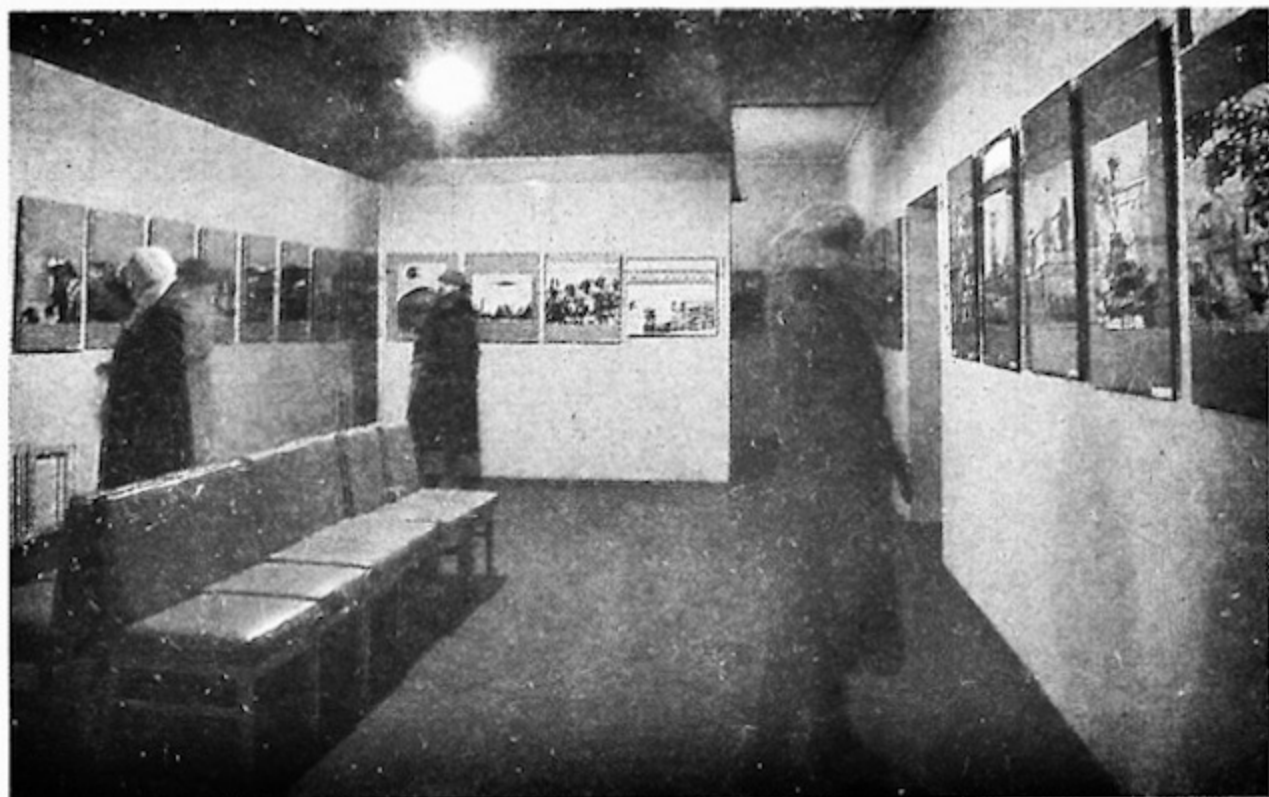
kasdien, išskyrus šeštadienį ir sekmadienį, nuo 9 iki 17 val.

Čia saugomas gamyklos maketas, įmonės metraštis, albumai, diplomai, garbės raštai, prizai. Yra įdomių suvenyrų, kuriuos padovanojo Suomijos, Lenkijos, VDR ir kitų šalių bei broliškų respublikų delegacijos.

Skulptūrų skveras (prie pionierių namų pastato, Z. Angariečio 14). Jame beveik 20 gabaus ir talentingo kapsukiečio skulptoriaus Juliaus Narušio darbų, padarytų iš granito, medžio ir akmens. Išraiškingos skulptūros „Verkiantis smuikas“, „Skausmas“, „Sielvartas“, „Pasiutpolkė“, „Švelnumas“, „Vasara“, „Padangėj svetimi“ ir kt.

Fotografijos salonas (Kęstučio 3). Jame miesto ir respublikos fotografai demonstruoja savo geriausius darbus. Parodos lankomos kasdien, išskyrus sekmadienį, pirmadienį ir antradienį, nuo 13 iki 18 val.

Fotografijos parodų salone

„Sūduvos“ viešbutyje

RESTORANAI IR KAVINĖS

Mieste veikia 41 viešojo maitinimo įmonė (3363 vietos). Jos pasižymi originaliais interjerais, kuriems panaudota metalo technika, medžio raižiniai, keramika. Beveik kiekviena visuomeninio maitinimo įmonė turi savo firminių patiekalų.

„Sūduvos“ restoranas (K. Poželos a. 8, tel. 52610, 52701) pastatytas 1977 m. Jame 120 vietų. Maloniai nuteikia originalūs baldai, skoningas interjeras. Didžiąją salę puošia dailininkų R. ir P. Meškauskų sukurti 6 gobelenai jūros motyvais. Jaukumo teikia 100 lempų sietynas, kurį sukūrė dailininkai R., V. ir Č. Rinkevičiai. Antrame aukšte esantį barą apšviečia 17 lempų sietynas.

Darbo dienomis nuo 12 iki 17 val. restorane patiekiami kompleksiniai pietūs, o šeštadieniais ir sekmadieniais — teminiai ir šeimyniniai pietūs. Trečiadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais nuo 20 iki 23³⁰ val. groja vokalinis-instrumentinis ansamblis.

„Sūduvos“ restorane darbo dienomis patiekiami kompleksiniai, o poilsio dienomis — teminiai ir šeimyniniai pietūs

„Draugystės“ restoranas (Jaunimo 2, tel. 58161, 58765) lankytojams duris atvėrė 1982 m. Šiuolaikinio jo interjero autorė — dailininkė I. Milerienė. Salių ir stalų keraminius šviestuvus suprojektavo dailininkė V. Staneikienė. Restorane skamba disko muzika, kurios repertuaras platus ir įvairus. Ketvirtadieniais, penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 22 iki 23 val. rengiamos muzikinės programos, kurias atlieka solistai, šokėjai. Spalvingi ir originalūs atlikėjų rūbai (eskizų autorius R. Mackevičius). Restorane atidaryta muzikos svetainė. Joje rengiami susitikimai su

žymiais respublikos muzikais, organizuojami įdomūs pokalbiai apie muziką, meną. Restoranas veikia nuo 20 iki 02 val.

„Žiburėlio“ svetainė (Z. Angariečio 19, tel. 54952) pirmuosius lankytojus priėmė 1979 m. Interjerą puošia architekto A. Gražulio iš gipso sukurtas pano. Svetainė daugiausia skirta jaunimui. Joje yra 16 vietų atskira jauki saliukė. Kiekvieną dieną nuo 20 iki 20³⁰ val. skamba lietuviškos, tarybinės ir užsienio estrados magnetofono įrašai. Svetainė dirba nuo 12 iki 24 val.

„Jaunystės“ kavinėje

„Jaunystės“ kavinė (I. Černiachovskio 43, tel. 50263). Čia galima ir skaniai pavalgyti, ir išgerti kavos.

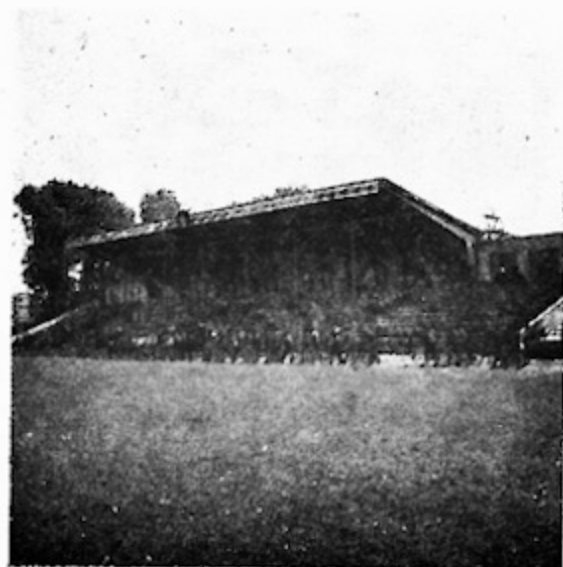
„Midaus rago“ kavinė ir valgykla (I. Černiachovskio 9, tel. 53592). Kavinė dirba nuo 12 iki 21 val., o I a. esanti valgykla — nuo 8 iki 20 val. Antrame aukšte yra skoningai įrengta, jauki dietinė valgykla. Joje gaminami 1, 2, 5, 7 ir 10 dietos patiekalai. Valgykla dirba kasdien, išskyrus šeštadienį ir sekmadienį, nuo 7³⁰ iki 9 val. ir nuo 12 iki 15 val.

„Žiburėlio“ svetainė

STADIONAI IR SPORTO SALĖS

Mieste vyksta daug respublikinių ir tarprespublikinių varžybų. Kiekvienais metais futbolininkai ir boksininkai kovoja dėl „Sūduvos“ taurės, taip pat rengiamos respublikinės automėgėjų draugijos varžybos. Centriniam „Sūduvos“ stadione vyksta „Žalgirio“ pogrupio, respublikos futbolo pirmenybių rungtynės, o profesinės technikos mokyklos Nr. 19 stadione — regbio rungtynės.

„Sūduvos“ stadione

Varžosi tinklininkai, krepšininkai, lengvosios atletikos mėgėjai. Kasmet rengiamos miesto krepšinio ir stalo teniso varžybos „Naujojo kelio“ laikraščio pereinamajai taurei laimėti. Vis populiariesnis tampa buriavimo, baidarių bei kanojų sportas. Gausėja parašiutininkų gretos. Kapsukiečiai pamėgo vaikų ir tėvų sporto varžybas.

Aviacijos sporto klubas —

I. Černiachovskio 40, tel. 51953

Jachtklubas —

Marių g., tel. 50301

Jaunimo sporto mokyklos salė —

Sporto 1, tel. 51927

Plaukimo baseinas —

Vilniaus 7, tel. 58740

Profesinės technikos mokyklos Nr. 19 stadionas —

Z. Angariečio 119, tel. 54783

Stadionas „Sūduva“ —

Sporto 1, tel. 51927

Jachtklubas

III. DAR REIKIA ŽINOTI

SVARBIAUSIOS ĮSTAIGOS IR ORGANIZACIJOS

LKP Kapsuko miesto komitetas —

I. Černiachovskio 28, tel. 54255

LDT miesto vykdomasis komitetas —

K. Poželos 1, tel. 54225

LLKJS Kapsuko miesto komitetas —

I. Černiachovskio 32, tel. 52838

Buitinio gyventojų aptarnavimo kombinatas —

I. Černiachovskio 18, tel. 50846

Centrinė taupomoji kasa —

Laisvės 16, tel. 50343

Centrinė vaistinė —

Z. Angariečio 62, tel. 50252

Centrinė biblioteka —
I. Černiachovskio 20, tel. 51879
Centrinis ryšių skyrius —
I. Černiachovskio 1, tel. 51336
Ekskursijų biuras —
Gedimino 7, tel. 51818
Gamtos apsaugos inspekcija —
J. Jablonskio 4, tel. 50454
Greitoji medicinos pagalba —
Laisvės 19, tel. 03
„Naujojo kelio“ redakcija —
K. Petriko 6, tel. 50853
Pirtis —
Darbininkų 13, tel. 54262
Rajono centrinė ligoninė —
Palangos 1, tel. 52632, 50766
Tarp miestinių pasikalbėjimų užsaky-
mas —
tel. 07
Telefonas-telegrafas —
I. Černiachovskio 7, tel. 06

Siame pastate įsikūrusi taupomoji kasa
ir bankas

Čia įsikūrusi Gamtos apsaugos inspekcija

Telefonų stoties informacija —
tel. 09

Valstybinės automobilių inspekcijos poskyris —

Z. Angariečio 32, tel. 52533

Vidaus reikalų skyrius —

I. Černiachovskio 2, tel. 52735

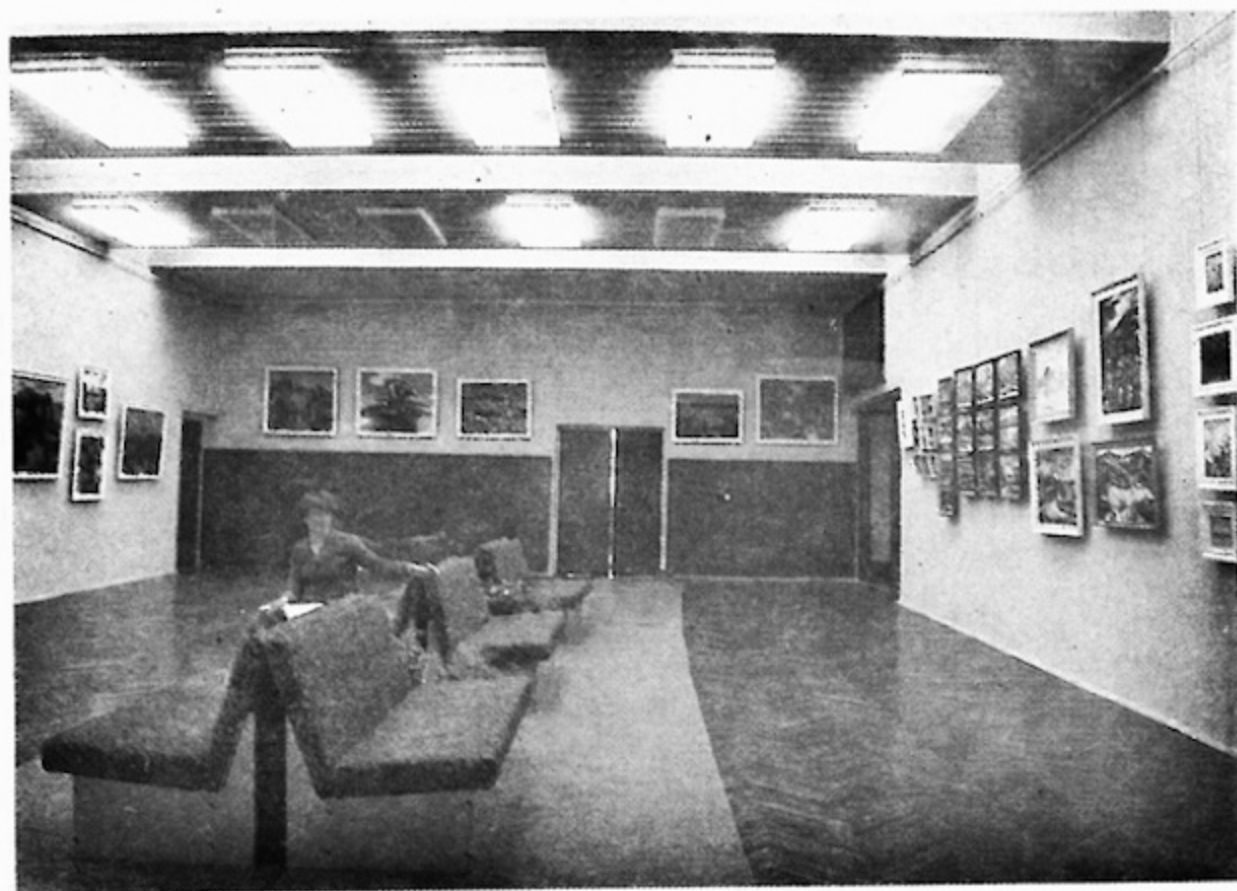
Viešbutis „Sūduva“ —

K. Poželos a. 8, tel. 53970

MIESTO AUTOBUSŲ MARŠRUTAI

1 — Kvietiškis—I. Laukaitytės g.—
I. Černiachovskio g.—Laisvės g.—
V. Kudirkos g.—Z. Angariečio g.—
Gamyklų g.—ATĮ

Centrinės bibliotekos parodų salėje

2 — Kumelionys—I. Černiachovskio g.—Laisvės g.—V. Kudirkos g.—Vilniaus g.—Stoties g.—Sasnavos g.—ŽŪT

2a — Kumelionys—I. Černiachovskio g.—Laisvės g.—V. Kudirkos g.—Vilniaus g.—Stoties g.—Geležinkelio stotis

3 — Dainavos g.—Tarybų g.—K. Giedrio g.—V. Kudirkos g.—Z. Angariečio g.—Sporto g.—Stoties g.—Gamyklų g.—ATĮ

4 — Kvietiškis—I. Laukaitytės g.—I. Černiachovskio g.—Laisvės g.—V. Kudirkos g.—Z. Angariečio g.—Sporto g.—Vasaros g.

5 — Veislininkystė—Gedimino g.—V. Kudirkos g.—Z. Angariečio g.—Sporto g.—Stoties g.—Statybininkų g.—Pieno konservų kombinatas

6 — Degučiai—B. Pušinio g.—Z. Angariečio g.—V. Kudirkos g.—Laisvės g.—I. Černiachovskio g.—I. Laukaitytės g.—Kvietiškis

7 — Degučiai—B. Pušinio g.—Sporto g.—Stoties g.—Statybininkų g.—Pieno konservų kombinatas

8 — Degučiai—B. Pušinio g.—Z. Angariečio g.—Gedimino g.—Geležinkelio stotis

8a — Degučių g.—B. Pušinio g.—Z. Angariečio g.—V. Kudirkos g.—Gedimino g.—Veislininkystė

9 — V. Majakovskio g.—I. Černiachovskio g.—Laisvės g.—V. Kudirkos g.—Z. Angariečio g.—Proftechninės mokyklos

10a — ATĮ—Gamyklų g.—Z. Angariečio g.—J. Gagarino g.—Mokolų g.—A. Venclovos g.—Uosupio g.—Kolektyviniai sodai

„Naujojo kelio“ redakcija

Judru Z. Angariečio gatvėje

10 — ATĮ — Gamyklų g.—Z. Angariečio g.—J. Gagarino g.—Mokolų g.—A. Venclovos g.—Uosupio g.—Miškų ūkis

11 — V. Majakovskio g.—I. Černiachovskio g.—Laisvės g.—V. Kudirkos g.—Z. Angariečio g.—Sporto g.—Stoties g.—Statybininkų g.—Pieno konservų kombinatas

12 — Kumelionys—I. Černiachovskio g.—Laisvės g.—V. Kudirkos g.—Gedimino g.—Stoties g.—Gamyklų g.—ATĮ

13 — Degučiai—B. Pušinio g.—Z. Angariečio g.—V. Kudirkos g.—Gedimino g.—Vasaros g.—ATĮ

Taksi stovėjimo aikštelė yra prie autobusų stoties (Vilniaus 3a, tel. 55408).

Profesinių technikos mokyklų miestelis

DIDESNĖS PARDUOTUVĖS

Maisto prekių

- Gastronomas Nr. 1 —
Laisvės 28, tel. 54507
Gastronomas „Degučiai“ —
B. Pušinio 26, tel. 53260
Prekybos centras —
Jaunimo 2, tel. 58042
Maisto prekės —
B. Pušinio 17, tel. 54724
Maisto prekės —
I. Laukaitytės 29, tel. 54567
Maisto prekės —
J. Gagarino 25, tel. 54757

„Degučių“ gastronomas

„Draugystės“ prekybos centras

Prekių vaikams parduotuvė

Pramonės prekių

Automobiliai —

P. Vaičiūčio 16, tel. 51649

Baldai —

I. Černiachovskio 62, tel. 53344

Jaunavedžių salonas —

K. Poželos a. 4, tel. 53374

Knygynas —

Laisvės 13, tel. 54791

Optika —

Kęstučio 1, tel. 50790

Prekės vaikams —

I. Černiachovskio 11, tel. 53227

Ūkinės prekės —

Laisvės 10a, tel. 53443

Universalinė parduotuvė „Gulbė“ —

K. Poželos a. 8, tel. 51219

Kur įsigyti suvenyrą

Dailė —

K. Poželos a. 6, tel. 52939

Knygyne

Dovanos —

K. Poželos a. 5, tel. 53397

Juvelyriniai dirbiniai —

I. Černiachovskio 8, tel. 53235

Gėlės —

Z. Angariečio 8, tel. 51990

PRAMONĖS ĮMONĖS

Autoremontu gamykla —

Gamyklų 4, tel. 50320, 50739

Baldų fabrikas —

Laisvės 38, tel. 51830, 51207

Bandomoji eksperimentinė technologinių įrengimų gamykla —

Z. Angariečio 5, tel. 50736, 50763

Cukraus fabrikas —

I. Laukaitytės 65, tel. 50824

Duonos kombinatas —

Sporto 46a

Eksperimentinė statybinių konstrukcijų gamykla —

Gamyklų 1, tel. 50224

„Žemės ūkio technikos“ rajono gamybinis susivienijimas

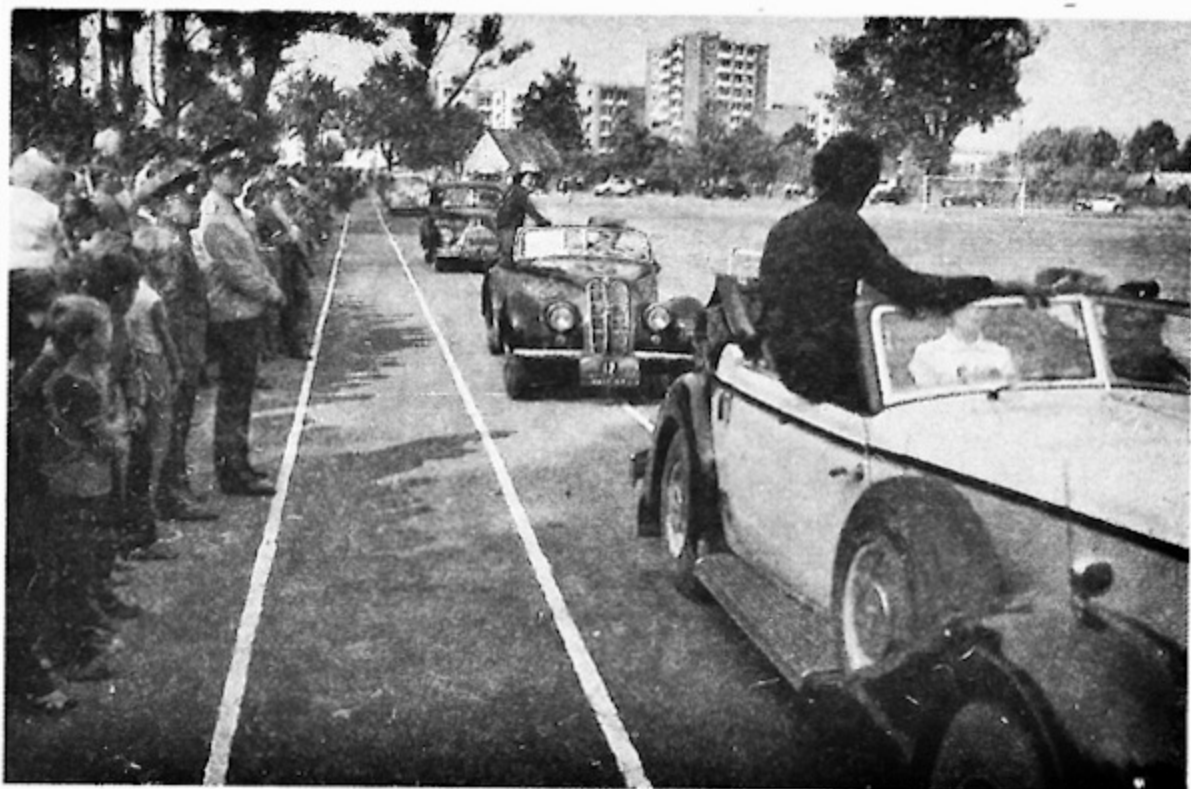

Autoremontu gamykla

Gelžbetonio konstrukcijų gamykla —
 Stoties 49, tel. 51503, 51962
 Grūdų produktų kombinatas —
 Stoties 6, tel. 51985, 54354
 Maisto pramonės kombinatas —
 V. Montvilos 37, tel. 51216
 Metalų dirbinių gamykla —
 Sporto 7
 Naftos produktų tiekimo įmonė —
 Vilniaus 17
 Pieno konservų kombinatas —
 Z. Angariečio 114, tel. 51420, 51806
 Putliųjų verpalų fabrikas —
 Stoties 16, tel. 51220, 52297
 „Šešupės“ audimo fabrikas —
 Senosios 2, tel. 50420, 52374
 TSRS 50-mečio maisto pramonės auto-
 matų gamybinis susivienijimas —
 Sporto 9, tel. 50548, 50562

Senovinių automobilių paradas

KAIP IŠVYKTI IŠ KAPSUKO

Aerouosto bilietų kasa —
Laisvės 14, tel. 52887
Autobusų stotis —
Vilniaus 3a, tel. 51333
Autoservisas —
Z. Angariečio 139, tel. 53246
Degalinė —
Vasaros g., tel. 55925
Geležinkelio stotis —
Stoties 2, tel. 52344

Autoservisas

Kapsuko geležinkelio stotis

TURINYS

APIE ŠĮ LEIDINĮ	5
ĮVADAS. KAPSUKO	
ISTORIJA IR NŪDIENA	7
Svarbiausios istorijos datos	7
Pagrindinės žinios	
apie šiandieninį Kapsuką	25
I. KĄ PAMATYTI KAPSUKE	51
Senamiestis ir centras	51
Naujieji rajonai	81
II. KUR PRALEISTI	
LAISVALAIKĮ	87
Parkai ir kitos	
trumpo poilsio vietos	87
Kultūros namai	
ir koncertų salės	89
Kino teatrai	91
Muziejai ir parodos	92
Restoranai ir kavinės	98
Stadionai ir sporto salės	99
III. DAR REIKIA ŽINOTI	100
Svarbiausios įstaigos	
ir organizacijos	100
Miesto autobusų maršrutai	102
Didesnės parduotuvės	105
Maisto prekių	105
Pramonės prekių	106
Kur įsigyti suvenyrą	106
Pramonės įmonės	107
Kaip išvykti iš Kapsuko	109

A. Deltuvos skulptūrėlė, fontano dalis

Į naująjį Kapsuką žvelgiant

Альгимантас Станайтис,
Кęстутис Субачюс
КАПСУКАС. КРАТКИЙ
ПУТЕВОДИТЕЛЬ

На литовском языке
Издательство «Минтис» ЛитССР,
г. Вильнюс, 1987 г.

Algimantas Stanaitis,
Kęstutis Subačius
KAPSUKAS. MAŽASIS VADOVAS
Fotonuotraukos: Romo Linionio,
Vytauto Visocko ir kt.

Redakcijos vedėjas Vytautas Visockas
Redaktorės: Jadvyga Barcienė,
Perla Vitkuvienė
Dailininkas Eugenijus Gūzas
Meninis redaktorius Romas Dubonis
Techninė redaktorė Birutė Adomaitienė
Korektoriai: Romualda Brastavičienė,
Vytautas Vitkūnas

ИБ № 2948

Duota rinkti 86.02.10. Pasirašyta spauda
87.04.15. LV 16539. Formatas 72×
94^{1/32}. Popierius ofsetinis. Garnitūr
„Taimis“, 8 punktai. Ofsetinė spauda
4,38 sąl. sp. l. 22,68 sąl. spalv. atsp. 5,1
apšk. leid. l. Tiražas 15 000 egz. Užsaky
mas 1492. Kaina 75 kp

Leidykla „Mintis“, 232600 Vilnius,
Z. Sierakausko 15.

Spaudė K. Poželos spaustuvė, 23300
Kaunas, Gedimino 10.

Marljampolės Petro Krlaučiūno
viešoji biblioteka

000026515

75 kp

K I 913(474.5)(036) /
St-42

